

การศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษา
แผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

พฤษภาคม 2557

การศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษา
แผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

พฤษภาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษา
แผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

พฤษภาคม 2557

นันทรัฐ ไม้เจริญ. (2257). การศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์ ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการทำงานข่าวของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี และพัฒนารูปแบบการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว ที่เหมาะสมสำหรับแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย โดยใช้วิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยเก็บข้อมูลตามระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ โดย เก็บข้อมูลจากพนักงานของแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีทั้งหมด 5 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แบบสังเกตแบบสัมภาษณ์ โดยการสนทนากลุ่ม และเก็บข้อมูลจาก Social Network

ผลการศึกษาพบว่า การทำงานของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีนั้นมีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานคือ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นซึ่งกันและกันน้อย และขาดความเป็นระเบียบในการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพข่าว และความเร็วในการทำข่าว

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจึงได้ร่วมกันออกแบบรูปแบบการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าวที่ได้รับการปรับปรุงจนเหมาะสม ซึ่งมี 6 ขั้นตอนอันประกอบด้วย การประชุมประเด็นข่าว (News Topics Discussion) การสัมภาษณ์ (Interviewing) การประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูล (News Information Exchange) การเขียนข่าว (News Writing) การประชุมสรุปข่าว (News Summary) และการจัดเก็บข้อมูลสู่ระบบ (Information Storing) ซึ่งเมื่อนำมาใช้งานจริงแล้ว ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยพบว่าการทำงานได้รับผลดีจากรูปแบบนี้

และหลังจากนำข้อมูลที่ได้ระหว่างและหลังจากการใช้รูปแบบการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว พบว่ารูปแบบดังกล่าวสามารถแก้ปัญหาของแผนกภาษาลาวได้จริง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นมากขึ้น รวมทั้งยังสามารถช่วยให้การสืบค้นข้อมูลย้อนหลังทำได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้นักข่าวสามารถเขียนข่าวที่มีคุณภาพมากขึ้น และรวดเร็วมากขึ้น

SOCIAL NETWORK FOR NEWS STATION : A CASE STUDY IN LAO SERVICE OF
RADIO FREE ASIA STATION

Presented in Partial Fulfillment of the Requirement for the
Master of Education Degree in Educational Technology
at Srinakharinwirot University

May 2014

Nontarat Phaicharoen. (2014). *Social Network for News Station : A case study in Lao Service of Radio Free Asia Station*. Master,s project, M.Ed. (Education Technology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor.
Dr.Khwanying Sriprasertpap

Social Network for News Station : A case study in Lao Service of Radio Free Asia Station. This study aimed to understand the working process of Radio Free Asia, and developed the appropriate method for Laos News Section, Radio Free Asia, Thailand office in order to use Social Network for news reporting purpose. This study was the qualitative research which the participants were five officers who work for Laos News Section, Radio Free Asia. The research tools used in this study were observations and interviews from group discussions and Social Network data collection.

The findings revealed that the problem of the original working process were the low rate of information and opinion exchanged. Besides, the data management was not effective enough, therefore it was difficult to recall and search for the record in the past. These problems affected to the quality and the prompt of the news report.

As a result, the process of using Social Network for news report was developed for this purpose, and finally improved in to six steps which are: News Topics Discussion, Interviewing, News Information Exchange, News Writing, News Summary and Information storing. After these processes were adapted into working process of Laos News Section, The result revealed that the working process was more sufficient.

Besides, the comparison of the data, before and after the use of Social Network for news report was adapted, confirmed that the use of Social Network could solved the problems of Laos News Section, Radio Free Asia, Thailand office . There were more information and more opinion exchanged, and it helped the process of information searching to be more effective. The quality of the news was improved as well.

สารนิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว:
กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

ของ

นนทรัฐ ไม้เจริญ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒน์กุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2557

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....
(อาจารย์ ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ)

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.รัฐพล ประดับเวทย์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญยฤทธิ์ คงคาเพชร)

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของอาจารย์ ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ ที่สนับสนุนให้คำแนะนำเสมอมา ทำให้ข้าพเจ้าสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ จนสามารถทำงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จได้ สำหรับความรู้และประสบการณ์ครั้งนี้ ข้าพเจ้าต้องขอขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอบคุณอาจารย์ ดร.รัฐพล ประดับเวทย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญยฤทธิ์ คงคาเพชรในความกรุณาสละเวลาเพื่อเป็นกรรมการสอบ ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์

ขอบคุณความร่วมมือของพี่ๆ น้องๆ ทุกคนในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย ในความร่วมมือที่มอบให้ระหว่างการเก็บข้อมูล

ขอบคุณเพื่อน พี่ น้องร่วมรุ่นเทคโนโลยีการศึกษาทุกท่าน ที่ช่วยเหลือ ตักเตือน และเป็นกำลังใจให้กัน จนเราต่างสามารถประสบความสำเร็จในการทำวิจัย และสำเร็จการศึกษาครั้งนี้ได้

ขอบคุณเพื่อน และญาติมิตรทุกคนที่คอยเฝ้าถามอย่างเป็นห่วงเป็นใยถึงสถานภาพการศึกษา จนเป็นหนึ่งในแรงผลักดันที่ทำให้ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะทำงานวิจัยให้สำเร็จ เพื่อจบชีวิตนิสิตปริญญาโทให้ได้

ขอบคุณคุณขวัญข้าว พลเพชร สำหรับกำลังใจ การกระตุ้นเตือนสติ และความช่วยเหลือทุกๆ ด้าน จนทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จ

และสุดท้ายขอขอบพระคุณ พ่อและแม่ ที่ให้ทุกๆ อย่างตั้งแต่เกิดจนวันนี้ รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนทุกๆ เรื่องเสมอมาไม่เคยขาดหาย

นนทรัฐ ใฝ่เจริญ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ
	ความสำคัญของปัญหา..... 1
	คำถามการวิจัย 2
	วัตถุประสงค์การวิจัย 2
	ขอบเขตการวิจัย..... 3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย..... 4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานข่าว 6
	สื่อมวลชน 6
	กระบวนการทำข่าววิทยุ..... 8
	ข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ SOCIAL NETWORK และ FACEBOOK 9
	เครือข่ายสังคมออนไลน์ Social Network 9
	ลักษณะ ประโยชน์ และข้อดีของ Facebook..... 11
	เครือข่ายสังคมออนไลน์ Social Network และ Facebook กับงานข่าว 12
	การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม..... 15
	ความหมายการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 15
	วิธีการการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 24
	ประโยชน์ของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 32
	วิธีการศึกษาเฉพาะกรณี 33
	ความหมายของวิธีการศึกษาเฉพาะกรณี 33
	การเลือกกรณีตัวอย่าง 34
	รูปแบบการทำวิจัยแบบการศึกษาเฉพาะกรณี..... 35
	วิธีดำเนินการวิจัยแบบการศึกษาเฉพาะกรณี 35
	ข้อมูลเกี่ยวกับสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี (RADIO FREE ASIA) 36
	ประวัติความเป็นมา 36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
จุดมุ่งหมายของสำนักข่าว	36
โครงสร้างและเนื้อหาของ แผนกภาษาลาว.....	37
บุคลากรในสำนักข่าว และหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
ผู้ร่วมวิจัยและบทบาทของผู้ร่วมวิจัย	39
ขั้นตอนการวิจัย.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
การเขียนรายงานผลวิจัย.....	49
4 ผลการวิจัย	
ผลการศึกษาวิธีการทำงานข่าวของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี (ดั้งเดิม).....	50
หน้าที่ของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี	51
วิธีการทำงานของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี	52
ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี	53
ผลการพัฒนารูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (SOCIAL NETWORK) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย	54
ผลการออกแบบรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษา แผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย.....	58
ผลการทดลองการใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย.....	64
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล.....	71
วิธีและปัญหาในการทำงาน.....	71
รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษา แผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย.....	71
การเปลี่ยนแปลงหลังจากใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	73
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	73
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	74
บรรณานุกรม	
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก	
ภาคผนวก.....	80
ประวัติย่อผู้วิจัย	
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	102

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 เปรียบเทียบโลกทัศน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	18
2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	22
3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	46
4 รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว.....	59

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

สื่อมวลชนเป็นกิจกรรมที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในประเทศต่างๆ ทั่วโลก อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการดำเนินชีวิตของคนย่อมประจักษ์แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า หลายคนอาจเข้าใจผิดว่าหลักของสื่อมวลชนคือ การให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังและผู้ชม เมื่อได้ศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนแล้วก็จะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนช่วยให้ประชาชนได้รับความรู้เป็นอันมาก (ก่อ สวัสดิ์พานิชย์. 2534: 45-46)

เมื่อการให้ความรู้โดยสื่อมวลชนแก่ประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญ งานข่าวซึ่งเป็นงานหลักของสื่อมวลชนย่อมเป็นสิ่งที่สำคัญ ปัจจุบัน ข่าวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากขึ้นทุกๆ วัน เพราะจะทำให้เรารู้ว่าโลก หรือสังคมก้าวหน้าไปถึงไหน อย่างไร และสามารถที่จะนำข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นมาใช้ในการตัดสินใจดำเนินชีวิตได้ เพราะ ข่าวทำให้คนหันคน หันโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา (พิศิษฐ์ ชวลาธวัช; และ คณะ. 2539: 3) และสิ่งแรกที่สื่อมวลชนควรคำนึงถึงจึงควรเป็นคุณภาพของข่าว โดยข่าวที่ดีคือการนำข้อเท็จจริงสู่สาธารณชนโดยเที่ยงธรรมปราศจากอคติและความรู้สึกส่วนตัวของนักข่าว เสนอเฉพาะข้อเท็จจริง มีความสมดุล ต้องให้โอกาสในการชี้แจง และแสดงข้อเท็จจริงทั้งสองฝ่าย ไม่เสนอข่าวที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของแหล่งข่าว หรือคนในข่าว ต้องไม่เสนอข่าวอย่างเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มาที่ต้องระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ หรือบุคคลที่ให้ข้อมูลอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิด เพื่อสวัสดิภาพ และความปลอดภัยของแหล่งข่าว (จักร์กฤษ เพิ่มพูล. ม.ป.ป.: ออนไลน์) และข่าวที่ดียังต้องประกอบด้วย คือ ความน่าสนใจ และความสำคัญ ทั้ง 2 ประการผู้สื่อข่าวจะต้องพิจารณาในมุมมองของผู้อ่าน คือ ข่าวนั้นจะต้องน่าสนใจสำหรับคนทั่วไป และมักจะมีทั้งความสำคัญ (Significance) และความน่าสนใจ (Interest) อยู่ในตัวของมันเอง (Charnley.1978: 44-45)

และเมื่อพูดถึงงานข่าวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ ปัจจุบัน เครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือ Social Network ถือเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามามีบทบาทมากในหลายๆวงการ ทั้งวงการบันเทิง วงการศิลปะ การเมือง สิ่งแวดล้อม รวมถึงวงการข่าว ดังข้อมูลสถิติที่บอกว่า นักข่าวสหรัฐอเมริกาจำนวนมากใช้ Social Network อย่าง Facebook, LinkedIn, Twitter และ Blog ในการเสนอข่าว และกว่าครึ่งใช้หาข้อมูลประกอบการทำข่าว นักข่าวบางคนยังใช้ Social Media ใน นำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อ่านก่อนจะตีพิมพ์ข่าวจริง (มานะ ตริยาภิวัฒน์. 2554: ออนไลน์)

ทั้งนี้ หากกล่าวถึงปัญหาในการทำงานของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี แผนกข่าวภาษาลาว สำนักงานกรุงเทพฯ นั้น พบว่า ยังมีปัญหาอยู่มาก กระบวนการทำข่าวยังไม่เป็นระบบ ขาดการ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล พบปัญหาการเขียนข่าวซ้ำประเด็นกันอยู่บ่อยครั้งเนื่องจากขาดการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักข่าว ขณะที่ปัญหาของฝ่ายสนับสนุนงานข่าว คือ ปัญหาเรื่องเอกสารและอุปกรณ์ สูญหาย ระบบการแจ้งข่าว แจ้งการลาภิจ-ลาป่วย ยังไม่มีระบบ เพราะไม่มีการตั้งกติกาหรือตั้งเงื่อนไขในการทำงานร่วมกัน ซึ่งปัญหาทั้งหมดรวมกันส่งผลให้ข่าวที่ออกมายังมีคุณภาพที่ไม่ดี

ในระยะเวลาที่ผ่านมาสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีได้ใช้การประชุมเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น แต่พบว่า เวลาทำงานที่ไม่ตรงกันของพนักงานแต่ละคน และระยะเวลาในการประชุมแต่ละครั้ง กลายเป็นอุปสรรคใหม่ที่เกิดขึ้น การประชุมในห้องประชุมทุกวันจึงไม่ใช่วิธีแก้ปัญหาที่ดีนัก

จากสภาพข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการจะหาวิธีในการแก้ปัญหาในการทำงานข่าว และมองเห็นช่องทางว่าสามารถใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เข้ามาจัดการกับปัญหาต่างๆ ของสำนักข่าวได้ เนื่องจากเห็นว่าในปัจจุบันสำนักข่าวหลายแห่งต่างใช้อินเตอร์เน็ต และระบบสังคมออนไลน์มาเป็นตัวช่วยในการทำงานข่าว ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีก็น่าจะสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาต่างๆ ได้เช่นกัน และยังเชื่อว่าจะสามารถนำระบบสังคมออนไลน์มาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล แจ้งข่าว และจัดเก็บเอกสารต่างๆ ได้

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย เพื่อศึกษาวิธีทำงานข่าวของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี และพัฒนารูปแบบการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าวที่สามารถพัฒนางานข่าวได้จริง

คำถามการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัยไว้ดังนี้

1. วิธีการทำงานของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีเป็นอย่างไร
2. อะไรคือปัญหาที่ส่งผลต่อคุณภาพข่าว และอุปสรรคของการทำงานข่าว
3. เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) จะสามารถนำมาใช้กับงานข่าวได้หรือไม่

อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิธีการทำงานข่าวของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าวที่

เหมาะสมสำหรับสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาด้วยวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) (Greenwood, D; & Levin, M. 2002) คือ ผู้วิจัยมีส่วนร่วมเข้าไปดำเนินกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กำหนดแนวทางร่วมกับผู้วิจัย

ประชากรที่ศึกษา คือ นักข่าวแผนกข่าวภาษาลาว และพนักงานฝ่ายสนับสนุน คือ ฝ่ายธุรการ และเทคนิคของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย รวมทั้งหมด 5 คน โดยรวมผู้วิจัย

ขอบเขตประเด็นของการวิจัย ประกอบด้วยข้อสังเกต 4 ข้อ คือ 1. ข้อดีที่ได้รับของรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าว 2. อุปสรรคที่เกิดขึ้น และแนวทางในการแก้ไข 3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมหากจะใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวจริงๆ และ 4. เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงก่อนใช้และหลังใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าว

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อต้องการทำความเข้าใจวิธีการทำงาน อุปสรรคของปัญหาในการทำงาน และค้นหาวิธีแก้ไขปัญญโดยใช้ระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) โดยใช้แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บปรากฏการณ์ ปฏิกริยา พฤติกรรมและความเห็นที่เกิดขึ้น เพื่อผู้วิจัยจะนำข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์และได้เป็นรูปแบบการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าวที่เหมาะสมสำหรับสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) หมายถึง เว็บไซต์สังคมเฟสบุ๊ค (Facebook) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งกลุ่มเฉพาะขึ้นมาสำหรับการใช้รูปแบบนี้ โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทุกคนจะร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ ในระบบปิดนี้

การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว หมายถึง การใช้เครือข่ายสังคมเฟสบุ๊ค (Facebook) เพื่อให้พนักงานของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีทุกคนใช้งานร่วมกัน ทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล และจัดเก็บข้อมูล โดยก่อนการใช้งานมีการตั้งเงื่อนไข และกติการ่วมกัน

แผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี หมายถึง พนักงานของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีชาวไทยจำนวน 5 คน แบ่งเป็น นักข่าว 3 คนรวมผู้วิจัย และฝ่ายสนับสนุนงานข่าว ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายธุรการ และฝ่ายเทคนิค ฝ่ายละ 1 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. ผู้วิจัยเข้าใจสภาพของปัญหาในการทำงาน และสาเหตุของปัญหาในการทำงานซ้ำ
2. ได้รูปแบบการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานซ้ำที่เหมาะสมสำหรับสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี ซึ่งอาจจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสำนักข่าวอื่นๆ หรือการทำงานของสำนักงานอื่นๆ ได้
3. กระบวนการทำซ้ำของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี ได้รับประโยชน์ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น ประหยัดเวลาในการทำงาน ประหยัดงบประมาณ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาคำการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานข่าว
 - 1.1 สื่อมวลชน
 - 1.2 กระบวนการทำข่าววิทยุ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ Social Network และ Facebook
 - 2.1 เครือข่ายสังคมออนไลน์ Social Network
 - 2.2 ลักษณะ ประโยชน์ และข้อดีของ Facebook
 - 2.3 เครือข่ายสังคมออนไลน์ Social Network และ Facebook กับงานข่าว
3. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
 - 3.1 ความหมายการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
 - 3.2 วิธีการการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
 - 3.3 ประโยชน์ของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
4. วิธีการศึกษาเฉพาะกรณี
 - 4.1 ความหมายของวิธีการศึกษาเฉพาะกรณี
 - 4.2 การเลือกกรณีตัวอย่าง
 - 4.3 รูปแบบการทำวิจัยแบบการศึกษาเฉพาะกรณี
 - 4.4 วิธีดำเนินการวิจัยแบบการศึกษาเฉพาะกรณี
5. ข้อมูลเกี่ยวกับสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี (Radio Free Asia)
 - 5.1 ประวัติความเป็นมา
 - 5.2 จุดมุ่งหมายของสำนักข่าว
 - 5.3 โครงสร้างและเนื้อหาของ แผนกภาษาลาว
 - 5.4 บุคลากรในสำนักข่าว และหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานข่าว

1.1 สื่อมวลชน

สื่อมวลชน (พัชรี เษยจรรยา; และ คณะ. 2541: 75-78) เราอาจสามารถแบ่งประเภทสื่อมวลชนได้จากลักษณะของเครื่องมือ หรือสื่อที่ใช้นำเสนอข้อมูล ซึ่งจะสามารถแบ่งได้เป็น

2 ประเภท คือ

1. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับ จดหมายเวียน โบติดประกาศ
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ รายการวิทยุ และการบันทึกเสียงต่างๆ ซึ่งผ่านทางหู หรือรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการบันทึกวิดีโอ

ขณะเดียวกันคำว่า “Press” ที่มีความหมายว่า “สื่อมวลชน” ก็คล้ายคลึงกับความหมายของคำว่า Mass Communication ซึ่งหมายถึง สื่อหลัก 4 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์ และวิทยุ ซึ่งช่วยในการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการสาธารณูปโภค

แต่หากย้อนไปมองในอดีตเมื่อแรกเริ่มนั้น คำว่า “Press” หมายถึง เฉพาะสิ่งตีพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ และวารสาร ต่อมาเมื่อช่วงปี.ศ. 1930 -1940 ได้รวมเอาข่าววิทยุและข่าวภาพยนตร์ ในปี 1950 ข่าวภาพยนตร์หมดไป และถูกแทนที่โดยข่าวโทรทัศน์

แม้คำว่า “Press” อาจมองในอีกแง่หนึ่งคือ ในแง่ของการครอบคลุมพื้นที่ เช่น ข่าวต่างประเทศ (International Press) ข่าวระดับชาติ (National Press) ข่าวท้องถิ่น (Local Press)

แต่ขณะเดียวกันก็สามารถมองถึงการครอบคลุมในบางหัวเรื่องด้วย เช่น ข่าวพาณิชย์ (Trade Press) ข่าวกีฬา (Sport Press) ฯลฯ ฉะนั้น คำว่า “Press” จึงมิได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะกับผู้สื่อข่าวเท่านั้น แต่รวมถึงผู้วิเคราะห์ข่าว นักวิจารณ์ บรรณาธิการ ช่างภาพ นักเขียน และอื่นๆ ด้วย

ในประเทศตะวันตก การสื่อสารมวลชนอาจมีความหมายครอบคลุมไปถึงการใช้สื่อบุคคล หรือสื่อประเพณี (Traditional Media) โดยเฉพาะเมื่อมีการใช้สื่อเหล่านี้ทำการรณรงค์มวลชน (Mass Campaign) เช่น ในกรณีของจีนในยุคปฏิวัติทางวัฒนธรรมของเหมาเจ๋อตง หรือในกรณีของไทยสมัยต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ ช่วงปี.ศ. 2510 - 2525

แต่ตามทฤษฎีของตะวันตก ซึ่งเป็นที่กำเนิดของเทคโนโลยีถือว่าการสื่อสารมวลชนหมายถึง การสื่อสารไปยังมวลชนหรือคนจำนวนมาก โดยอาศัยสื่อมวลชนเท่านั้น สื่อมวลชนประเภทแรกของโลกคือ สื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งยอมรับกันว่าเกิดขึ้นในตอนกลางคริสต์ศตวรรษที่ 15 โดยการประดิษฐ์คิดค้นของช่างพิมพ์ ชื่อ กูเตนเบิร์ก ที่เมืองสตราสบูร์ก ประเทศเยอรมัน แต่สื่อมวลชนประเภทภาพยนตร์ วิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ เพิ่งมาออกงามเจริญเติบโตในศตวรรษที่ 20 ปิดท้ายศตวรรษด้วยอุบัติการณ์ของสื่อมวลชนใหม่ที่เรียกว่า ระบบอินเทอร์เน็ต

จากการวิเคราะห์วิวัฒนาการ และสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่าสื่อมวลชนมี 5 ความหมาย คือ

1. สื่อในการสื่อสารของสังคมมวลชน เป็นสื่อที่นำข่าวสารจากแหล่งสารไปยังผู้รับจำนวนมาก ภายในเวลาค่อนข้างรวดเร็ว ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ เทปเสียง

2. องค์กรที่ทำหน้าที่นำข่าวสารจากแหล่งสารมาผลิตเป็นสารเพื่อส่งไปให้มวลชน ประเภทที่สำคัญ ได้แก่ องค์กรหนังสือพิมพ์ องค์กรนิตยสาร สถาบันวิทยุกระจายเสียง สถาบันวิทยุโทรทัศน์ องค์กรผู้ผลิตภาพยนตร์ องค์กรผู้ผลิตวิทยุทัศน์ องค์กรผู้ผลิตเทปเสียง

3. สถาบันสังคมอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นสื่อเพื่อการสื่อสารของสังคมมวลชน

4. สถาบันวิชาชีพอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นสื่อเพื่อการสื่อสารของสังคมมวลชน

5. ผู้แทนของสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวก็ได้

ขณะเดียวกันหากมองในแง่องค์กร สื่อมวลชนมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านบรรณาธิการ มีผู้รวบรวมข่าวสาร ได้แก่ นักข่าว ผู้สื่อข่าว นักเขียน นักแต่ง นักวิจัยค้นคว้า และผู้ตกแต่งสาร ได้แก่ ผู้จัดเกลาต้นฉบับ บรรณาธิการ นักจัดรายการ ผู้สร้างภาพยนตร์ ผู้สร้างวิทยุทัศน์หรือเทปเสียง

2. องค์ประกอบทางการจัดการ ได้แก่ ผู้จัดการ ผู้จัดการจำหน่าย ผู้จัดการโฆษณา

3. องค์ประกอบทางด้านเทคนิค ได้แก่ ช่างเทคนิค ผู้ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ ผู้ผลิตภาพยนตร์ ผู้ผลิตวิทยุทัศน์หรือเทปเสียง

ประเภทของผู้สื่อข่าวแบ่งตามหน้าที่ (พิศิษฐ์ ชวลาธวัช; และ คณะ. 2546: 57)

1. ผู้สื่อข่าวประจำ (Beat Reporter หรือ Run) หมายถึง ผู้สื่อข่าวที่ทำหน้าที่เฝ้าข่าวประจำสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะหน่วยงานของรัฐบาลหรือเอกชน เพื่อติดตามสอดส่องเบาะแสของข่าว ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่รับผิดชอบ ณ สถานที่นั้น ผู้สื่อข่าวประจำมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะด้าน หรือสัมภาษณ์ค่อนข้างแน่นอน เช่น กระทรวง กรม ธนาคาร สถาบันการเงิน ตลาดหุ้น และบริษัทที่มีบทบาททางการค้าทั้งภายในและต่างประเทศ

2. ผู้สื่อข่าวทั่วไป (General Assignment Reporter) หมายถึง ผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานเป็นเรื่อยๆ ไปเป็นครั้งคราว อาจได้รับคำสั่งเปลี่ยนแปลงไปทำข่าวได้ทุกชั่วโมง อาจได้รับมอบหมายให้ ทำการสัมภาษณ์บุคคล ติดตามงานพิธีการต่างๆ การอภิปราย การสัมมนา และการประชุม เป็นต้น

3. ผู้สื่อข่าวพิเศษ (Special Assignment Reporter) หมายถึง ผู้สื่อข่าวที่มีประสบการณ์ ผู้สื่อข่าวประเภทนี้อาจได้รับมอบหมายให้หาข้อมูล หรือสืบเสาะที่มาหรือเบื้องหลังของข่าวนั้นๆ เฉพาะด้าน อาจเป็นข่าวเศรษฐกิจ การเงิน การธนาคาร ตลาดหุ้น การทหาร การทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานราชการ เพราะมีความรู้และติดตามประเด็นข่าวนั้นมาโดยตลอดจนเข้าใจเรื่องราวได้ลึกซึ้ง

หน้าที่ของผู้สื่อข่าว (พิศิษฐ์ ฆวลาธวัช; และ คณะ. 2546: 57) หน้าที่ของผู้สื่อข่าว คือ การนำเสนอข้อเท็จจริง หรือเรียกว่ารายงานข่าว ผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ โดยผู้สื่อข่าวแต่ละคนจะมีหน้าที่รับผิดชอบข่าวแต่ละประเภทแตกต่างกันไป แล้วรวบรวมเอาข้อมูลจากการบันทึกเหตุการณ์หรือสถานการณ์ การสัมภาษณ์ แหล่งข่าว รวมถึงการศึกษาข้อมูลเอกสารแล้วนำไปรายงานขณะเดียวกันงานข่าวก็จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหรือบุคคลสำคัญอีกส่วนที่จะสามารถทำให้ข่าวสมบูรณ์ได้นั้นคือ “แหล่งข่าว” (News Sources) ซึ่งแหล่งข่าวคือ คนที่ให้ข้อมูลต้นตอของข่าว หรืออาจจะเป็นสถานที่ หรือสถานการณ์ ซึ่งบอกเล่าเรื่องราวที่นักข่าวนำมาบอกเล่าต่อผ่านสื่อนั่นเอง

1.2 กระบวนการทำข่าววิทยุ

การเขียนข่าววิทยุ (คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ม.ป.ป.: ออนไลน์) ปกติแล้วสื่อประเภทวิทยุจะมีความแตกต่างจากสื่อสิ่งพิมพ์ โดยหากเปรียบเทียบกันแล้ว สื่อสิ่งพิมพ์จะให้รายละเอียดของข่าวมากกว่าสื่อวิทยุ แต่สื่อวิทยุจะเป็นสื่อที่มีความผูกพันกับเวลา ฉะนั้นการเขียนข่าวทางวิทยุกระจายเสียงจึงต้องเขียนสั้น เข้าใจง่าย แต่ก็ยังคงหลักของการเขียนข่าว แบบ 5W และ 1H คือ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อใด (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How) หลักการเขียนข่าวทางวิทยุจึงมีหลักการกว้างๆ พอที่จะเป็นแนวทางในการเขียนได้ดังนี้

มีความเที่ยงตรง (Accuracy) เขียนข่าวโดยปราศจากอคติ ความลำเอียง หรือใส่ความคิดเห็น

ใช้สำนวนและถ้อยคำที่เข้าใจง่าย เขียนเหมือนกับพูดคุยกับคนฟัง (Simplicity)

การดำเนินเรื่องและข้อความกะทัดรัด (Brevity)

ดำเนินเรื่องตรงไปตรงมา (Directness)

การเพิ่มสีสันของเรื่อง (Color)

การรักษาข้อเท็จจริง (Objectivity)

ความยุติธรรม (Fairness)

รสนิยมดี (Good Taste)

โครงสร้างการเขียนข่าววิทยุกระจายเสียง (คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ม.ป.ป.: ออนไลน์) หลักการสำคัญในการเขียนข่าววิทยุ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจง่าย นั้น ส่วนใหญ่มักจะเขียนในรูปของพีรามิดหัวกลับ แต่มีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันบางประการ ดังนี้

1. การเขียนข่าวจะไม่นิยมเขียนวรรคหน้า (Lead) เพื่อสรุปใจความสำคัญของข่าว เนื่องจากข่าวทางวิทยุโดยทั่วไปมีความยาวจำกัดและมักจะนำเสนอข่าว ประเด็นของข่าวอย่างตรงไปตรงมาไม่ซับซ้อน
2. การเขียนพาดหัวข่าว (Headline) ต้องสื่อความหมายชัดเจนด้วยประโยคที่สมบูรณ์กว่าพาดหัวหนังสือพิมพ์ หรือเขียนพาดหัวข่าวเพื่อทำหน้าที่เป็นเหมือนความนำข่าวไปในตัว
3. เนื้อหาข่าว (Body) ด้วยข้อจำกัดของเวลา การเขียนข่าววิทยุต้องสั้นกะทัดรัดกว่าข่าวทางหนังสือพิมพ์ ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วเนื้อหาของข่าววิทยุมักมีความยาวประมาณ 10 บรรทัด ผู้อ่านข่าวใช้เวลาประมาณ 1 นาที

สรุป

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับงานข่าว สรุปได้ว่า งานข่าวนั้นเป็นงานที่ให้ความสำคัญกับทักษะการสื่อสาร ทั้งการสนทนาเพื่อให้ได้ข่าว และการเขียนเพื่อสื่อสารเนื้อหาไปสู่ผู้รับสารหรือผู้ฟัง ถือเป็นการให้ความรู้ให้กับผู้ติดตามข่าว

การทำข่าววิทยุได้เปรียบงานข่าวโทรทัศน์ตรงที่ใช้ขั้นตอนการเตรียมการน้อยกว่า แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถให้คำอธิบายได้ละเอียดเท่าหนังสือพิมพ์ หัวใจของงานข่าววิทยุจึงอยู่ที่การสื่อสารในเวลาจำกัดแต่ขณะเดียวกันต้องได้ใจความด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับงานข่าวไปใช้เป็นส่วนประกอบในการออกแบบรูปการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมที่สุดกับการใช้งานจริง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ Social Network และ Facebook

2.1 เครือข่ายสังคมออนไลน์ Social Network

Social Network หรือในภาษาไทย คือ เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นสิ่งที่เกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยีเว็บในระยะที่ 2 (WEB 2.0) ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มคนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมตัวกันโดยมีโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมตามทฤษฎีเครือข่าย (Network Theory) คือประกอบด้วยส่วนที่เป็น จุด (Node) และส่วนของความสัมพันธ์ (Ties หรือ Relationship) ทั้งนี้ จุด

(Node) เปรียบเสมือนคนๆ หนึ่งในระบบเครือข่ายที่อาจจะมีลักษณะความสัมพันธ์หลายรูปแบบกับคนอื่น ๆ ลักษณะความสัมพันธ์ในเครือข่ายออนไลน์จะเรียกว่า Social Contacts

สำหรับอุปกรณ์ เครื่องมือเพื่อการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ การโต้ตอบหรือ ใช้บริการในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทั้งในระบบเว็บหรือระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ทั้งหลาย โดยรวมแล้วจะเรียกว่า Social Media นักวิชาการหลายคนได้นิยาม Social Media ไว้ว่าเป็น กลุ่มของแอปพลิเคชันบนอินเทอร์เน็ตที่สร้างบนระบบความคิดอันเป็นรากฐานของสังคมและเทคโนโลยี ด้วยแนวความคิดของ Web 2.0 และเปิดให้คนแลกเปลี่ยนเนื้อหาที่เกิดจากผู้ใช้ ความหมายของมันจึงเป็นการพูดถึงบริการต่างๆ ที่มีอยู่ในตลาดอยู่แล้ว เช่น Facebook, Twitter, Google+, LinkedIn ฯลฯ (จารุวัจน์ สองเมือง. 2554: ออนไลน์)

Social media (มานะ ตริยาภิวัดณ์. 2554: ออนไลน์) บางคนเรียกว่า “สื่อทางสังคม” หรือ “สื่อสังคมออนไลน์” คือ สื่อดิจิทัล ที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคม ทั้งการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ แบ่งปัน แลกเปลี่ยนข้อมูล ภาพ เสียงระหว่างกัน โดยเน้นการมีส่วนร่วม (Collaborative) ในการผลิตเนื้อหาจากผู้บริโภคหรือผู้รับสาร ทำให้บางคนเรียก Social Media ว่า User-Generated Content (UGC) หรือ Consumer-Generated Media (CGM)

Social Media มีหลายประเภทด้วยกัน ไม่ได้มีเฉพาะ Twitter หรือ Facebook เท่านั้น การจัดประเภทของ Social Media มักจะจำแนกตามลักษณะการใช้งานของมัน แต่กลุ่มใหญ่ๆ แบ่งได้ 12 กลุ่มดังนี้

1. Blog เช่น Exteen, Bloggang, Wordpress, Blogger
2. Social networks เช่น Hi5, Facebook
3. Micro Blogging / Microsharing เช่น Twitter
4. Online Video เช่น Youtube
5. Potosharing เช่น Flickr
6. Wikis เช่น Wikipedia
7. Widgets เช่น Coke Bubbles, Animal Planet Killer Clips
8. Virtual Worlds เช่น Second life
9. Bookmarking/Tagging เช่น Diggs, Delicious
10. Crowdsourcing / Voting เช่น Dell Ideastorm, My Starbucks Idea
11. Podcasting เช่น Wiggly Podcast
12. Reviews / Opinions เช่น Epinion, Mouthshut, Yahoo! Answers

2.2 ลักษณะ ประโยชน์ และข้อดีของ Facebook

ลักษณะของ Facebook

เฟซบุ๊ก (Facebook) คือ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยกลุ่มนักศึกษา มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2004 โดยในช่วงที่ก่อตั้งนั้น ใช้ชื่อว่า The Facebook มีกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้บริการ คือ นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ถัดมาเพียงหนึ่งปีหลังจากประสบความสำเร็จในมหาวิทยาลัย เฟซบุ๊กได้ขยายฐานการให้บริการสู่นักเรียนระดับมัธยมปลาย และในปีค.ศ. 2006 ได้เปิดให้ผู้ใช้งานในทั่วไปสามารถเข้าถึงและใช้งานได้ โดยลดทอนข้อเว็บไซต์เหลือเพียงเฟซบุ๊ก อย่างที่เห็นในปัจจุบัน

แม้ว่าเฟซบุ๊กไม่ใช่เว็บไซต์สังคมออนไลน์แรกของโลก ไม่ใช่ต้นตำรับแนวคิดในการสร้างโครงข่ายการสื่อสารลักษณะนี้ แต่หากวัดกันในเชิงปริมาณ เฟซบุ๊กคือ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้งานมากที่สุดในโลก เดือนตุลาคม ปีค.ศ. 2012 มีผู้ใช้บริการทั่วโลกถึง 1,000 ล้านคน เป็นตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนถึงความกว้างขวาง และความเป็นที่นิยมของเว็บไซต์แห่งนี้

สำหรับประเทศไทย เฟซบุ๊กได้รับความนิยมซีกว่าประเทศอื่นทั่วโลก เพราะแม้ว่าเฟซบุ๊กจะเปิดให้บริการสำหรับผู้ใช้งานทั่วตั้งแต่ปีค.ศ. 2006 แต่กว่าที่จะเป็นได้รับความนิยมในประเทศไทยนั้นต้องรอจนถึงประมาณปีค.ศ. 2009 แต่อย่างไรก็ดี เมื่อคนไทยคุ้นเคยกับการใช้งานเว็บไซต์สังคมออนไลน์แห่งนี้แล้ว ไม่นานเกินรอ ผู้ใช้บริการเฟซบุ๊กในประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว สถิติเดือนกรกฎาคม ปีค.ศ. 2012 พบว่า ประเทศไทยมีผู้ใช้เฟซบุ๊กถึง 15 ล้านคนแล้ว ถือว่ามากที่สุดเป็นอันดับ 16 ของโลก ขณะที่กรุงเทพมหานครกลายเป็นเมืองที่มีผู้ใช้เฟซบุ๊กมากที่สุดในโลกถึงกว่า 8 ล้านคน (Facebook. 2012: Online)

ประโยชน์ และข้อดีของ Facebook (สุภาพร เทพยสุวรรณ. 2553: ออนไลน์); (อิงค์ควิตี. 2553: ออนไลน์)

ข้อดีและประโยชน์ของเฟซบุ๊กนั้น มีนักวิชาการ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสารมวลชน และผู้เชี่ยวชาญด้านระบบอินเทอร์เน็ต ได้พยายามเขียนเป็นบทความเอาไว้ แต่เราสามารถหยิบบางส่วนของที่คิดว่าใกล้เคียงกับจุดประสงค์ในการใช้งานเฟซบุ๊กกับงานข่าวมาได้ ดังนี้

1. สร้างระบบสังคมได้ง่าย และไม่ต้องจ่ายเงิน

เมื่อเฟซบุ๊กเป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผู้ใช้สามารถสมัครสมาชิกและใช้บริการได้โดยไม่จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย เว็บไซต์แห่งนี้จึงมีผู้ใช้บริการจำนวนมาก ซึ่งเป็นข้อดีสำหรับบริษัทผู้ผลิตหรือนักโฆษณาในการใช้โฆษณาสินค้า ขณะที่ในด้านงานข่าวก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้โดยการสร้างกลุ่มผู้อ่านข่าว กลุ่มผู้เขียน หรือกลุ่มที่อยู่ร่วมกันทั้งผู้อ่านและผู้เขียน ซึ่งกลุ่มดังกล่าว

สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้โดยไม่จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมเหมือนกับการสร้างเว็บไซต์ด้วยตนเอง สร้างง่ายและไม่เสียเงิน จึงถือเป็นข้อดีที่สุดอย่างหนึ่งของเฟซบุ๊ก

2. สามารถเฝ้ามองพฤติกรรมของผู้ใช้บริการรายอื่นๆ ได้

ในโลกอินเทอร์เน็ต หรือสังคมออนไลน์ ผู้ใช้บริการมักแสดงความรู้สึกโดยตรงไปตรงมา ต่อสถานการณ์ ข่าว หรือเหตุการณ์บางเหตุการณ์ที่รับรู้ ได้ฟัง ได้ยิน หรือได้เห็น ทำให้นักข่าว สามารถจับความรู้สึกตรงนี้มาแตกประเด็นต่อในการทำข่าว หรือสามารถนำคำวิจารณ์ต่างๆ มาปรับปรุงงานข่าวได้

3. เฟซบุ๊กมีเครื่องมือวัดผลที่แม่นยำ

เฟซบุ๊กมีการเก็บข้อมูลสมาชิกผู้ใช้งานหน้าเพจนั้นๆ ได้ ซึ่งหากผู้บริการต้องการนำข้อมูลดังกล่าวออกมาดู ก็สามารถทำได้ง่าย โดยเฟซบุ๊กมีการจำแนกข้อมูลเหล่านั้นเอาไว้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งแผนภูมิ และตัวเลข รวมถึงรูปภาพ นอกจากนี้หากผู้บริการต้องการรู้ได้ถึงข้อมูลด้านอื่นๆ เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมก็สามารถทำได้ เช่น ผู้บริการสามารถรู้ข้อมูลเรื่องเพศ อายุ หรือแม้กระทั่งภูมิปัญญา ของผู้บริการคนอื่นๆ ได้

4. เฟซบุ๊กมีการสร้างเครือข่าย และจุดประกายด้านการศึกษาที่ดี หากใช้ถูกวิธี

เพราะเฟซบุ๊กมีผู้บริการจำนวนมาก ซึ่งปะปนกันไปในหลากหลายอาชีพ หลากหลายอายุ และหลากหลายประสบการณ์ ทำให้ผู้ใช้งานสามารถเรียนรู้เรื่องบางเรื่อง หรือถามข้อมูลบางอย่างได้จากผู้บริการหรือสมาชิกคนอื่นๆ ซึ่งการแลกเปลี่ยนเหล่านี้จะนำไปสู่การศึกษา รวมถึงสามารถนำมาใช้ในงานข่าวได้

5. เฟซบุ๊กทำให้ไม่ตกข่าว

เนื่องจากมีผู้ใช้งานจำนวนมากและกระจายตัวอยู่ในหลายๆ พื้นที่ ทำให้คล้ายกับว่าผู้บริการของเฟซบุ๊กคอยทำหน้าที่เป็นนักข่าว ที่แสดงความคิดเห็น บอกเล่าเหตุการณ์ หรือเรื่องราวในบริบท หรือสภาพแวดล้อมของพวกเขาอยู่เป็นประจำ ซึ่งหากเราติดตามข้อมูลจากคนเหล่านั้น คนจากพื้นที่ซึ่งเกิดสถานการณ์จริงก็จะทำให้เราล่วงรู้ความเป็นไปของสถานการณ์อย่างรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องรอข่าวจากนักข่าวมืออาชีพ หรือสำนักข่าว

2.3 เครือข่ายสังคมออนไลน์ Social Network และ Facebook กับงานข่าว

เทคโนโลยีการสื่อสารย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม จากเดิมที่เน้นการสื่อสารด้วยคำพูด มาเป็นตัวอักษร จนปัจจุบันกลายเป็นภาษาดิจิทัล (Digital Language) การเกิดขึ้นของคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ สื่อเครือข่ายสังคม (Social Network) เป็นต้น ทำให้พฤติกรรมและจิตวิทยาการสื่อสารในสังคมเปลี่ยนแปลงไป บทบาทของผู้รับสารส่วนใหญ่ในสังคมก็เปลี่ยนจากเดิมที่

เคยเป็นเพียงผู้รับ (Passive Audience) มาเป็นผู้สืบค้นและรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้วยตัวเองแทน (Active Audience) นอกจากนี้ การไหลของข่าวสารในสังคมจะมีความหลากหลายช่องทางมากขึ้น

ข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่งคือ จากยุคดั้งเดิมมนุษย์สื่อสารตัวต่อตัว เป็นคำพูดหรือมุขปาฐะ เทคโนโลยีสื่อจึงได้พัฒนาการสื่อทำให้มนุษย์สื่อสารกันผ่านสื่อมวลชนจำนวนมาก (Mass Media) เกิดสื่อมวลชนขึ้นมาหลายประเภท เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันการสื่อสารในสังคมเป็นแบบเฉพาะเจาะจงตัวบุคคลมากขึ้น แต่ก็มีความหลากหลายได้ในเวลาเดียวกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า “สื่อเครือข่ายสังคม” หรือ “โซเชียลมีเดีย” (Social Media) เช่น ทวิตเตอร์ เฟสบุ๊ก ไฮไฟ ยูทูบ เป็นต้น ได้นำผู้คนกลับมาพบกันแบบตัวต่อตัวมากขึ้น พร้อมๆ กันบางกรณีก็เป็นคนในเครือข่ายเดียวกัน แต่สิ่งที่ยอมรับกันว่าสื่อเก่ามีไม่มากนักก็คือความเป็น “พื้นที่สาธารณะ” ของการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (Political Public Sphere)

ปัจจุบัน ภูมิทัศน์สื่อ (Media Landscape) ได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้รูปแบบการสื่อสารของคนในสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป นักสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะสื่อเก่าจะก้าวพร้อมๆ กัน รวมทั้งใช้ประโยชน์จากความเปลี่ยนแปลงนี้อย่างไร หากไม่มีการปรับตัวจากความเคยชินเดิมๆ (สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. 2554: ออนไลน์)

สื่อมวลชนกับ Social media

มหาวิทยาลัย George Washington ร่วมกับ Cision ได้สำรวจวิจัยพฤติกรรมและทัศนคติของผู้สื่อข่าวสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับการใช้ Social Media จำนวน 371 คน ทั้งนักข่าวและบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และสื่อออนไลน์ ในช่วงวันที่ 1 กันยายน 2552 – 13 ตุลาคม 2552 พบว่านักข่าวในสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่มีความเห็นร่วมกันว่า Social Media มีความสำคัญในการรายงานข่าว โดยเฉพาะการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการเขียนข่าวหรือสารคดี

นักข่าวสหรัฐอเมริการ้อยละ 89 อาศัยการค้นหาจาก Blog ร้อยละ 65 ใช้เว็บ Social Networking อย่าง Facebook LinkedIn ร้อยละ 52 ใช้ Micro Blogging อย่าง Twitter และร้อยละ 61 ใช้สารานุกรมออนไลน์อย่าง Wikipedia และนักข่าวสหรัฐยังใช้ Social Media ในการตีพิมพ์นำเสนอข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการโปรโมท และเผยแพร่กระจายข้อมูล ข่าวสาร ข้อเขียนต่างๆ ของตน โดยร้อยละ 64 ใช้ Blog เป็นเครื่องมือ ร้อยละ 60 ใช้เว็บ Social Networking และร้อยละ 57 ใช้ Micro Blogging นักข่าวและบรรณาธิการชาวชาวอเมริกันร้อยละ 84 ต่างตระหนักดีว่าข้อมูลข่าวสารใน Social Media มีความน่าเชื่อถือต่ำกว่าข้อมูลข่าวสารในสื่อดั้งเดิม เช่น สื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นักข่าว ร้อยละ 49 ระบุว่า ข้อมูลใน Social Media ขาดการตรวจสอบ เช็คข้อมูลความถูกต้องที่เที่ยงตรง (มานะ ตริยาภิวัฒน์. 2554: ออนไลน์)

จริยธรรมในการใช้ Social Media ของสื่อมวลชน

Social Media เป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทยและสำหรับวงการสื่อมวลชนไทย ที่ต้องอาศัยการเรียนรู้และปรับปรุงไปด้วยกัน แต่ก็มีข้อควรระวังของประเด็นที่ยังคงมีการถกเถียงอยู่ 4 ประเด็นนั้น คือ ประเด็นแรก เรื่องความรวดเร็วกับความถูกต้อง นักข่าวจะสมดุลสองสิ่งนี้อย่างไร เนื่องจากทุกคนแข่งกันเร็ว แต่บางครั้งความรวดเร็วของข้อมูลที่สื่อออกไปขาดการตรวจสอบ ซึ่งจะมีความแตกต่างจากสื่อเก่าที่ต้องผ่านการตรวจสอบของกระบวนการทำงานของกองบรรณาธิการแต่มีกระบวนการที่ใช้เวลานานกว่า ประเด็นต่อมาคือ เรื่องของความเป็นส่วนตัวกับความเป็นพื้นที่สาธารณะ ซึ่งปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาสำหรับคนทำข่าวและคนใช้ Social Media ในเมืองไทย เพราะหลายคนมักคิดว่า Social Media คือพื้นที่ส่วนตัว แต่ความเป็นจริงแล้วมันไม่ใช่ ดังนั้น นักข่าวและผู้ใช้งาน Social Media จะต้องเรียนรู้ธรรมชาติข้อนี้ของสื่อใหม่นี้ เนื่องจากคนที่เขามาตามคุณ เขาอาจจะมาตามคุณเพราะคุณเป็นนักข่าว ยิ่งหากคุณมีชื่อ Twitter Account ต่อท้ายด้วยชื่อสำนักข่าวของคุณด้วยแล้ว ยิ่งต้องระวังให้มาก เมื่อนักข่าวเรียนรู้ว่าพื้นที่บน Social Media เป็นพื้นที่สาธารณะ คุณก็จะสามารถใช้นั้นอย่างเข้าใจมากขึ้น (อศินา พรวิศิน. 2553: ออนไลน์)

สรุป

จากการอ่านเอกสารเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) และ Facebook ได้ข้อสรุปว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) คือ เว็บไซต์ในการสร้างสังคมบนระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น นัดหมาย หรือพบปะสังสรรค์

โดยปัจจุบัน Facebook คือ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้งานมากที่สุดในโลก และมีลักษณะที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานข่าวได้ ด้วยความที่นักข่าวทุกคนคุ้นเคยกับการใช้เว็บไซต์นี้ดี ผู้ใช้งานก็สามารถส่งผ่านข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเชื่อมโยงความคิดเห็นจากผู้ใช้งานหลายๆ คนในเวลาเดียวกันได้ จึงเหมาะกับงานข่าว

ผู้วิจัยคิดว่าจะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ครั้งนี้มาประยุกต์ใช้ในการทำวิจัย ในขั้นตอนของการออกแบบรูปแบบการใช้อุปกรณ์สื่อสารออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว

3. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

3.1 ความหมายการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานในประเภทวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ระบบอุตสาหกรรม และองค์กรต่างๆ แต่กลับพบงานวิจัยลักษณะนี้น้อยมากในงานด้านการศึกษา หากพบก็มักเป็นงานวิจัยในลักษณะที่เมื่อครูใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียนหรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนของตนเอง การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ต้องมีการทำความเข้าใจที่ชัดเจนร่วมกับชุมชนและสังคม และมีจุดเน้นของการวิจัยที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความเป็นอิสระหรือมีส่วนร่วมกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม การวิจัยในลักษณะนี้มักจะเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณร่วมด้วยก็ได้ (Creswell, 2002: 609)

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) คือ กระบวนการที่ผู้คนจำนวนหนึ่งในชุมชนหรือองค์กรเข้ามาร่วมศึกษาปัญหาร่วมกับนักวิจัยผ่านกระบวนการวิจัย ตั้งแต่เริ่มการกำหนดปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ เรียนรู้วิธีการที่จะแก้ปัญหา ออกแบบการวิจัย วิเคราะห์ผล พร้อมทั้งออกแบบและปฏิบัติตามความต้องการที่กำหนดไว้ จนถึงการอภิปรายผลการวิจัย เป็นการร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลเพื่อแก้ปัญหาที่พวกเขาได้รับผลกระทบโดยตรง โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกร่วมด้วย การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงเป็นกระบวนการที่ผู้คนในองค์กรหรือชุมชนไม่ใช่ผู้ถูกกระทำแต่เพียงผู้เดียว แต่เป็นผู้กระทำการที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีอำนาจร่วมกันในการวิจัย (Greenwood, D; & Levin, M. 2002)

ในปัจจุบัน เทคนิคการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมถูกนำมาประยุกต์ใช้ในหลายวงการ รวมถึงถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรด้วย การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการวิจัยที่ต้องอาศัยกระบวนการกลุ่ม โดยทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของงานวิจัย และสมาชิกทุกคนร่วมมือในทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มตกลงที่จะทำวิจัย กำหนดปัญหา เลือกรูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การตัดสินใจที่จะปฏิบัติตามแผนและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ นอกจากนี้การวิจัยประเภทนี้ยังเน้นการปฏิบัติโดยเฉพาะการปฏิบัติที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม

จุดเด่นของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในส่วนของขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยคือการกำหนดปัญหา ซึ่งจะเกิดจากปัญหาในกลุ่มและอาจปรับเปลี่ยนได้ในขณะดำเนินการวิจัย ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation) เพื่อความน่าเชื่อถือ ที่เที่ยงตรง เช่น ใช้ความหลากหลายของแหล่งข้อมูล เช่น เอกสาร คน เหตุการณ์ สถานที่ และใช้ความหลากหลายของเทคนิคการเก็บข้อมูล เช่น ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกต เป็นต้น ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการ

นำเสนอ จะวิเคราะห์ข้อมูลอย่างง่าย ไม่ซับซ้อน ไม่ให้ความสำคัญกับการใช้สถิติมากนัก และการนำเสนอข้อมูล อาจนำเสนอในรูปแบบเสนาสนา สนิทนา

กระบวนการการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีการดำเนินการตามวงจรเดมมิง (Deming) P-D-C-A (Plan-Do-Check- Action) แต่ละขั้นตอนมีความยืดหยุ่น ใช้วิธีการประเมินแบบอัตรันัย โดยไม่เน้นการสรุปผลอ้างอิง (นงลักษณ์ วิรัชชัย; และ สุวิมล ว่องวานิช. 2545: 18; อ้างอิงจาก Bassey.1986; Rutkowaski.1996; Maclsaac.1996)

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เป็นการวิจัยที่มีคุณลักษณะหลายประการแตกต่างไปจากการวิจัยแบบปกติทั่วไป เช่น กระบวนการที่ใช้สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ มีพันธะกรณีระหว่างนักวิจัยกับชุมชน กรอบของการดำเนินงานกำหนดขึ้นโดยกลุ่มคนในพื้นที่วิจัย จุดเน้นของการวิจัยเริ่มที่คนเป็นหลัก โดยทำให้คนมีคุณค่า มีความภูมิใจ ในการกระทำ เป้าหมายของการวิจัยสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของกลุ่มคนในพื้นที่ตามเงื่อนไขที่เหมาะสมและตามความจำเป็น เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ถึงแม้ว่าแต่ละคนจะแตกต่างในด้านพื้นฐาน ทักษะ และโครงสร้างทางสังคม แต่นักวิจัยเชื่อมั่นในความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ของคน จึงต้องการให้คนเหล่านั้นมีส่วนร่วม โดยนักวิจัยจะไม่กำหนดกรอบที่ตายตัว แต่ผ่อนสั้นผ่อนยาวตามลักษณะของชุมชน ใช้วิธีการดำเนินการที่เรียบง่าย ซึ่งคนในชุมชนรู้จักคุ้นเคยและมีทางเลือกหลากหลาย นักวิจัยมองชุมชนอย่างองค์รวมในลักษณะประสานสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ตามมาตรฐานเฉพาะพื้นที่นั้นๆ ข้อมูลที่ศึกษา มีลักษณะเป็นนามธรรม ค่านิยม ความรู้สึก และความพอใจของคนในชุมชน การดำเนินการใช้หลักประชาธิปไตย

โดยให้กลุ่มคนในพื้นที่มีการตัดสินใจร่วมกัน มีการสร้างกำลังและอำนาจในการคิด และการต่อรองให้ได้รับความสำเร็จในสิ่งที่คนในชุมชนอยากทำ ส่งเสริมวัฒนธรรมการพึ่งตนเอง ผู้ได้รับผลประโยชน์ต้องเป็นผู้ลงมือกระทำหรือมีส่วนร่วมให้โครงการประสบผลสำเร็จ ผลลัพธ์ที่ได้ ไม่เน้นวัตถุ แต่เน้นความสามารถของคนในชุมชน เน้นการเรียนรู้ และความพอใจของผลที่ได้รับ

แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาไปสู่การปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่ต้องการองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนากิจกรรมต่างๆ สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นความพยายามของนักวิชาการและนักพัฒนา ในการสังเคราะห์ปัญหา และศักยภาพของงานวิจัยส่วนหนึ่งกับงานพัฒนาอีกส่วนหนึ่ง และพยายามเชื่อมโยงสาระสำคัญของการพัฒนา และการวิจัยออกมาเป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมหรือการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) จึงเป็น

การวิจัยและพัฒนาในรูปแบบหนึ่งที่ทำกับชุมชนและมีการเชื่อมโยงส่วนที่เป็นการวิจัย (Research) กับส่วนที่เป็นการพัฒนาหรือแก้ปัญหา (Development) เข้าด้วยกัน

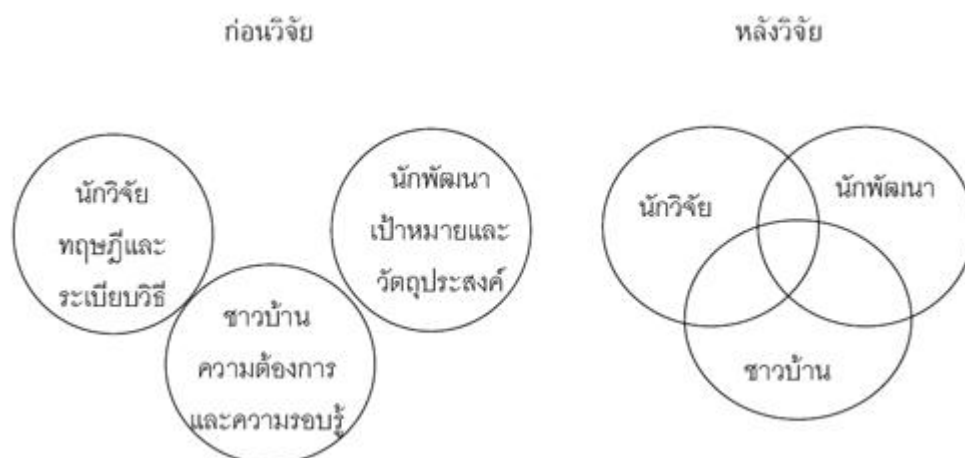
2. แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการที่ผู้คนจำนวนหนึ่งในองค์กร หรือชุมชนเข้ามาร่วมศึกษาปัญหา โดยกระทำร่วมกับนักวิจัยผ่านกระบวนการวิจัยตั้งแต่ต้นจนกระทั่งเสร็จสิ้นการเสนอผลและการอภิปรายผลการวิจัย เป็นการเริ่มต้นของคนที่อยู่กับปัญหา (Problems People) ค้นหาปัญหาที่ตนเองมีอยู่ร่วมกับนักวิชาการ จึงเป็นกระบวนการที่คนในองค์กรหรือชุมชนมิใช่ผู้ถูกกระทำ แต่เป็นผู้กระทำที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีอำนาจร่วมกันในการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยที่ต่างไปจากการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์ธรรมชาติหรือทางสังคมศาสตร์ เพราะเน้นการยอมรับหรือความเห็นพ้องจากฝ่ายชาวบ้าน สิ่งที่นักวิจัยต้องคำนึงถึงคือ การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับชาวบ้านตลอดเวลาและทบทวนวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นครั้งคราว เพื่อให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของชาวบ้านอันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และเกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

3. ปรัชญาของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เชื่อว่าชาวบ้านเป็นผู้ที่อยู่กับข้อมูลอยู่กับความจริง เป็นผู้ที่มีสติเท่าทันนักวิจัยหรืออาจจะรู้มากกว่านักวิจัย การปฏิบัติใดๆ ก็ตามที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงต้องเริ่มจากชาวบ้านไม่ใช่เริ่มจากสมมติฐานของผู้วิจัยหรือนักพัฒนาแต่ฝ่ายเดียว ผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ทั้งชาวบ้าน นักวิจัยและนักพัฒนา ควรมีบทบาทในการร่วมกันกำหนดปัญหาและเลือกแนวทางในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาบทบาทของทั้งสามฝ่ายที่ต่างมีความเท่าเทียมกัน การวิจัยลักษณะนี้ จึงเป็นการเรียนรู้ผสมผสานระหว่างความรู้เชิงทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนักพัฒนา รวมทั้งความต้องการกับความรอบรู้ของชาวบ้าน ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 เปรียบเทียบโลกทัศน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย

ที่มา: สิทธิณัฐ ประพุทธนิตินสาร. (2545). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. หน้า 23.

จากภาพวงกลมแต่ละวงเป็นโลกทัศน์หรือวิธีมองปัญหาของคนแต่ละกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย โลกทัศน์ของแต่ละฝ่ายต่างกันไปตามกรอบแนวคิดที่ตนยึดถือ หลังจากเข้าสู่กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คนทั้งสามกลุ่มจะมี “โลกทัศน์ร่วม” และความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนา ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการวิจัยและการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน ในลักษณะการศึกษาชุมชนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา คือ ค่อยๆ ศึกษาไปแล้วทำกิจกรรมไป กลุ่มประชากร ผู้ถูกวิจัยเปลี่ยนบทบาทไป เป็นผู้ร่วมในการกระทำวิจัยโดยการมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการนับตั้งแต่การเริ่มตัดสินใจว่าควรจะศึกษาวิจัยในชุมชนนั้นหรือไม่ การประมวลเหตุการณ์ หลักสูตร และข้อมูลเพื่อกำหนดปัญหาการวิจัย การเลือกกระบวนการแก้ปัญหา การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และเสนอสิ่งที่ค้นพบ

นอกจากนี้ สิทธิณัฐ ประพุทธนิตินสาร (2545: 24–27) ได้เสนอปรัชญาแนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สรุปได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเป็นสิทธิ (Right) เป็นเอกสิทธิ (Privilege) เป็นการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นกระบวนการบริหารการพัฒนาชนบทและเป็นเครื่องมือชี้วัดการพัฒนาชนบท

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีชีวิต (Dynamic and Organic Process) เริ่มต้นจากสภาพจริงในปัจจุบันมุ่งไปถึงจุดที่ควรจะเป็นไปได้ในอนาคต จะมีลักษณะที่มีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ ไม่สามารถกำหนดเวลาและกิจกรรมล่วงหน้าได้ เชื่อว่าผู้ด้อยโอกาสมีความสามารถที่จะร่วมทำงานได้ จะต้องเริ่มจากคนที่รู้สึก (Feel) ต่อปัญหาหรือความต้องการของตนไปสู่การคิด (Think) การกระทำ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Transformation) ทั้งในตัวเองและชุมชน ทั้งในด้านสติปัญญา จิตใจ และมีติด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อมอื่นๆ

3. กระบวนการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ประกอบไปด้วยการแสวงหาความรู้และการกระทำ จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและไม่สิ้นสุดตราบเท่าที่ผู้ด้อยโอกาสยังสามารถรวมกลุ่มกันได้และคำนึงถึงภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภูมิปัญญาของนักวิชาการ

4. การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเกิดจากการปรับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจากการสั่งการจากหน่วยเหนือมาเป็นชุมชนหรือชาวบ้าน ผู้ได้รับการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการดำเนินการ ด้วยความเชื่อในความสามารถของมนุษย์ที่แก้ไขปัญหาด้วยตัวเองได้ถ้าเขารู้และเข้าใจเป้าหมายการพัฒนาตนเองและชุมชน การวิจัยลักษณะนี้เป็นการจุดพลังให้ชุมชนรับรู้การเรียนรู้ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชน เป็นการเรียนรู้ของชุมชนอันเกิดจากการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน นอกจากนี้ยังเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับสมาชิกในชุมชนที่จะศึกษาชุมชน เน้นการวิเคราะห์ชุมชน เพื่อค้นหาศักยภาพ ปัญหา แนวทางแก้ปัญหาด้วยการวางแผนปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ประเมินงานเป็นระยะเพื่อปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้

5. เป้าหมายสุดท้ายของการวิจัย คือการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างถาวรจากถอนโคนเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เพราะฉะนั้นจึงต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและเต็มทีตลอดกระบวนการของการวิจัย ตั้งแต่การทำความเข้าใจและนิยามปัญหาของการวิจัย การเลือกวิธีการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ การทำกิจกรรม ที่จะตามมาจากการวิจัย และยังต้องให้กลุ่มคนไร้อำนาจต่อรอง (Powerless Group) เข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยด้วย ทั้งนี้ เพื่อจะ

ก่อให้เกิดจิตสำนึกในหมู่ประชาชนให้เกิดความหวงแหนทรัพยากรต่างๆ ของตนและมุ่งไปสู่การพึ่งตนเอง นักวิจัยภายนอกเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ตลอดกระบวนการวิจัยเท่านั้น

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ ได้พัฒนาตนเองในการนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมทุกด้าน ซึ่งสามารถจำแนกวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

4.1 เพื่อปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนได้ตระหนักในปัญหาของตนเองและเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตนเองและชุมชน

4.2 เพื่อดำเนินการวิจัยโดยเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์อย่างเป็นวิทยาศาสตร์เพื่อช่วยในการตัดสินใจ กำหนดปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งดำเนินการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยอาจร่วมกับองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนั้นๆ

4.3 เพื่อร่วมกับชุมชนในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

4.4 เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มและการทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหาและการพัฒนาชุมชน อีกทั้งผลักดันให้กิจกรรมทั้งหมดดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง

5. วิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

5.1 เน้นการศึกษาชุมชน เป็นการให้ความสำคัญกับข้อมูลและความคิดของชาวบ้าน การเก็บข้อมูลเป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาในชุมชนหรือความต้องการของชุมชน ซึ่งเป็นการช่วยกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ในชุมชน นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงทรัพยากรในชุมชนที่เอื้อต่อการแก้ปัญหาและการพัฒนา

5.2 เน้นการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ศึกษาทรัพยากรท้องถิ่นที่จะนำไปสู่วิธีการแก้ไขปัญหา

5.3 เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการ เพื่อนำไปสู่การนำไปปฏิบัติ ซึ่งอาจจะต้องคำนึงเชิงเศรษฐศาสตร์ในแง่ของความคุ้มค่า ความเหมาะสมกับเงื่อนไขทางวัฒนธรรม ความเชื่อและอื่นๆ ร่วมด้วย

5.4 เน้นให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแก้ไขปัญหทุกขั้นตอน และสามารถดำเนินการได้เองหลังจากสิ้นสุดการวิจัยหรือเมื่อนักวิจัยออกจากพื้นที่แล้ว

6. ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นระเบียบวิธีที่ไม่ยึดติดรูปแบบ

อันเป็นมาตรฐานใดๆ การรวบรวมข้อมูลทำได้หลายรูปแบบ โดยมากจะใช้วิธีเดียวกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แต่การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีขั้นตอนมากกว่างานวิจัยเชิงคุณภาพ มีการปฏิบัติการและกิจกรรมที่เพิ่มเข้ามา ตลอดจนการติดตามประเมินสถานการณ์และการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความเหมาะสม การรวบรวมข้อมูลตั้งแต่การเข้าไปในสนาม การสร้างความสัมพันธ์ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ เน้นการมีส่วนร่วมของฝ่ายประชาชน มีวิธีการทำได้หลายวิธี เช่น การตะล่อม (Probe) การประชุมกลุ่ม การใช้วิธีทัศน์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ การสำรวจ การให้คำปรึกษา การทำแผนที่ของชุมชน การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม การอภิปราย การที่จะได้ข้อมูลที่ต้องการ โดยใช้วิธีการใดนั้นต้องมีความกลมกลืนและขึ้นอยู่กับการตกลงร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับประชาชนในชุมชน

7. บทบาทของนักวิจัยในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นักวิจัยต้องมีบทบาท ดังนี้

7.1 ต้องตระหนักในข้อจำกัดของตนเอง มีความรู้สึกที่ไม่รู้ นอกจากนี้ยังต้องตระหนักในระบบคุณค่าของตนเอง เมื่อต้องสัมพันธ์กับค่านิยมของประชาชนในท้องถิ่นที่แตกต่างกันไปจากตนเอง

7.2 ยอมรับการไม่รู้และพยายามเรียนรู้จากคนในชุมชนผ่านมิตรภาพ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน

7.3 หลังจากที่ได้ข้อมูลพอสมควรหรือเข้าใจปัญหาของท้องถิ่น ต้องร่วมกับชาวบ้านหาทางออกหรือการแก้ไขปัญหา ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นงานหนักและมักเกี่ยวพันกับความขัดแย้ง อันเกิดจากโครงสร้างอำนาจท้องถิ่น แต่การก้าวเดินอย่างมีจังหวะปลุกกระตุ้นให้ชาวบ้านตระหนักและเปิดใจกว้างออก จะช่วยให้ชาวบ้านได้เรียนรู้และเห็นทางออกที่ไม่จำเป็นต้องมีการปะทะหรือนำไปสู่ความขัดแย้งเสมอไป นอกจากนั้น การแก้ไขปัญหาโดยชาวบ้านมีส่วนร่วมเป็นระบบการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาไปด้วย

7.4 คนนอกที่เข้าไปเรียนรู้ในชุมชนหรือชนบทต้องเตรียมเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ ความขัดแย้งของชนชั้นผู้นำในชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างพวกเขากับอำนาจภายนอก อิทธิพลของเขาต่อนโยบายและการปฏิบัติในการพัฒนาด้วย

ภาพประกอบ 2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (แบบที่จุดประสงค์อยู่ที่การแก้ปัญหาแบบยั่งยืน)

ที่มา: สิทธิณัฐ ประพุทธนิตสาร. (2545). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. หน้า 45.

จากภาพแสดงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิจัย นักพัฒนา หรือ นักวิจัยและพัฒนาร่วมกับแกนนำของคนที่อยู่กับปัญหาในชุมชนเป็นหุ้นส่วน และมีการผสมผสานระหว่างจุดแข็งของแต่ละหุ้นส่วนเข้าด้วยกันอย่างเลือกสรรและกลมกลืน คือ

1. นักวิชาการหรือนักวิจัยแข็งในด้านการวิเคราะห์ แต่ไม่รู้ปัญหาดี ไม่มีหน้าที่ปฏิบัติ
2. นักปฏิบัติหรือนักพัฒนาแข็งในด้านการปฏิบัติ มีทรัพยากรแต่ไม่รู้ปัญหาดีและวิเคราะห์สู่นักวิชาการไม่ได้
3. แกนนำผู้อยู่กับปัญหาหรือชาวบ้าน รู้ปัญหาดีซึ่งดี แต่การวิเคราะห์ และศักยภาพในการระดมทรัพยากรมีน้อยกว่านักปฏิบัติ

เพราะฉะนั้น การวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ผลของกระบวนการเรียนรู้จะทำให้ทุกฝ่ายที่เป็นหุ้นส่วนได้รับ (Take) และได้ให้ (Give) จะเห็นได้ว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นกลไกสำคัญใน

กระบวนการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่ต้องการองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาในกิจกรรมต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ

กระบวนการของการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นพลวัติ มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการสูง และเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกๆ คนที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง พันธุ์ทิพย์ รามสูตร (มปป.: 42-63) ได้เสนอกระบวนการของการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่ประกอบด้วย ขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การเตรียมชุมชน เพื่อให้จะให้ชุมชนมีความพร้อมในการเข้ามีส่วนร่วมในการวิจัยในระดับที่เสมอภาคกัน
2. อบรมนักวิจัยร่วมจากชุมชน เพื่อเตรียมนักวิจัยในท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ในท้องถิ่น บทบาทของผู้ทำหน้าที่เป็นนักวิจัยท้องถิ่น การจัดองค์การชุมชน รูปแบบของผู้นำการสนับสนุนและมนุษยสัมพันธ์
3. กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยกลุ่มนักวิจัยท้องถิ่นจะร่วมกันกำหนดรูปแบบการวิจัย เช่น การพิจารณารายละเอียดปัญหาทั่วไปที่ชุมชนได้เลือกขึ้นมา การจำแนกออกเป็นปัญหาย่อยๆ เพื่อที่จะสามารถทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาได้ที่ละส่วน กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ เครื่องมือที่จะใช้ รูปแบบคำถาม วิธีการถามกลุ่ม และขนาดของตัวอย่าง เป็นต้น
4. ลงมือเก็บรวบรวมข้อมูล
5. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มนักวิจัยท้องถิ่นจะร่วมกันประมวลผลและสรุปข้อมูลให้ข้อสังเกตหรือข้อวิจารณ์สิ่งที่พบ วิเคราะห์ว่าเหตุใดจึงได้ข้อมูลเช่นนั้น เขียนสรุปสิ่งที่พบออกอย่างกว้าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะประกอบ
6. หาหรือข้อค้นพบกับชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเสนอคืนต่อชุมชน ให้มีโอกาสตรวจสอบและแก้ไขให้เกิดความถูกต้อง ตลอดจนทำการวิเคราะห์ สรุปประเด็น หรือชี้แนะประเด็นสำคัญให้แก่กลุ่มนักวิจัย
7. วางแผนชุมชน โดยการอบรม กลุ่มที่ทำหน้าที่วางแผนให้สามารถเขียนโครงการได้รวมทั้งมีความสามารถในการจัดองค์การชุมชนด้วย โครงการที่กลุ่มวางแผนเขียนขึ้นนี้จะต้องนำมาปรึกษาหารือกับชุมชน ให้ชุมชนตรวจสอบแก้ไขและรับรองก่อนนำไปเสนอขอรับการสนับสนุนจากองค์การที่เกี่ยวข้องต่อไป
8. นำแผนไปปฏิบัติ โดยการระดมทรัพยากรต่างๆ ตลอดจนองค์การประชาชนต่างๆ ในชุมชนมาร่วมปฏิบัติตามแผนที่จัดวางขึ้น จากพื้นฐานข้อมูลที่เป็นผลมาจากการศึกษาร่วมกัน
9. ติดตามกำกับและประเมินผลในชุมชน โดยกลุ่มนักวิจัยร่วมกับชุมชน

3.2 วิธีการการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

กระบวนการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมนั้นใช้วิธีการที่เกิดขึ้นในการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) 4 ขั้นตอนดังนี้ (Seymour,K; & Hughes,I. 2000: Online)

1. การสะท้อนปัญหา หมายถึง การที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ที่กังวลใจ จากนั้นมีความคิดที่จะปรับปรุงสิ่งที่มีความกังวลร่วมกัน การสะท้อนปัญหาจะรวมถึงการอภิปรายทั่วไปในเบื้องต้นในปัญหาที่กังวลร่วมกัน
2. การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา หมายถึง การสร้างสิ่งใหม่หลังจากที่ได้อภิปรายร่วมกัน โดยแผนการ คือแนวทางการแก้ไขปัญหาและการประเมินผลว่าปัญหานั้นจะได้รับการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร
3. การปฏิบัติตามแผน จะเกิดหลังจากที่ได้บรรจุแผนลงในวาระการปฏิบัติ ซึ่งในการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม การปฏิบัติตามแผนจะเกิดขึ้นทันทีหลังจากที่ได้วางแผนซึ่งไม่ต้องรอเหมือนการวิจัยประเภทอื่น
4. การสังเกตผลการปฏิบัติ ในการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมนี้ การวิจัยจะเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผนจะถูกสังเกตว่าได้ผลหรือไม่ในบริบทนี้ ดังนั้นในขั้นตอนนี้จะต้องใช้เครื่องมือตรวจสอบต่างๆ เช่น แบบสอบถาม อาจต้องนำมาใช้เพื่อให้แน่ใจว่าผลการศึกษาเป็นไปตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งการปฏิบัติตามแผนและการสังเกตนี้จะเกิดขึ้นควบคู่กันอย่างต่อเนื่อง

อมรวิรัช นาคทรพรพ และ ดวงแก้ว จันทร์สระแก้ว (2541: 8-11) ได้สรุปขั้นตอนของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ “ประสานพื้นที่” มีขั้นตอนการทำงาน 2 ขั้น คือ
 - 1.1 การคัดเลือกชุมชน
 - 1.2 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน
2. ขั้นลงมือวิจัย “ใส่ใจกระบวนการชุมชน” มีขั้นตอนการทำงาน 5 ขั้นตอน คือ
 - 2.1 การศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน
 - 2.2 การกำหนดปัญหาหรือความต้องการ
 - 2.3 การร่วมกันออกแบบการวิจัย
 - 2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.5 การนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมของชุมชน

3. ขั้นพัฒนา “มุ่งแก้ปัญหาชุมชน” มีขั้นตอนการทำงาน 3 ขั้น คือ

3.1 กำหนดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา

3.2 การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

3.3 การติดตามและประเมินผล

การวิจัยแบบการสนทนากลุ่ม (ชาย โพธิสิตา. 2549: 209-250) คือ รูปแบบการวิจัยที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนหลายคนได้ในระยะเวลาอันสั้น มีโครงสร้างยืดหยุ่นปรับเข้ากับวัตถุประสงค์ต่างๆ และใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้หลายแบบ ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือ มีความหลากหลายในข้อมูลและตรงประเด็นเนื่องจากได้จากการถกเถียงกันเองภายในกลุ่มแล้ว รวมทั้งได้ข้อมูลที่มีชีวิตชีวา โดยขั้นตอนการวิจัยแบบสนทนากลุ่มมีขั้นตอนดังนี้

1.1 กำหนดปัญหาหรือหัวข้อ

1.2 กำหนดประชากรเป้าหมายในการวิจัย

1.3 สร้างแนวคำถามสำหรับการสนทนา และกำหนดผู้ที่ทำหน้าที่สนทนา

1.4 จัดการสนทนากลุ่ม

1.5 จัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิจัย

การสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ คือการสร้างข้อมูล เป็นการสร้างเรื่องราวร่วมกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ เรื่องราวและความหมายนั้น จริงๆ มีอยู่แล้ว แต่จะถูกสร้างขึ้นมาใหม่ในการสัมภาษณ์ และถูกถ่ายทอดในระหว่างสัมภาษณ์นั่นเอง การมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์นั้น ผู้สัมภาษณ์ไม่ได้มีหน้าที่ยิงคำถามอย่างเดียว แต่ต้องใช้ความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์กระตือรือร้นที่จะเล่าเรื่องราวของเขาโดยไม่รู้สึกเกร็ง ชาย โพธิสิตา (2549: 264-266)

แนวทางการสัมภาษณ์ 12 ประการของ Kvale (ชาย โพธิสิตา. 2549: 271-276)

1. มุ่งทำความเข้าใจโลกในชีวิตจริงของผู้ตอบ คือ ทำความเข้าใจผู้ตอบในสภาพแวดล้อมที่เขาเป็น

2. เน้นความหมายของผู้ตอบ คือ ใส่ใจคำพูด กริยา น้ำเสียง ท่าทางของผู้ตอบด้วย เพื่อให้เข้าใจความหมายจริงๆ ที่เขารู้สึก

3. ให้ความสำคัญกับข้อมูลเชิงคุณภาพ

4. มุ่งข้อมูลเชิงพรรณนา คือ ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบาย ไม่ควรให้ผู้ตอบแสดงการวิเคราะห์เพราะหน้าที่การวิเคราะห์เป็นหน้าที่ของผู้วิจัย

5. เจาะจง คือ มุ่งเน้นหาความหมายของผู้ตอบเอง ไม่ใช่คิดแทนความคิดคนอื่น
 6. ถามอย่างเปิดกว้างเสมือนผู้ถามยังไม่รู้อะไรเลย
 7. ดำเนินไปอย่างมีจุดเน้น คือ ไม่ออกนอกเรื่อง เน้นคำถามที่สามารถให้ได้ข้อมูลที่ต้องการมากที่สุด
 8. ทำคำตอบที่ไม่ชัดเจนให้กระจ่างโดยเร็ว
 9. จับตามดูความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระหว่างสัมภาษณ์ คือ พยายามคุมการสัมภาษณ์ให้คำตอบบริสุทธิ์ พยายามให้ได้คำตอบที่ไม่ได้รับการบงกชจากความรู้ใหม่ขณะสัมภาษณ์
 10. ทำการบ้านให้ดี คือ หาความรู้เรื่องที่จะสัมภาษณ์มาให้ดีเสียก่อนจะทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าการไม่เตรียมพร้อม
 11. ใส่ใจในปฏิสัมพันธ์ขณะทำการสัมภาษณ์ เพราะการมีปฏิสัมพันธ์ขณะสัมภาษณ์จะทำให้การสัมภาษณ์เป็นไปได้อย่างดี ดังนั้นจึงควรควบคุม และใช้ประโยชน์จากปฏิสัมพันธ์ที่ดี
 12. ทำการสัมภาษณ์ให้เป็นที่ประทับใจสำหรับผู้ตอบ
- แนวคำถาม (ชาย โพรทิสิตา. 2549: 233) ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ
1. ประเด็นศึกษา คือ คำถามในการสนทนากลุ่ม ควรสร้างขึ้นจากประเด็นเหล่านี้ ควรอยู่ในกรอบประเด็นที่จะศึกษา เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล
 2. ประเด็นสนทนา หรือคำถาม คือ คำถามปลายเปิดที่สร้างจากประเด็นศึกษา และผู้ดำเนินการสนทนาที่ดีควรซักถามเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รายละเอียดเพิ่มขึ้นด้วย
 3. รายการเพื่อการซักถามต่อ คือ การซักถามจะย้ำความเข้าใจ และให้ได้รายละเอียดมากขึ้น และต้องซักถามในสิ่งที่จำเป็น บางครั้งอาจเป็นประเด็นที่ใช้ถกกันภายในวงสนทนา

วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ สามารถทำได้ 2 ประเภทคือ ประเภทที่นักวิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยตรง เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม ส่วนประเภทที่ 2 คือ ประเภทที่นักวิจัยไม่ต้องทำการเก็บข้อมูลโดยตรง เช่น การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการค้นคว้าข้อมูลตามเอกสาร หรือกรอกแบบสอบถามต่างๆ ชาย โพรทิสิตา (2549: 255)

การบันทึกการสัมภาษณ์ ควรจดบันทึกให้ละเอียด ไม่ใช่เพียงแค่ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร แต่ควรจดปฏิกริยาต่างๆ ระหว่างสัมภาษณ์ ข้อผิดพลาด และบทเรียนจากการสัมภาษณ์ แต่ไม่ควรใส่ทัศนคติและความคิดของผู้สัมภาษณ์ลงไป ชาย โพรทิสิตา (2549: 300-301)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (ชาย โปธิสิตา, 2549: 361) ประกอบด้วยหลัก 3 ข้อ

1. การจัดระเบียบข้อมูล คือ การจัดการข้อมูลด้วยวิธีต่างๆ เพื่อให้เป็นระเบียบและพร้อมที่แสดงและนำเสนออย่างเป็นระบบได้

2. การแสดงข้อมูล คือ เสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนา ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อบอกเรื่องราวของสิ่งที่ต้องการจะศึกษา

3. การหาข้อสรุป คือ ดีความและตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นของผลวิจัย โดยข้อสรุปและสิ่งที่ดีความออกมานั้น จะอยู่ในรูปคำอธิบาย กรอบแนวคิด หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิเคราะห์นั้น

การตีความข้อมูล (สุภางค์ จันทวานิช, 2552: 125-130) การตีความข้อมูลเป็นอีกวิธีหนึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เนื่องจากข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลด้านวัฒนธรรม การวิเคราะห์ข้อมูลที่มีลักษณะเช่นนี้จึงมิได้มุ่งเน้นหากฎเกณฑ์ แต่มุ่งที่จะหาความหมาย และการหาความหมายของข้อมูล ก็กระทำโดยการตีความนั่นเอง

การตีความข้อมูล คือ การพยายามจะดึงความหมายออกมาจากข้อมูลที่มีอยู่ เป็นการทำความเข้าใจว่าข้อมูลบอกอะไรแก่เราบ้าง และสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพแล้ว นักวิจัยจำเป็นต้องหาความหมายที่แท้จริงหรือความหมายชั้นลึกของข้อมูลนั้นๆ ด้วย เพราะว่าการรับรู้ข้อมูลเพียงที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรหรือเอกสารนั้นยังไม่เพียงพอ การอาศัยข้อมูลใดๆ เป็นความเสียหายมาก การหาข้อมูลประกอบเพื่อให้เกิดความเข้าใจจึงเป็นเรื่องจำเป็น

วิโรจน์ สารรัตน์ (2550: 3-22) ได้ให้ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเอาไว้ 10 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (Preparation) ในขั้นตอนการเตรียมความพร้อมนี้ ผู้วิจัยจะต้องนำเอากรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนำเสนอชี้แจงต่อผู้ร่วมวิจัย (Participants) ในฐานะผู้วิจัยเป็นผู้รู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับกระบวนการ หลักการ จรรยาบรรณ บทบาท และอื่นๆ ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และเพื่อให้เป็นไปตามจรรยาบรรณที่ระบุว่า “ผู้วิจัยต้องแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของกระบวนการวิจัยแต่เริ่มแรก รวมทั้งขอเสนอแนะ และผลประโยชน์ให้แก่ผู้ร่วมวิจัยทราบ” ขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงหลักการ “ผู้ร่วมการวิจัยต่างมีอิทธิพลต่อการทำงานแต่ผู้ที่ไม่ประสงค์มีส่วนร่วมต้องได้รับการยอมรับและเคารพในสิทธิส่วนบุคคล” ด้วย และสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยควรคำนึงถึงด้วยคือ การสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมวิจัยหรือผู้เกี่ยวข้องในความสำคัญของ “การวิจัย” กับ “การปฏิบัติ” และของ “นักวิจัย” กับ “นักปฏิบัติ” ว่าเป็นของคู่กัน ไปด้วยกันได้ ต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีต่อทั้งตัวบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์การ ไม่ได้เป็นเสมือนรางวัลไฟที่ไม่มีวันบรรจบกัน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน (Planning) ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันวิเคราะห์สภาพของงานที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการเปลี่ยนแปลง เพื่อระบุ “สภาพที่เคยเป็นมา” “สภาพปัจจุบัน” “สภาพปัญหา” “สภาพที่คาดหวัง” “ทางเลือกเพื่อการแก้ปัญหาหรือบรรลุสภาพที่คาดหวัง” “การประเมินและเลือกทางเลือกเพื่อการปฏิบัติ” ตามหลักการ “ทักษะที่หลากหลายและในบริบทเฉพาะ” และตามหลักการ “ตระหนักในศักยภาพ ความเชี่ยวชาญ และการเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากภายในชุมชนเอง” และตามความเชื่อของ กาญจนา แก้วเทพ (2532) ที่กล่าวว่า “แนวคิดใหม่ในการพัฒนานั้น เชื่อว่าในวัฒนธรรมชุมชนนั้น ไม่ว่างเปล่า ในนั้นบรรจุด้วยพลังความสามารถ พลังภูมิปัญญา และพลังสร้างสรรค์ที่จะแก้ปัญหาชุมชน” ซึ่งผลจากการดำเนินการดังกล่าว จะทำให้ได้แผนเชิงปฏิบัติการขึ้นมาชุดหนึ่ง ซึ่งจะมีองค์ประกอบอะไรบ้างขึ้นกับผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะร่วมกันกำหนด แต่อย่างน้อยควรประกอบด้วย จุดมุ่งหมายในการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงนั้น ว่าทำเพื่ออะไร (What) และจะทำอย่างไร (How) ในกระบวนการวางแผนนี้ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอกกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนางานนั้นๆ ให้ผู้ร่วมวิจัยได้ทำความเข้าใจด้วย ไม่ว่าจะเป็กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีโดยภาพรวม หรือกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายให้เป็นตัวแปรสอดแทรก (Intervening Variable) เพื่อใช้ในการวิจัย ในฐานะผู้วิจัยเป็นเสมือนตัวแทนของผู้รู้ในด้านทฤษฎี ตามที่ได้ศึกษาทบทวนไว้ในบทที่ 2 ของงานวิจัย ทั้งนี้เพราะทฤษฎีมีประโยชน์หลายประการ เช่น ช่วยชี้นำการตัดสินใจ ช่วยให้มองภาพองค์การได้ชัดเจนขึ้น ช่วยให้ตระหนักถึงสภาพแวดล้อมขององค์การ ช่วยเป็นแหล่งของความคิดใหม่

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ (Acting) ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการปฏิบัติตามแผนเชิงปฏิบัติการที่กำหนดไว้ นั้น โดยมุ่งให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดตามหลักการ “มุ่งการเปลี่ยนแปลง และมุ่งให้เกิดการกระทำเพื่อบรรลุผล” พยายามไม่ให้ความช่วยเหลือใดๆ ที่ได้ওয়ง่าย ๆ หรือสำเร็จรูปเกินไป คอยให้กำลังใจและกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง ให้มีการบันทึกผลการดำเนินงานทั้งของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย โดยคำนึงถึงหลักการบันทึก “การเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมและการปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในคำอธิบายถึงสิ่งที่ปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางสังคมและรูปแบบขององค์การ และการพัฒนาตนเองจากการร่วมในการวิจัย” และจัดให้มีการพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นระยะๆ ตามหลักการ “รับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ร่วมวิจัยทุกคน การวิเคราะห์ วิพากษ์ และประเมินตนเองตลอดจนเกิด

กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ” ดังนั้น กิจกรรมต่างๆ จากหลักการจัดการความรู้ (Knowledge Management) อาจนำมาประยุกต์ใช้ได้ เช่น การจัดการกิจกรรมเสวนาพาที้ (Dialogue) การจัดการกิจกรรมสะท้อนกลับ (Reflection) การจัดให้มีกลุ่มเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Action Learning) และการจัดกลุ่มบริหารตนเองเพื่อการเรียนรู้ (Learning Self Managed Group) เป็นต้น (วิโรจน์ สารรัตน์. 2549)

ขั้นตอนที่ 4 การสังเกตผล (Observing) เนื่องจาก Carr & Kemmis (1992) ได้วิเคราะห์ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นศาสตร์เชิงวิพากษ์ (Critical Science) ดังนั้น การสังเกตผลการปฏิบัติงานอาจจะอิงแนวคิดการประเมินเชิงวิพากษ์ (Criticism Approach) ตามทัศนะของ Eisner ในปี 1975 และปี 1979 (อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี. 2536) ที่ประยุกต์ใช้มิติของศิลปะวิพากษ์ (Art Criticism) กับการประเมินโดยให้แนวคิดว่าการวิพากษ์เป็นการใช้วิจารณ์ญาณในการบรรยายคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา (Descriptive) ตีความหมายของสิ่งที่ศึกษา (Interpretive) ออกมาในเชิงประจักษ์ ตามการรับรู้ของผู้ประเมินและการตัดสินคุณค่าของสิ่งนั้น (Evaluative) ซึ่งการประเมินในแนวทางนี้ ประกอบด้วย ศิลปะของการรับรู้อันประณีต ซึ่งเกิดจากการฝึกฝนและประสบการณ์ กับ ศิลปะของการเปิดเผยคุณภาพของการถ่ายทอดความรู้สึกที่กลั่นกรองผ่านเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อสะท้อนคุณค่าของสิ่งนั้นออกมา วิธีการประเมินแนวนี้จึงขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และการฝึกหัดที่เหมาะสมของนักประเมิน เพื่อให้มีการรับรู้ที่ไวและสามารถสะท้อนคุณค่าของสิ่งนั้นออกมาได้ ดังนั้น ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการสังเกตผลที่เกิดขึ้นจริง (Actual Effects) ทั้งคาดหวังและไม่ได้คาดหวัง ทั้งทางบวกและทางลบ หรือทั้งยึดวัตถุประสงค์ (Goal – Based Evaluation) และไม่ยึดวัตถุประสงค์ (Goal-Free Evaluation) เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับผลสำเร็จของการปฏิบัติงานที่ชัดเจนขึ้น รวมทั้งการจับกฎเกณฑ์ทางทฤษฎีและการอธิบายตีความปรากฏการณ์ด้านต่างๆ จากกิจกรรมหรือกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อการบรรลุผลนั้นด้วยว่าเป็นอย่างไร ได้องค์ความรู้ใหม่ ทฤษฎีใหม่ หรือเกิดการเรียนรู้ใหม่อะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผล (Reflecting) ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วม และเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการสะท้อนผล โดยให้มีการพบปะสนทนาเพื่อนำเอาข้อมูลที่เป็นบันทึกการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมและการปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในคำอธิบายถึงสิ่งที่ปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางสังคมและรูปแบบองค์การ และการพัฒนาตนเองจากการร่วมในการวิจัย และบันทึกผลการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในขั้นตอนที่ 3 ทั้งของรายบุคคลและ

ของกลุ่ม รวมทั้งผลการสังเกตผลในขั้นตอนที่ 4 เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และวิเคราะห์ วิพากษ์ถึงสิ่งที่ทำสำเร็จ สิ่งที่ยังทำไม่สำเร็จ สิ่งที่เป็นปัจจัยผลักดัน สิ่งที่เป็นปัจจัยต่อต้าน สิ่งที่เป็น ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงแก้ไขทฤษฎี หรือองค์ความรู้ใหม่ที่ เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ และอื่นๆ ตามหลักการ “รับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ร่วมวิจัยทุกคน การวิเคราะห์ วิพากษ์และประเมินตนเอง ตลอดจนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ” ขณะเดียวกันก็ ควรคำนึงถึงแนวคิดหนึ่งของการพัฒนาเทคโนโลยีแบบมีส่วนร่วมที่นำมากล่าวถึงข้างต้นด้วยว่า “ปัจจัยด้านการสะท้อนกลับของปัญหาจากการดำเนินงาน (Action-Reflection) ซึ่งจัดในรูปของการ ถกเถียงอภิปรายกัน กิจกรรมนี้จะช่วยพัฒนาความสามารถของชุมชนให้เกิดความคิดรวบยอด รู้จักจับ กฎเกณฑ์ทางทฤษฎีจากกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ดำเนินกันมา ก่อให้เกิดการอธิบายตีความปรากฏการณ์ ด้านต่างๆ ด้วยเหตุด้วยผล ได้มีโอกาสพูดกันถึงสิ่งที่อยู่ในใจของแต่ละคน ไม่ว่าจะป็นทัศนคติ วิธีชีวิต ความเชื่อ ความกลัว รวมทั้งความรู้ที่อาจเพิ่มพูนขึ้นหรือชะงักงันจนต้องเก็บไปไตร่ตรองในใจ ตลอดจนการมีโอกาสแสดงความคิดเห็นสนับสนุนคัดค้านหรือขัดแย้งกัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ จะทำ ให้ชุมชนเข้าใจถึงภาวะแห่งการรวมพลังทำงานของกลุ่ม เกิดการตระหนักถึงสิ่งใดที่ควรสนับสนุน สิ่ง ใดที่ควรคัดค้าน การมีโอกาสประชุมปรึกษาหารือกันหลังการดำเนินกิจกรรมหนึ่งๆ จะช่วยพัฒนา ทัศนคติและค่านิยมของชุมชนในด้านความเชื่อมั่นในตนเองให้สูงขึ้น ช่วยลดความคิดที่จะหวังพึ่งพา ความช่วยเหลือจากภายนอกให้น้อยลง ประสบการณ์ที่เกิดขึ้น จะเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ถึง เครื่องมือที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาใดๆ ก่อให้เกิดพลังแห่งความสามารถที่จะแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง การ ประชุมถกเถียงอภิปรายกันของชุมชน อาจได้ผลสรุปว่า เทคโนโลยีที่มีอยู่เดิมมีความเหมาะสมหรือไม่ เทคโนโลยีที่นำเข้ามาจากที่อื่นมีความเหมาะสมหรือไม่ แล้วแต่กรณี ขึ้นอยู่กับการพิจารณาและการ ตัดสินใจของชุมชน ซึ่งจะมีผลทำให้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับชุมชนถูกยกเลิกไปในที่สุด หากเป็น เทคโนโลยีที่เหมาะสมก็จะได้รับการยอมรับและถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางเรื่อยไปนั่นคือ ถ้ายังทำให้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับชุมชนเกิดขึ้นได้มากเท่าใด ก็จะทำให้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมถูกขจัดออกไป มากเท่านั้น นักพัฒนาจะต้องให้ความสนใจต่อการตัดสินใจของชุมชนว่า เป็นการตัดสินใจตาม ความรู้สึกของอารมณ์หรือไม่ เพราะบ่อยครั้งที่สิ่งที่ชุมชนต้องการนั้นเป็นเพียงสิ่งที่ต้องการตาม ความรู้สึกเท่านั้น (Felt Need) มิใช่สิ่งที่ต้องการที่แท้จริง (Real Need) ดังนั้น นักพัฒนาจะต้องคอย กระตุ้นให้ชุมชนขบคิดอยู่เสมอว่า ปัญหาที่แท้จริงคืออะไร อยากได้อะไร

ในการสะท้อนผลนี้ อาจจะอิงกับแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งหรือนำมาผสมผสานกัน เช่น แนวคิดการประเมินเชิงวิพากษ์ตามทัศนะของ Eisner ดังกล่าวข้างต้น หรือแนวคิดการสะท้อนผลเชิง วิพากษ์ตามทัศนะของ Heron (1996 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช. 2549) ที่อาจทำได้ในสี่ระดับที่สูงขึ้น ตามลำดับ คือ ระดับบรรยายสภาพที่เกิดขึ้นและข้อค้นพบ ระดับวิพากษ์ถึงสิ่งที่ดีหรือไม่ดีของสิ่งที่

ดำเนินการหรือข้อค้นพบ และเหตุผลว่าเพราะอะไร ระดับวิพากษ์หาคำอธิบายต่อสิ่งที่ค้นพบ และระดับวิพากษ์เพื่อนำผลที่ค้นพบไปประยุกต์ใช้หรือใช้ประโยชน์ หรือแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ (2548) ที่กล่าวถึงการวิพากษ์ข้อค้นพบจากผลการวิจัยในสามระดับ คือ ระดับการพรรณนา (Description) เพื่อให้ “รู้ว่า” ใครเป็นใคร อะไรเกิดขึ้น ระดับการทำความเข้าใจ (Understanding) โดยเชื่อมโยงกับข้อมูลอื่นหรือนำข้อมูลอื่นมาเชื่อมโยงด้วย และระดับการให้คำอธิบาย (Explanation) เป็นการยกระดับข้อมูลรูปธรรมให้เป็นนามธรรม มีการใส่ตัวแปรบางอย่างให้มีความหมายและมีการเชื่อมโยงกันมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 6 การวางแผนใหม่ (Re-Planning) เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการวางแผนใหม่ ให้มีการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการพัฒนางานเพื่อระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา ทางเลือกเพื่อการแก้ปัญหา ประเมินและเลือกทางเลือกเพื่อการปฏิบัติกันใหม่ โดยนำเอาผลการสะท้อนผลในขั้นตอนที่ 5 มาร่วมพิจารณาด้วย ซึ่งจะทำให้ได้แผนเชิงปฏิบัติการขึ้นมาชุดหนึ่ง โดยมีองค์ประกอบตามที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะร่วมกันกำหนดขึ้นมา

ขั้นตอนที่ 7 การปฏิบัติใหม่ (Re-Acting) เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 3 คือ ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการปฏิบัติตามแผนเชิงปฏิบัติการที่กำหนดใหม่นั้น โดยมุ่งให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ให้มีการบันทึกผลการดำเนินงานทั้งของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยและจัดให้มีการพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นระยะๆ โดยคำนึงถึงหลักการต่างๆ ดังกล่าวในขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 8 การสังเกตผลใหม่ (Re-Observing) เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 4 คือ ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการสังเกตผลที่เกิดขึ้นจริง (Actual Effects) ทั้งคาดหวังและไม่ได้คาดหวัง ทั้งทางบวกและทางลบ หรือทั้งยึดวัตถุประสงค์ (Goal-Based Evaluation) และไม่ยึดวัตถุประสงค์ (Goal-Free Evaluation) เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับผลสำเร็จของการปฏิบัติงานที่ชัดเจนขึ้น รวมทั้งการจับกฎเกณฑ์ทางทฤษฎีและการอธิบายตีความปรากฏการณ์ด้านต่างๆ จากกิจกรรมหรือกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อการบรรลุผลนั้นด้วยว่าเป็นอย่างไร ต้องรู้ความรู้อะไรใหม่ ทฤษฎีใหม่ หรือเกิดการเรียนรู้ใหม่อะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 9 การสะท้อนผลใหม่ (Re-Reflecting) เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 5 คือ ผู้วิจัยควรเน้นบทบาทการเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการสะท้อนผล โดยให้มีการพบปะสนทนาเพื่อนำเอาข้อมูลที่เป็นบันทึกการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมและการปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงในคำอธิบายถึงสิ่งที่ปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางสังคม และรูปแบบองค์การ และการพัฒนาตนเองจากการร่วมในการวิจัย และบันทึกผลการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในขั้นตอนที่ 7 ทั้งของรายบุคคลและของกลุ่ม รวมทั้งผลการสังเกตผลจากขั้นตอนที่ 8 มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และวิเคราะห์วิพากษ์ถึงสิ่งที่ทำสำเร็จ สิ่งที่ยังทำไม่สำเร็จ สิ่งที่เป็นปัจจัยผลักดัน สิ่งที่เป็นปัจจัยต่อต้าน สิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ทฤษฎีหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ และอื่นๆ โดยคำนึงถึงหลักการและแนวคิดต่างๆ ดังที่กล่าวในขั้นตอนที่ 5 ด้วยเช่นกัน

ขั้นตอนที่ 10 การสรุปผล (Conclusion) ในการสรุปผล ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยควรจัดเสวนาโต้เถียงกันเพื่อร่วมกันสรุปถึงผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1-9 โดยอิงแนวคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Approach) ในรูปแบบหรือระดับต่างๆ ดังกล่าวถึงข้างต้น แสดงหลักฐานประกอบ ทั้งข้อมูล สถิติ ภาพถ่าย เอกสาร หรืออื่นๆ ถึงสิ่งที่ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสังเกตผล และร่วมกันสะท้อนผลนั้นว่า ได้ผลเป็นอย่างไร ทำกันอย่างไร ทำไมเป็นเช่นนั้น เกิดการเรียนรู้ หรือมีทฤษฎีใหม่หรือองค์ความรู้ใหม่อะไรขึ้นมาบ้างจากการปฏิบัติ ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และระดับองค์การ มีข้อเสนอแนะอะไรและอย่างไรสำหรับบุคคลอื่น หรือหน่วยงานอื่นที่ต้องการจะพัฒนาหรือแก้ปัญหา งานนั้นๆ โดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนั้น ผลการวิจัยจะมีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องเชิงวิพากษ์ (Critical Storytelling)

3.3 ประโยชน์ของวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาชน และกลุ่มชนในพื้นที่หลายประการ ดังที่ ประพิน วัฒนกิจ (2542: 142) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของวิจัยในแนวทางนี้ไว้ 4 ประการ คือ

1. ให้ความสำคัญและเคารพต่อความรู้พื้นบ้าน ด้วยการยอมรับและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ คือ ยอมรับว่าความรู้พื้นบ้านและระบบการสร้างความรู้ในรูปแบบอื่นยังคงมีปฏิบัติอยู่ในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหา และเพื่อการดำรงชีวิตของเขา
2. พัฒนาและปรับปรุงศักยภาพของชุมชนและของบุคคล โดยส่งเสริมและฟื้นฟูความเชื่อมั่นในตนเอง ให้สามารถที่จะวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหา และสถานการณ์ของเขาเอง

3. สร้าง แสวงหา และประยุกต์องค์ความรู้ ที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนมาใช้ในการให้ความรู้แก่บุคคลในชุมชนนั้น
4. ยอมรับในมุมมอง ความคิดเห็น และประสบการณ์ของชาวบ้านว่ามีความสำคัญ
5. เป็นการมองให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของเขา

สรุป

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพบว่า การวิจัยลักษณะนี้ คือ การวิจัยที่ผู้วิจัยลงไปร่วมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยให้สิทธิกลุ่มตัวอย่างในการร่วมตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม เป็นวิธีที่เหมาะสมอย่างยิ่งกับการพัฒนางานข่าว เพราะเป็นการวิจัยที่มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นความร่วมมือของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยซึ่งคล้ายกับลักษณะของการทำงานข่าว

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเอาวิธี 10 ขั้นตอนของ วิโรจน์ สารรัตนะ มาใช้เป็นรูปแบบในการดำเนินการวิจัย โดยรูปแบบดังกล่าวจะมีขั้นตอนในการวิจัย 10 ขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 การเตรียมการ (Preparation)
- ขั้นที่ 2 การวางแผน (Planning)
- ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Acting)
- ขั้นที่ 4 การสังเกตผล (Observing)
- ขั้นที่ 5 การสะท้อนผล (Reflecting)
- ขั้นที่ 6 การวางแผนใหม่ (Re-Planning)
- ขั้นที่ 7 การปฏิบัติใหม่ (Re-Acting)
- ขั้นที่ 8 การสังเกตผลใหม่ (Re-Observing)
- ขั้นที่ 9 การสะท้อนผลใหม่ (Re-Reflection)
- ขั้นที่ 10 การสรุปผล (Conclusion)

4. วิธีการศึกษาเฉพาะกรณี

4.1 ความหมายของวิธีการศึกษาเฉพาะกรณี (ชาย โพธิ์สิตา. 2549: 152-153)

การศึกษาเฉพาะกรณีกำเนิดมาจากศาสตร์หลายสาขา นิยมใช้กันทั่วไปในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การศึกษาเฉพาะกรณีอาจเก็บข้อมูลจากบุคคลคนเดียว หรือกลุ่มบุคคลก็ได้ โดยใช้การเก็บข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน สภาพในอดีต สภาพแวดล้อม ชุมชน และพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแล้ว

นำมาวิเคราะห์ออกมาเป็นผลการวิจัย ซึ่งการศึกษาเฉพาะกรณีนั้นมีนักวิชาการหลายๆ คนให้คำจำกัดความไว้มากมาย จึงได้ยกตัวอย่างมาบางส่วน ดังนี้

ลินคอล์น และ กูบา (Lincoln; & Guba.1985) กล่าวว่า แม้นักวิชาการยังมีความเห็นที่แตกแยกในการจำกัดความ การศึกษาเฉพาะกรณี โดยวิธีการศึกษาลักษณะนี้อาจมีตั้งแต่วิธีง่ายที่สุด เช่น การศึกษาเดี่ยวหนึ่งของชีวิต คือการเจาะลึกปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง ไปจนถึงคำนิยามอย่างยากๆ ว่า คือการศึกษาแง่หนึ่งหรือประเด็นหนึ่ง หรือหลายๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่ง และเป็นการศึกษาอย่างเข้มข้นและสมบูรณ์ตลอดระยะเวลาที่กำหนด

เครสเวล (Creswell. 2002) กล่าวว่า การศึกษาเฉพาะกรณีคือการศึกษา กรณีที่มีขอบเขตจำกัด ทั้งในแง่เนื้อหา เวลา และสถานที่หรือบริบท

สแตก (Stake. 2000) กล่าวว่า หากมองที่วิธีการศึกษา การศึกษาเฉพาะกรณีมิได้มีความแตกต่างจากวิธีวิจัยเชิงคุณภาพอื่นๆ แต่น่าจะหมายถึงสิ่งที่ถูกศึกษามากกว่า

4.2 การเลือกกรณีตัวอย่าง (ชาย โพธิ์สิตา. 2549: 153-156)

ยึดตามแนวคิดของ สแตก (Stake. 2000) จำแนกวิธีการเลือกกรณีศึกษาออกเป็น 3 ประเภท โดยความสนใจและจุดมุ่งหมายของผู้วิจัยดังนี้

1. กรณีที่ผู้วิจัยเลือกศึกษากรณีนั้นๆ จากความสนใจอยากรู้ อยากทำความเข้าใจ อยากเปิดเผยรายละเอียด ไม่มีจุดประสงค์อย่างอื่น กรณีเช่นนี้ เรียกว่า Intrinsic Cases หรือกรณีที่เลือกมาศึกษาเพื่อตอบสนองของความอยากรู้เป็นหลัก

2. กรณีที่เลือกมาศึกษาเพราะผู้วิจัยเห็นว่า กรณีนั้นจะเป็นตัวแทนของกรณีอื่นๆ และผู้วิจัยต้องการแสดงบางอย่างในกรณีนั้นๆ ให้ชัดเจนมากขึ้น กรณีเช่นนี้ เรียกว่า Instrumental Cases หรือกรณีที่ใช้เพื่อแสดง หรือเพื่อสนับสนุนข้อสรุปอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้วิจัย

3. กรณีที่ผู้วิจัยศึกษา Instrumental Cases หลายๆ ราย เพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่ต้องการแสดงนั้นมีความชัดเจนและเพื่อมั่นใจในข้อสรุปที่ได้ กรณีเช่นนี้จะเรียกว่า Collective Cases หรือการศึกษาหลายๆ กรณีเพื่อสนับสนุนเรื่องเดียว

อย่างไรก็ดี ไม่ว่าจะใช้การเลือกกรณีตัวอย่างแบบไหน สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้วิจัย คือ ผู้วิจัยควรมีความรู้เรื่องนั้นๆ อยู่พอสมควร หรือจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องนั้นๆ ก่อน จึงดำเนินการเลือกกรณีตัวอย่าง เพราะหากผู้วิจัยมีข้อมูลมากพอจะสามารถตัดสินใจได้ว่า ตัวอย่างหรือกรณีนั้นๆ ควรเลือกหรือไม่ควรเลือก

4.3 รูปแบบการทำวิจัยแบบการศึกษาเฉพาะกรณี (ช่าย โภธิลีตา. 2549: 156-157)

รูปแบบการทำวิจัยแบบการศึกษาเฉพาะกรณีทำได้ 3 รูปแบบ คือ

1. ศึกษาเชิงพรรณนา มุ่งแสดงรายละเอียดพร้อมทั้งบริบทอย่างสมบูรณ์ของกรณีที่น่ามาศึกษา โดยนำเสนอเนื้อหาด้วยวิธีการบรรยาย สิ่งสำคัญคือทำให้รายละเอียด บริบทที่ศึกษา แต่ไม่เน้นการวิเคราะห์

2. ศึกษาแบบมุ่งการค้นหา การศึกษาแบบนี้มีลักษณะมักใช้เป็นการวิจัยนำร่อง เพื่อหา นิยามสำหรับมโนทัศน์ที่ยังไม่ชัดเจน หรือเพื่อสร้างสมมติฐานสำหรับการวิจัยแบบสำรวจ หรืออาจใช้ เพื่อค้นหาว่าประเด็นปัญหาที่แท้จริงของปรากฏการณ์อย่างหนึ่งอยู่ที่ใด หรือเพื่อค้นหาประเด็นที่ควร ศึกษาให้ลึกลงไป แต่การศึกษากกรณีศึกษารูปแบบนี้จะเป็นข้อค้นพบชั่วคราว เพื่อบอกการวิเคราะห์ เจาะลึกมากขึ้น หรือปรับปรุงหลังจากได้ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติม

3. ศึกษาแบบมุ่งหาคำอธิบาย กรณีศึกษาลักษณะนี้ประเด็นที่น่ามาศึกษาอาจจะเป็นที่ รู้จักหรือคุ้นเคย เพราะว่าการศึกษาลักษณะนี้ไม่ได้มุ่งเน้นที่จะเปิดเผยหรือทำความเข้าใจปรากฏการณ์ เพียงอย่างเดียว แต่เพื่อหาคำอธิบายที่ไม่เคยถูกอธิบายมาก่อน กรณีศึกษาลักษณะนี้จะมีประโยชน์ มากสำหรับการหาคำอธิบายให้แก่ข้อค้นพบจากการศึกษาเชิงปริมาณ ที่ข้อมูลเชิงปริมาณไม่สามารถ ให้คำอธิบายได้อย่างน่าพอใจ

อย่างไรก็ดี รูปแบบของการทำวิจัยแบบกรณีศึกษาทั้ง 3 วิธีนี้ไม่จำเป็นต้องแยกจากกันอย่าง อีกระยะเสมอไป อาจมีการนำเสนอทั้งในเชิงพรรณนาและเชิงวิเคราะห์ก็ได้

4.4 วิธีดำเนินการวิจัยแบบการศึกษาเฉพาะกรณี (ช่าย โภธิลีตา. 2549: 158)

วิธีดำเนินการวิจัยแบบการศึกษาเฉพาะกรณีอิงตามแนวคิดของ สเตก (Stake. 2000) จะมี ขั้นตอนดังนี้

1. เลือกกรณีสำหรับศึกษา ซึ่งปัจจัยการเลือกได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว
2. รวบรวมข้อมูลหลายชนิดโดยใช้เทคนิคหลายรูปแบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการศึกษามากที่สุด
3. พรรณนารายละเอียดของสิ่งที่ศึกษา จำเป็นต้องบรรยายกรณีศึกษาอย่างละเอียดที่สุดเพื่อให้เห็นภาพชัดเจน รวมถึงมีจุดมุ่งหมายอีกด้วย
4. วิเคราะห์และตีความข้อมูล คือต้องเลือกวิธีวิเคราะห์ที่เหมาะสมกับข้อมูล โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายการศึกษา คำถาม และวัตถุประสงค์ของการศึกษาของบริบทของกรณีศึกษาอีกด้วย

สรุป

จากการศึกษาข้อมูลของการทำวิจัยแบบการศึกษาเฉพาะกรณีพบว่า การวิจัยลักษณะนี้มีความยืดหยุ่นสูง เป็นวิจัยที่มีการจำกัดขอบเขตของการศึกษาเฉพาะ เป็นลักษณะกลุ่มขนาดเล็ก หรือความสนใจเฉพาะ แต่โดยสรุปแล้วการวิจัยแบบการศึกษาเฉพาะกรณีเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นที่จะศึกษากรณีหรือปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งอย่างจำเพาะเจาะจง ละเอียดอ่อน เพื่อให้เข้าใจถึงรายละเอียดของปรากฏการณ์การนั้นๆ รวมถึงเข้าใจบริบทของมันอีกด้วย

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกที่จะใช้การศึกษาเฉพาะกรณีมาทำการวิจัย เพราะกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มที่มีขนาดเล็ก และต้องการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและชัดเจน โดยจะได้นำวิธีการวิจัยแบบการศึกษาเฉพาะกรณีมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการวิจัยครั้งนี้ได้รับข้อมูล และผลที่ชัดเจนที่สุด

5. ข้อมูลเกี่ยวกับสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี (Radio Free Asia)

5.1 ประวัติความเป็นมา

สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี หรือ Radio Free Asia นั้นเป็นสถานีวิทยุที่ไม่หวังผลกำไร โดยดำเนินการเผยแพร่ ออกอากาศข่าว และข้อมูลให้แก่ผู้ฟังชาวเอเชีย เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 12 มีนาคม ค.ศ. 1996 ในลักษณะวิทยุคลื่นสั้น โดยได้รับทุนจาก Broadcasting Board of Governors (องค์กรซึ่งประกอบด้วยผู้มีตำแหน่ง หรือมีความอาวุโสในด้านสื่อมวลชนของสหรัฐอเมริกา และ 1 ในนั้นจะเป็นคนในคณะรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเสมอ โดยปกติคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ) ออกอากาศเป็น 9 ภาษาท้องถิ่น ใน 8 ประเทศในเอเชีย ประกอบด้วย ภาษาพม่า จีนกวางตุ้ง เขมร กาหลี(เหนือ) ลาว จีนแมนดาริน ธิเบต เวียดนาม และอุยกูร์ (ภาษาที่ใช้ในประเทศจีนบางส่วน และหลักๆ คือประเทศคาซัคสถาน)

เมื่อถึงวันที่ 20 กันยายน ค.ศ.2004 สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี ได้เริ่มดำเนินการนำเสนอข่าวในรูปแบบเว็บไซต์ ซึ่งประกอบด้วย 9 ภาษาท้องถิ่น และภาษาอังกฤษ โดยบนเว็บไซต์นั้นมีการนำเสนอข่าวเป็นตัวอักษร รวมถึงออกอากาศวิทยุย้อนหลัง และภาพเคลื่อนไหวเป็นวิดีโอ

สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีนั้นมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่นครวอชิงตัน ดีซี ประเทศสหรัฐอเมริกา และได้เปิดสำนักงานย่อยในหลายประเทศ ทั้งในฮ่องกง พม่า กัมพูชา รวมถึงประเทศไทย

5.2 จุดมุ่งหมายของสำนักข่าว

สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี เป็นสำนักข่าวที่นำเสนอข่าวในประเทศซึ่งรัฐบาลของประเทศนั้นๆ ไม่ให้อิสระภาพในการนำเสนอข่าวแก่สื่อมวลชนภายในประเทศ โดยเน้นหนักไปที่ข่าวซึ่งมีผลกระทบกับ

ผู้ฟัง หรือนำเสนอข่าวซึ่งเสนอมุมมองที่รัฐบาลในประเทศห้ามนำเสนอ หรือหลีกเลี่ยงที่จะนำเสนอ เพื่อให้ประชาชนได้รับฟังข้อมูลในอีกด้านหนึ่งซึ่งไม่ได้ฟังจากสำนักข่าวอื่นในประเทศนั้นๆ

5.3 โครงสร้างและเนื้อหาของแผนกภาษาลาว

แผนกภาษาลาว ของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนสำนักงานใหญ่นครวอชิงตันดีซี สหรัฐอเมริกา ดำเนินการอ่านข่าวออกอากาศเป็นภาษาลาวโดยนักข่าวชาวลาว และส่วนสำนักงานย่อยกรุงเทพ ซึ่งทำหน้าที่หาข่าวป้อนให้กับสำนักงานใหญ่

โดยภาคภาษาลาวของสำนักข่าววิทยุเอเชีเสรีนั้น ออกอากาศวันละ 1 ชั่วโมง ในเวลา 18.00 น. ตามเวลาประเทศลาว (เวลาเดียวกับประเทศไทย) จากสำนักงานใหญ่นครวอชิงตันดีซี โดยมีข่าวทั้งสิ้น 16 ข่าวต่อวัน และสารคดีข่าว 2 เรื่องต่อวัน

สำหรับสำนักงานกรุงเทพนั้น ประกอบด้วยนักข่าวชาวไทย 3 คน และบรรณาธิการชาวลาว 1 คน โดยมีเจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน และเจ้าหน้าที่เทคนิค 1 คน คอยช่วยเหลือสนับสนุนอำนวยความสะดวกในการทำข่าว

5.4 บุคลากรในสำนักข่าว และหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง

บุคลากรในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี ในที่นี้จะนับเฉพาะที่ทำงานเกี่ยวเนื่องกับการทำข่าว แผนกภาษาลาว ซึ่งจะสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ บุคลากรในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี แผนกภาษาลาว สำนักงานประเทศไทย และบุคลากรในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี แผนกภาษาลาว สำนักงานประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดได้ดังนี้

1. บุคลากรในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี แผนกภาษาลาว สำนักงานประเทศไทย ประกอบด้วย นักข่าว และเจ้าหน้าที่สนับสนุนงานข่าว คือ เจ้าหน้าที่ธุรการ และเจ้าหน้าที่เทคนิค
2. บุคลากรในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี แผนกภาษาลาว สำนักงานประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยบรรณาธิการข่าว และผู้ประกาศข่าว

สรุป

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยรู้ความเป็นมาของสำนักข่าวแห่งนี้ และจุดประสงค์ของการทำข่าว ทำให้เข้าใจเป้าหมายในการทำงานมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลเหล่านี้มาใช้เป็นองค์ประกอบในการออกแบบรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าวที่มีความเหมาะสมกับสภาพจริงของสำนักข่าวแห่งนี้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นภาศล เพ็ญแสง (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนผ่านเว็บแบบร่วมมือโดยใช้ปฏิสัมพันธ์ทางเครือข่าย เรื่อง พื้นฐานการสร้างภาพเคลื่อนไหว สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์ บทเรียนผ่านเว็บบนเครือข่าย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดผลการเรียนรู้ แบบประเมินการทำภาพเคลื่อนไหว และแบบประเมินความคิดเห็น พบว่า ผลการศึกษาได้บทเรียนผ่านเว็บที่มีประสิทธิภาพ ความคิดเห็นของผู้ใช้อยู่ในระดับดี

ประเวทย์ ประเวสไพโรสนธิ (2556: 147) ได้ศึกษาเรื่องการใช้บริการสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมการทำงานของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 400 คนใช้เครือข่ายสังคมเฟซบุ๊กมากที่สุด ส่วนใหญ่ใช้เพื่อค้นหาเพื่อนใหม่ และสื่อสารกับเพื่อนปัจจุบัน ใช้เฟซบุ๊กเฉลี่ยวันละ 3 ชั่วโมง โดยใช้งานต่ำที่สุดครึ่งชั่วโมงต่อวัน และมากที่สุด 12 ชั่วโมงต่อวัน เฉลี่ยเป็นจำนวนครั้งคือ 5 ครั้งต่อวัน

วณิชชา แม่นยำ วิลาวัลย์ สมยาโรน ศรัญญู หมั่นเดช และชไมพร ศรีสุรราช (2555: 46) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กของผู้ใช้ที่มีอายุและเพศต่างกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่าง 155 คนนิยมที่จะแสดงข้อความเพียงอย่างเดียวมากที่สุด รองลงมาคือแสดงข้อความและรูปภาพรวม และใช้บริการแสดงวิดีโอเพียงอย่างเดียวน้อยที่สุด

นิชดา เตรียมชัยศรี (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ ในการสื่อสารผ่านระบบเครือข่าย Intranet ของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์พบว่า การเปิดรับข่าวสารผ่านระบบเครือข่าย Intranet ของพนักงานถ้าใช้งานมาก การได้รับประโยชน์ก็จะมากตามไปด้วย

สรุป

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์พบว่า เว็บไซต์เฟซบุ๊กเป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในคนวัยทำงานเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ใช้แต่ละคนจะใช้เวลาในการใช้งานแต่ละวัน และนิยมโพสต์ข้อความเพื่อสื่อสารกันอีกด้วย ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลตรงนี้เพื่อที่จะเลือกใช้เฟซบุ๊กมาประยุกต์ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาคำถามใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทยครั้งนี้ วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมายและบทบาทของกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานผลการวิจัย ตามรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ร่วมวิจัยและบทบาทของผู้ร่วมวิจัย
2. ขั้นตอนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การเขียนรายงานผลการวิจัย

1. ผู้ร่วมวิจัย และบทบาทของผู้ร่วมวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักข่าวแผนกข่าวภาษาลาว และพนักงานฝ่ายสนับสนุน คือ ฝ่ายธุรการและเทคนิคของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย ทั้งหมด 5 คน รวมผู้วิจัย

บทบาทของกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมาย มีบทบาท และมีสถานะที่เท่าเทียมกันในการร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสังเกตผล และร่วมกันสะท้อนผล เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว

2. ขั้นตอนการวิจัย

การศึกษาคำถามใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ประกอบกับการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบการศึกษาคำถามเฉพาะกรณี ซึ่งผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดำเนินการ 10 ขั้นตอนดังนี้ (วิโรจน์ สารรัตน์. 2550: 3-22)

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ (Preparation)

ขั้นที่ 2 การวางแผน (Planning)

- ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Acting)
- ขั้นที่ 4 การสังเกตผล (Observing)
- ขั้นที่ 5 การสะท้อนผล (Reflecting)
- ขั้นที่ 6 การวางแผนใหม่ (Re-Planning)
- ขั้นที่ 7 การปฏิบัติใหม่ (Re-Acting)
- ขั้นที่ 8 การสังเกตผลใหม่ (Re-Observing)
- ขั้นที่ 9 การสะท้อนผลใหม่ (Re-Reflection)
- ขั้นที่ 10 การสรุปผล (Conclusion)

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ (Preparation) (5 ธันวาคม 2555)

ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยทั้งหมด 5 คน ประชุมร่วมกัน เพื่อชี้แจงจุดประสงค์ของการทำวิจัยครั้งนี้ โดยมีหัวข้อในการประชุมดังนี้

1. ความหมายของการวิจัยแบบมีส่วนร่วม
2. เหตุผลในการทำวิจัยครั้งนี้
3. หน้าที่และบทบาทของผู้ร่วมวิจัยทุกคน

หลังจากชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยทุกคน ถึงสภาพการทำงานของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีในระยะเวลาที่ผ่านมา กระบวนการทำงานในปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน วิธีแก้ไขปัญหาที่เคยปฏิบัติ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาในอนาคต

หลังจากการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาในการทำงานของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี มี 2 ปัญหาหลักคือ 1. งานข่าวยังไม่ได้คุณภาพ และ 2. งานเอกสารและการจัดระบบสนับสนุนยังไม่เป็นระบบ

ผู้ร่วมวิจัยได้แสดงความคิดเห็นว่า สาเหตุของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น เกิดขึ้นจากรูปแบบการทำงานในอดีตของสำนักข่าวแห่งนี้ยังไม่เคยมีการตกลงและจัดระบบในการทำงานอย่างเป็นทางการ แม้จะมีความพยายามในการจัดประชุมทุกวัน แต่พบว่า การประชุมในห้องประชุม มีอุปสรรคหลายอย่าง รวมทั้งระยะเวลาในการประชุมยังไปกระทบระยะเวลาในการทำงานอีกด้วย

หลังจากแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันแล้ว ผู้วิจัยจึงได้เสนอการใช้ระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อแก้ไขปัญหา โดยได้เสนอให้สร้างรูปแบบที่จะเป็นเงื่อนไขในการทำงานเครือข่ายสังคมออนไลน์ร่วมกัน โดยผู้วิจัยได้ให้รูปแบบร่างที่ผู้วิจัยได้ออกแบบมาแล้วให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคนช่วยกันเพิ่มเติม เสนอความคิดเห็น และปรับใช้ให้เข้ากับรูปแบบการทำงานจริง โดยตกลงกันว่าจะมาปรับแก้ร่วมกันในการประชุมครั้งต่อไป

การดำเนินงานขั้นที่ 1 นี้ ใช้เวลาในการประชุมประมาณ 1 ชั่วโมง ผู้ร่วมวิจัยให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาในการวิจัยได้ในอนาคต

ขั้นที่ 2 การวางแผน (Planning) (5-10 ธันวาคม 2555)

ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยทั้งหมด 5 คน ได้ประชุมร่วมกันอีกครั้งในวันที่ 10 ธันวาคม 2555 หลังจากที่ผู้ร่วมวิจัยได้นำร่างรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวกลับไปทำความเข้าใจและคิดข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง การประชุมครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่จะนำมาปฏิบัติจริงใน 2 เดือนหลังจากนี้

การประชุมครั้งนี้ได้มีการปรับปรุงร่างรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวเล็กน้อย ในส่วนของกำหนดเวลาของแต่ละขั้นตอน เพื่อให้สอดคล้องกับเวลาทำงานจริงของผู้ร่วมวิจัยแต่ละคน ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยอื่นไม่ได้มีการแก้ไข

การดำเนินการขั้นที่ 2 นี้ ใช้เวลาในการประชุมประมาณ 30 นาที ผู้ร่วมวิจัยให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และได้มีการตกลงว่าจะเริ่มนำรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวที่ได้ออกแบบร่วมกันนั้นมาใช้จริงตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม – 28 กุมภาพันธ์ 2556

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Acting) (2 มกราคม – 28 กุมภาพันธ์ 2556)

ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยทั้งหมด 5 คน นำรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าว มาใช้จริงในทุกวันทำงานตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม – 28 กุมภาพันธ์ 2556

ในช่วงแรกของการปฏิบัติจริง วันที่ 2 มกราคม – 1 กุมภาพันธ์ 2556 ผู้ร่วมวิจัย ยังมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันน้อย เนื่องจากยังไม่มีความคุ้นเคยในการใช้ระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าว ผู้วิจัยจึงต้องช่วยทำหน้าที่เป็นคนคอยตักเตือน เรื่องเวลาการทำกิจกรรม และกระตุ้นการทำกิจกรรม ทั้งโดยใช้ทั้งการเตือนเป็นคำพูดปากเปล่า การเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร และการเตือนในระบบสังคมออนไลน์

ช่วงที่ 2 ของการปฏิบัติจริง ช่วงวันที่ 4 – 28 กุมภาพันธ์ 2556 ผู้ร่วมวิจัยเริ่มคุ้นเคยกับเงื่อนไข และเวลาของการใช้ระบบสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวแล้ว แต่ยังมีอุปสรรคในการเก็บข้อมูลคือผู้ร่วมวิจัย แสดงความคิดเห็นร่วมกันน้อย ส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพียงอย่างเดียว ซึ่งผู้วิจัยต้องใช้การกระตุ้นด้วยคำพูดปากเปล่า แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ดี

การดำเนินการขั้นที่ 3 ตลอดระยะเวลาการปฏิบัติจริง 42 วัน พบว่า ผู้ร่วมวิจัยได้พยายามดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวที่ได้ตกลงกัน แต่มีหลายครั้งที่

พบว่า รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานช่วนั้นยังไม่เหมาะสมกับรูปแบบการทำงานจริง และยังมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นน้อยกว่าที่คาดหวังเอาไว้ ผู้วิจัยพยายามช่วยเหลือ และกระตุ้นเตือนด้วยคำพูด ลายลักษณ์อักษร และเตือนในระบบออนไลน์แล้ว แต่ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร รวมทั้งพบปัญหาที่อยู่นอกเหนือการควบคุม เช่น การลาหยุดของผู้ร่วมวิจัยบ่อยครั้ง รวมทั้งพบปัญหาที่ไม่ได้วางแผนรองรับเอาไว้คือ แม้ผู้ร่วมวิจัยจะมีโทรศัพท์มือถือที่สามารถต่ออินเทอร์เน็ตได้แม้อยู่นอกสำนักงานแล้ว แต่ผู้ร่วมวิจัยหลายคนกลับไม่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตนอกสถานที่ได้ เนื่องจากไม่ได้เปิดใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตผ่านสัญญาณโทรศัพท์มือถือ การปฏิบัติตามรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานช่วนครั้งนี้จึงไม่สามารถใช้งานได้เมื่อผู้ร่วมวิจัยอยู่ในที่ซึ่งไม่มีระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย (Wifi-Internet) และมีการปรับปรุงรูปแบบการส่งข่าวจากผู้บริหารสำนักข่าว

ขั้นที่ 4 การสังเกตผล (Observing) (2 มกราคม – 28 กุมภาพันธ์ 2556)

ระหว่างขั้นที่ 3 การปฏิบัติ ผู้วิจัยได้สังเกตผลไปด้วย โดยมีการจดบันทึกเอาไว้ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลต่างๆ มาวางแผนและปรับปรุงรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานช่วนใหม่ และเพื่อจะนำข้อมูลเหล่านี้มาเสนอให้ผู้ร่วมวิจัยคนอื่นๆ ได้ทราบถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยผู้วิจัยได้ทำการสรุปเป็นข้อความสั้นๆ ในตอนเย็นหลังเลิกงานของแต่ละวัน ตลอดระยะเวลา 42 วันที่ดำเนินการในขั้นตอนที่ 3

โดยประเด็นในการสังเกตผลมีดังนี้

1. ข้อดีที่ได้รับของรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานช่วน
2. อุปสรรคที่เกิดขึ้น และแนวทางในการแก้ไข
3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมหากจะใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานช่วนจริงๆ
4. เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงก่อนใช้และหลังใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานช่วน

ขั้นที่ 5 การสะท้อนผล (Reflecting) (2 มกราคม – 28 กุมภาพันธ์ 2556)

ผู้วิจัยได้รวบรวมผลการสังเกต และผลการสัมภาษณ์เสนอต่อผู้ร่วมวิจัยทุกสุดสัปดาห์ โดยใช้การจัดประชุมย่อย ระยะเวลาครั้งละประมาณ 10 นาที รวมทั้งหมด 4 ครั้ง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อให้สามารถใช้งานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประชุมครั้งที่ 1 (18 มกราคม 2556) ผู้ร่วมวิจัยได้เสนอแนะว่า ควรมีการยืดหยุ่นเรื่องเวลาให้มากกว่าเดิม เนื่องจากผู้วิจัยแต่ละคนมีเวลาทำงาน และรูปแบบในการทำงานที่แตกต่างกัน ขณะที่ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือให้ผู้ร่วมวิจัยรักษาเวลาในการทำงานให้สอดคล้องกับรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าว

การประชุมครั้งที่ 2 (1 กุมภาพันธ์) ปัญหาเรื่องเวลาลดน้อยลงไป ทุกคนสามารถทำกิจกรรมตามเวลาได้ หลังจากที่ได้ยืดหยุ่นเวลาให้สะดวกมากขึ้น แต่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันยังคงน้อยเกินไป ซึ่งผู้ร่วมวิจัยได้เสนอให้ผู้วิจัย ใช้การกระตุ้นเตือนด้วยปากเปล่ามากขึ้น

การประชุมครั้งที่ 3 (15 กุมภาพันธ์ 2556) ปัญหาที่พบยังคงเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อมูลที่น้อยเกินไป การแก้ปัญหาคือ ผู้วิจัยใช้การกระตุ้นเตือนผ่านระบบสังคมออนไลน์ เพื่อเปิดประเด็นแลกเปลี่ยนในแต่ละวัน สามารถแก้ปัญหาได้บางส่วน

การประชุมครั้งที่ 4 (28 กุมภาพันธ์ 2556) ปัญหาที่พบคือ มีการปรับรูปแบบการส่งข่าวจากผู้บริหารสำนักข่าว และการลาหยุดของผู้ร่วมวิจัย ทำให้การปฏิบัติ และเก็บข้อมูลในช่วงนี้ทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ในขั้นตอนที่ 5 นี้ ผู้วิจัยจะได้นำเอาปัญหาต่างๆ ที่ได้จากการสังเกต และการสะท้อนผล มารวบรวม เพื่อนำไปเป็นประเด็นในการแลกเปลี่ยนในขั้นตอนที่ 6 การวางแผนใหม่ต่อไป เพื่อให้เกิดการพัฒนาารูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวในอนาคต

ขั้นตอนที่ 6 การวางแผนใหม่ (Re-Planning) (10 พฤษภาคม 2556)

ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยทั้ง 5 คน ประชุมร่วมกันอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวใหม่ให้เหมาะสมมากขึ้น โดยในการประชุมครั้งนี้ ที่ประชุมได้นำประเด็นปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ที่ได้จากการสังเกต และสะท้อนผลมาใช้เป็นหัวข้อในการประชุม

ในการประชุมครั้งนี้ ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวในระยะ 2 เดือนที่ผ่านมาอย่างเต็มที่ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำประเด็นต่างๆ มาร่างรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวแบบใหม่

หลังจากใช้เวลาประชุมประมาณ 1 ชั่วโมง ก็ได้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวรูปแบบใหม่ โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจากเดิมดังนี้

1. ยืดหยุ่นเวลาในการทำงานมากขึ้น
2. กระตุ้นหัวข้อในการแลกเปลี่ยนให้สั้นลง
3. สร้างกติกาในการใช้ระบบใหม่ เพื่อให้เกิดความชัดเจน

4. สร้างหัวข้อถาวรในการสนทนา โดยใช้รูปภาพประกอบหัวข้อ

5. ลดจำนวนกิจกรรมเพื่อไม่ให้เกิดความกดดันในการร่วมปฏิบัติ

ที่การประชุมวางแผนใหม่ในขั้นตอนที่ 6 ล่าช้าจากขั้นตอนที่ 5 ถึง 2 เดือนเนื่องจากมีอุปสรรคเรื่องการทำงาน ผู้ร่วมวิจัยหลายคนลาพักผ่อน และต้องไปทำงานต่างประเทศ ทำให้การเก็บข้อมูลไม่สามารถทำได้สะดวก จึงตกลงกันว่าต้องเลื่อนเวลาทำการวิจัยออกมา และจะกลับมาเริ่มเก็บข้อมูลใหม่ภายหลัง

ขั้นตอนที่ 7 การปฏิบัติใหม่ (Re-Acting) (15 พฤษภาคม – 15 มิถุนายน 2556)

ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยทั้งหมด 5 คน นำรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวที่ปรับปรุงแล้วมาใช้จริงในทุกวันทำงานตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม – 15 มิถุนายน 2556

ในการปฏิบัติใหม่ ผู้วิจัยยังคงทำหน้าที่คล้ายกับขั้นตอนที่ 3 โดยผู้วิจัยทำหน้าที่คอยตอบคำถามหากผู้ร่วมวิจัยมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการใช้รูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าว ผู้วิจัยคอยเตือน และกระตุ้นให้ผู้วิจัยร่วมมือกันปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ตกลง

การปฏิบัติใหม่ครั้งนี้ ผู้ร่วมวิจัยให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ยังคงมีปัญหาเดิมคือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นยังน้อยอยู่ ส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล การแจ้งข่าว แจ้งเตือนมากกว่าที่จะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเป็นประเด็นลึกซึ้ง

ในการปฏิบัติตามขั้นตอนที่ 7 เป็นระยะเวลา 23 วันนี้ พบว่า หลังจากปรับปรุงรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวใหม่แล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเล็กน้อย จากการสังเกตและสัมภาษณ์พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความสะดวก และมีความต้องการจะร่วมกิจกรรมมากขึ้น แต่ปัญหาเดิมคือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการเข้าถึงระบบผ่านโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน ยังคงมีอยู่

ขั้นที่ 8 การสังเกตผลใหม่ (Re-Observing) (15 พฤษภาคม – 15 มิถุนายน 2556)

ระหว่างขั้นที่ 7 การปฏิบัติใหม่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการคล้ายกับในขั้นตอนที่ 4 คือ สังเกตผลไปพร้อมๆ กับการปฏิบัติใหม่ โดยมีการจดบันทึกข้อมูลต่างๆ เอาไว้ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลต่างๆ มาจะนำข้อมูลเหล่านี้นำเสนอให้ผู้ร่วมวิจัยคนอื่นๆ ได้ทราบถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และนำมาใช้สรุปผลการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ทำการสรุปเป็นข้อความสั้นๆ ในตอนเย็นหลังเลิกงานของแต่ละวัน ตลอดระยะเวลา 23 วันที่ดำเนินการในขั้นตอนที่ 7

ขั้นที่ 9 การสะท้อนผลใหม่ (Re-Reflecting) (15 พฤษภาคม – 15 มิถุนายน 2556)

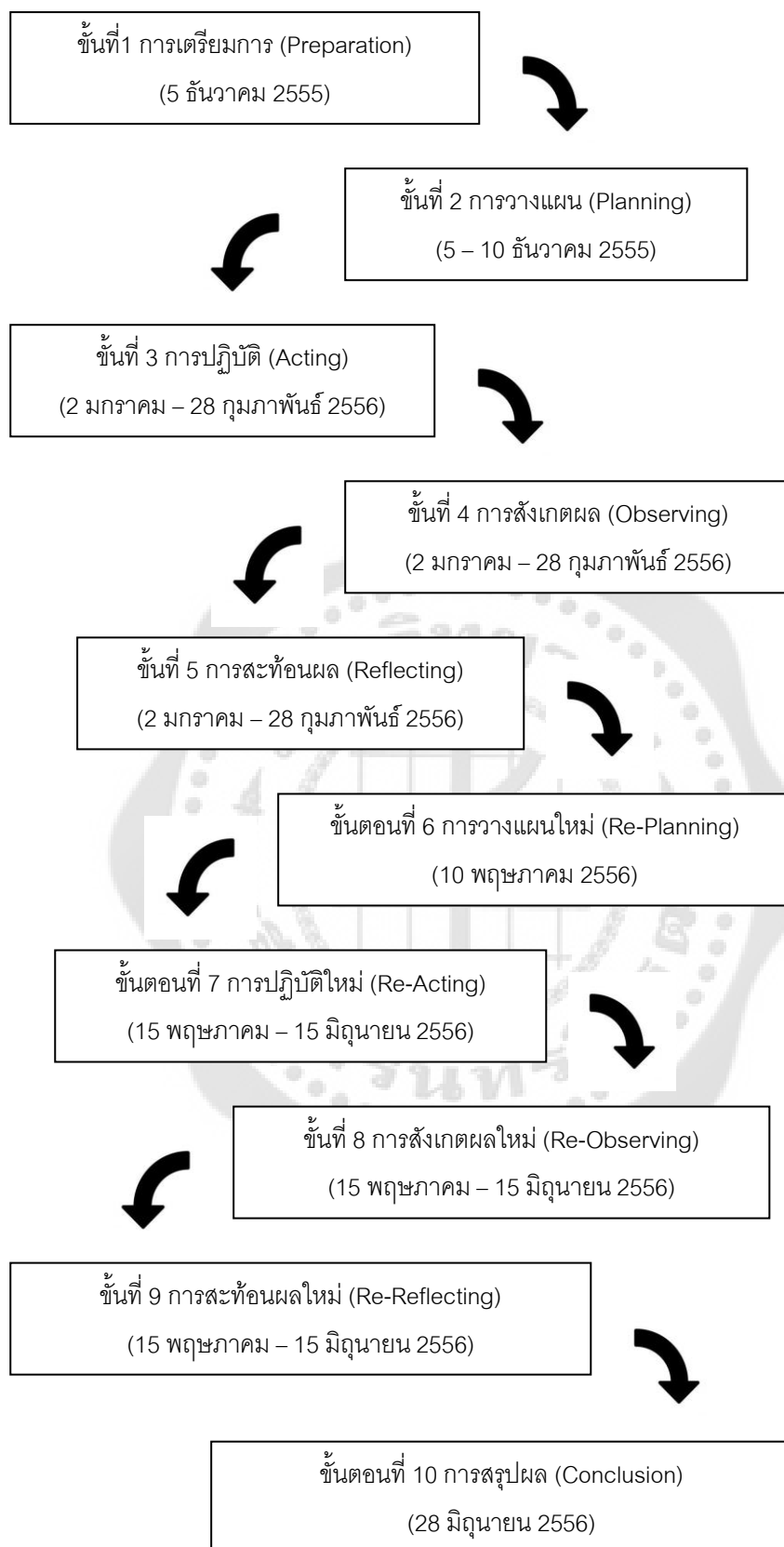
ผู้วิจัยได้รวบรวมผลการสังเกต และผลการสัมภาษณ์เสนอต่อผู้ร่วมวิจัยหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูล เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการใช้จริง หรือใช้เป็นข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในหัวข้ออื่นๆต่อไป

รวมทั้งยังนำข้อมูลทั้งหมดมารวบรวมไว้ เพื่อใช้ในการสรุปผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 10 ในขั้นตอนการสะท้อนผล ผู้วิจัยได้จัดประชุมโดยใช้ระยะเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง แล้วเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเต็มที่โดยมีการกำหนดหัวข้อในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นดังนี้

1. ข้อดีที่ได้รับของรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าว
2. อุปสรรคที่เกิดขึ้น และแนวทางในการแก้ไข
3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมหากจะใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวจริงๆ
4. เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงก่อนใช้และหลังใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าว

ขั้นตอนที่ 10 การสรุปผล (Conclusion) (28 มิถุนายน 2556)

ผู้วิจัยศึกษาบทวนผลการวิจัย ในขั้นตอนที่ดำเนินการมาทั้งหมด แล้วสรุปในลักษณะเขียนบรรยาย แล้วจัดประชุมอีกครั้ง เพื่อนำเสนอผลวิจัยให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคนรู้ โดยใช้ระยะเวลาในการประชุม 30 นาที มีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นผู้ร่วมวิจัย และผู้วิจัยทั้งหมด 5 คน

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสังเกต โดยเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยสังเกต 2 แบบ คือ
 - 1.1 สังเกตและตรวจสอบเอกสาร
 - 1.2 สังเกตสภาพการทำงาน
2. แบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์ 2 แบบ คือ
 - 2.1 สัมภาษณ์แบบเชิงลึก ตัวต่อตัว
 - 2.2 สัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม ในที่ประชุม

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการออกแบบแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์
2. ศึกษาสภาพปัญหาจริงที่เกิดขึ้นในสำนักข่าว
3. ตั้งประเด็นคำถามสำหรับแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์
4. นำประเด็นคำถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา
5. นำประเด็นคำถามไปใช้จริงในการลงมือเก็บข้อมูล

โดยใช้แนวคำถามตามแบบของชาย โพรสิตา (2549: 233) ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ประเด็นศึกษา คือ คำถามในการสนทนากลุ่มควรสร้างขึ้นจากประเด็นเหล่านี้ควรอยู่ในกรอบประเด็นที่จะศึกษา เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล
2. ประเด็นสนทนา หรือคำถาม คือ คำถามปลายเปิดที่สร้างจากประเด็นศึกษา และผู้ดำเนินการสนทนาที่ดีควรซักถามเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รายละเอียดเพิ่มขึ้นด้วย
3. รายการเพื่อการซักถามต่อ คือ การซักถามจะย้ำความเข้าใจ และให้ได้รายละเอียดมากขึ้น และต้องซักถามในสิ่งที่จำเป็น บางครั้งอาจเป็นประเด็นที่ใช้ถกกันภายในวงสนทนา

และก่อนทำการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการปรึกษารูปแบบของเครื่องมือกับอาจารย์ที่ปรึกษา งานวิจัยก่อนนำไปใช้จริง โดยเครื่องมือทั้ง 2 อย่างจะใช้พร้อมกันระหว่างการดำเนินการวิจัย โดยมีประเด็นในการสังเกตและการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ข้อดีที่ได้รับของรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าว

2. อุปสรรคที่เกิดขึ้น และแนวทางในการแก้ไข
3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมหากจะใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าว
จริงๆ
4. เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงก่อนใช้และหลังใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคม
ออนไลน์เพื่องานข่าว

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสังเกต และสัมภาษณ์ ทั้งแบบการสนทนากลุ่ม และตัวต่อตัว และเก็บข้อมูลจากระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2555 – 28 มิถุนายน 2556

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต ทั้งแบบสนทนากลุ่มและตัวต่อตัว รวมทั้งการเก็บข้อมูลที่ผู้ร่วมวิจัย แสดงความคิดเห็นบนระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าว มาจัดระเบียบข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ช่วงคือ

1. ข้อมูลก่อนใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ วิธีการทำงานของสำนักวิทยุเอเชียเสรี ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อย่อยดังนี้
 - 1.1 หน้าที่ของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี
 - 1.2 วิธีการทำงานของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี
 - 1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี
2. ข้อมูลหลังการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ ผลการใช้งานครูข่าย
สังคมออนไลน์ เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงาน
ประเทศไทย ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อย่อยดังนี้
 - 2.1 ผลการออกแบบรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องาน
ข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย
 - 2.2 รูปแบบการใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องาน
ข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย
 - 2.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องาน
ข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

6. การเขียนรายงานผลการวิจัย

เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต ทั้งแบบสนทนากลุ่มและตัวต่อตัว รวมทั้งการเก็บข้อมูลที่ผู้ร่วมวิจัย แสดงความคิดเห็นบนระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และได้นำเสนอผลการวิจัยโดยใช้การบรรยาย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการนำเสนอผลการวิจัยโดยเป็น 2 ประเด็นดังต่อไปนี้คือ

1. ผลการศึกษาวิธีการทำงานข่าวของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี

2. ผลการพัฒนารูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

และผู้วิจัยยังได้นำรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าวมา แสดงเป็นภาพ รวมทั้งเขียนคำอธิบายการใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าวด้วย รวมทั้งหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในการใช้รูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ด้วย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี โดยดำเนินการเก็บข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจนได้ต้นแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยใน 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาวิธีการทำงานข่าวของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี
2. ผลการพัฒนารูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

1. ผลการศึกษาวิธีการทำงานข่าวของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี (ดั้งเดิม)

สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีได้เริ่มก่อตั้งขึ้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปีพ.ศ. 2539 เป็นสำนักข่าวที่ได้รับทุนจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาทำข่าวของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ บริหารงานโดยกลุ่มผู้บริหารจากองค์กรสื่อมวลชนของสหรัฐฯ ภายใต้การควบคุมของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

หลังจากก่อตั้งในสหรัฐอเมริกา ได้ขยายมาตั้งสำนักงานย่อยๆ ในหลายประเทศ และได้ก่อตั้งสำนักงานกรุงเทพฯ ขึ้น เพื่อนำเสนอข่าวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันประกอบด้วยแผนกภาษาเขมร ภาษาพม่า ภาษาเวียดนาม ภาษาลาว และภาษาเกาหลี(เกาหลีเหนือ) โดยเหตุผลที่ต้องตั้งสำนักงานในประเทศไทยนั้น เนื่องจากไม่สามารถตั้งสำนักงานอย่างเปิดเผยในประเทศเจ้าของภาษานั้นๆ ได้ ด้วยลักษณะการปกครองที่มีการปิดกั้นเสรีภาพสื่อมวลชน หลังจากดำเนินการเต็มรูปแบบในการนำเสนอข่าวภาษาท้องถิ่นต่างๆ ไม่นาน วิทยุเอเชียเสรีสำนักงานกรุงเทพฯ ก็เริ่มจ้างพนักงานชาวไทยเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ต่างๆ ทั้งตำแหน่งนักข่าว และฝ่ายสนับสนุนงานข่าว เช่น ธุรการ และเทคนิค

สภาพการทำงานของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานกรุงเทพฯ แผนกภาษาลาว จะดำเนินงานโดยมีนักข่าวไทย 4 คน หาข่าวของประเทศลาวคนละ 2 ข่าว เป็นทั้งหมด 8 ข่าว โดยส่งคนละ 1 ข่าว ให้ผู้ประกาศข่าว และบรรณาธิการข่าว แปลจากภาษาไทยเป็นภาษาลาว แล้วอ่านออกอากาศจากประเทศไทยเข้าไปกระจายเสียงในประเทศลาว เวลา 18.00 น. โดยกำหนดเวลาส่งให้บรรณาธิการตรวจก่อน 12.00 น. ของทุกวัน หลังจากนั้นต้องเขียนคนละ 1 ข่าวเพื่อส่งไปให้สำนักงาน

ที่สหรัฐอเมริกา เพื่อออกอากาศในเวลา 08.00 น. โดยกำหนดเวลาให้ส่งข่าวไปยังสหรัฐอเมริกาก่อนเวลา 17.00 น.

ในด้านการสนับสนุนการทำงาน จะมีเจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน และเจ้าหน้าที่เทคนิค 1 คน คอยอำนวยความสะดวกในการทำงาน

ต่อมาในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2555 มีการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน สำนักข่าวได้งดออกอากาศสดในเวลา 08.00 น. ที่สหรัฐอเมริกา และยกเลิกออกอากาศสดที่ประเทศไทยในเวลา 18.00 น. โดยเปลี่ยนให้มาออกอากาศสดเพียงครั้งเดียวในเวลา 18.00 น. (เทียบเป็นเวลาประเทศไทย) โดยออกอากาศจากสำนักงานสหรัฐอเมริกา ทำให้นักข่าวต้องเปลี่ยนระบบการทำข่าว โดยทำข่าวคนละ 2 ข่าวส่งประเทศสหรัฐอเมริกาภายในเวลา 12.00 น. ของแต่ละวัน และยังสามารถลดปริมาณนักข่าวคนไทยจากใช้ 4 คน เหลือ 3 คน อีกด้วย

ในการศึกษาและทำความเข้าใจวิธีการทำงานข่าวของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยใน 3 ประเด็น คือ หน้าที่ของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี, กระบวนการทำงานของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี และปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 หน้าที่ของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี

หน้าที่ของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการสังเกต และสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัย พบว่าพนักงานในสำนักข่าวสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ นักข่าว และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มมีหน้าที่ที่ต่างกันอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็น 2 หัวข้อคือ หน้าที่ของนักข่าว และ หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

1.1.1 หน้าที่ของนักข่าว

- 1) หาประเด็นข่าวที่น่าสนใจตรงไปตามเป้าหมายของสำนักข่าว
- 2) ค้นหาช่องทางติดต่อแหล่งข่าว เพื่อให้ได้มาซึ่งข่าว
- 3) ติดต่อสัมภาษณ์แหล่งข่าวทางโทรศัพท์ เพื่อให้ได้เสียงสัมภาษณ์
- 4) เขียนข่าวความยาว 1 หน้ากระดาษ A4 วันละ 2 หัวข้อข่าว
- 5) ตัดเสียงสัมภาษณ์ประกอบทุกข่าวที่เขียน โดยความยาวแต่ละเสียงอยู่ระหว่าง 10 – 30 วินาที
- 6) ติดตามประเด็น หรือช่วยเหลือด้านข้อมูลเรื่องอื่นๆ ตามที่บรรณาธิการ

มอบหมาย

1.1.2 หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าวแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายเทคนิค

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

- 1) ดูแลเรื่องการเงิน
- 2) ตรวจสอบเวลางาน การลาหยุด
- 3) กระจายข่าวภายในสำนักงาน และข่าวการติดต่อจากภายนอกสำนักงาน
- 4) ติดต่อประสานงานบุคคลภายนอก

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

- 1) ตรวจสอบดูแลอุปกรณ์สำนักงาน
- 2) ซ่อมแซมอุปกรณ์สำนักงานที่ชำรุด
- 3) แจกข่าวอุปกรณ์สำนักงานชำรุด
- 4) ดูแลการยืม-คืนอุปกรณ์สำนักงาน

1.2 วิธีการทำงานของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี

กระบวนการทำงานของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการสังเกต และสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยพบว่า นักข่าวและพนักงานฝ่ายสนับสนุนนักข่าว มีกระบวนการทำงานที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอเป็น 2 หัวข้อคือ กระบวนการทำงานของนักข่าว และกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

1.2.1 กระบวนการทำงานของนักข่าว

- 1) ถึงที่ทำงานกันระหว่างเวลา 09.00 น. – 10.00 น.
- 2) เริ่มค้นหาประเด็นที่จะทำในแต่ละวัน จากการตามข่าวที่เคยทำ หรือการอ่านข่าว หนังสือพิมพ์
- 3) ตั้งคำถาม เข้าห้องอัดเสียง โทรศัพท์สัมภาษณ์แหล่งข่าว
- 4) นำเสียงสัมภาษณ์ที่ได้มาตัดให้สั้นลงเพื่อใช้ประกอบข่าว และเขียนข่าว
- 5) ส่งข่าวและเสียงให้บรรณาธิการตรวจแก้ไข
- 6) ส่งข่าวหลังจากแก้ไขตามคำแนะนำของบรรณาธิการ ก่อนเวลา 12.00 น.
- 7) เสร็จสิ้นกระบวนการทำข่าวใน 1 วัน

1.2.2 กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าวแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ และกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

1) กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

เจ้าหน้าที่ธุรการจะเริ่มงานในเวลา 9.00 น. และเลิกงานในเวลา 17.00 น. การลาจะมีการจดบันทึกบนคอมพิวเตอร์ มีระบบบันทึกวันทำงาน วันลา กิจ วันลาป่วย และจะสรุปส่งสำนักงานที่สหรัฐอเมริกาทุกเดือน การแจกจ่ายหมายข่าว คือการคัดข่าวที่แหล่งข่าวต่างๆ ส่งมาส่วนใหญ่ กระทรวงประชาสัมพันธ์ หรือกระทรวงอื่นๆ ที่ส่งข่าวเพื่อเชิญให้สำนักข่าวไปทำข่าว ขณะที่การเบิกจ่ายเงินจะมีแบบฟอร์มให้นักข่าวกรอก เพื่อรับค่าใช้จ่ายที่นักข่าวสำรองจ่ายไปก่อนล่วงหน้า และทำสรุปเพื่อส่งสำนักงานสหรัฐอเมริกา

2) กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

เจ้าหน้าที่เทคนิค จะเริ่มงานในเวลา 9.00 น. และเลิกงานในเวลา 17.00 น. โดยจะคอยดูแลแก้ไขปัญหาให้ทุกคน มีการจดบันทึกการยืมและคืนอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับภาคสนาม เช่น กล้องถ่ายภาพ เม็มโมรี่การ์ด เครื่องบันทึกเสียง กล้องวิดีโอ ขาตั้งกล้อง หรือแฟลช เป็นต้น ซึ่งการยืมคืนนั้นจะมีสมุดบันทึกเฉพาะเพื่อให้ทราบว่าอุปกรณ์อยู่กับใครและควรทวงคืนเมื่อใด ซึ่งเจ้าหน้าที่เทคนิคมีหน้าที่คอยทวงคืน และแจ้งการชำรุดโดยการใช้อุปกรณ์บอกกล่าวด้วยวาจาด้วย

1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของพนักงานในสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี ผู้วิจัยได้สังเกตจากเอกสารข่าวเก่า สังเกตการทำงาน และสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัย พบว่ามีหลายปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงาน และปัญหาของนักข่าว และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าวมีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็น 2 หัวข้อคือ ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของนักข่าว และปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

1.3.1 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของนักข่าว

- 1) คุณภาพข่าวไม่ดี เนื่องจากหาประเด็นข่าวไม่ได้
- 2) ขาดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- 3) ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำให้ข่าวมีความน่าเชื่อถือต่ำ
- 4) การจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระเบียบ ทำให้การค้นหาข้อมูลย้อนหลังทำได้ยาก
- 5) เขียนประเด็นข่าวซ้ำซ้อนกัน เนื่องจากขาดการพูดคุย

1.3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าวแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ และปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

1.3.2.1 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

- 1) การแจ้งข่าวจากภายนอกไม่เป็นระบบ ทำให้พนักงานรัฐข่าวไม่ทั่วถึง
- 2) การแจ้งการหยุด การลาไม่เป็นระบบ ทำให้เกิดการสับสนในการทำงาน

1.3.2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

- 1) การแจ้งข่าวอุปกรณ์ชำรุด หรือกำลังซ่อมแซม ใช้การบอกกล่าว ทำให้เกิดการคลาดเคลื่อนและไม่ทั่วถึง
- 2) การจัดการเรื่องการยืม-คืนอุปกรณ์ไม่เป็นระบบ ทำให้ทวงคืน หรือนับจำนวนยาก
- 3) การช่วยแก้ปัญหาระบบของอุปกรณ์มีการล่าช้า เนื่องจากต้องรอพบตัวเท่านั้น

จากการศึกษาวิธีการทำงานของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี พบว่า วิธีการทำงานของสำนักข่าวในปัจจุบัน ยังมีปัญหาอยู่หลายข้อ โดย ปัญหาและอุปสรรคของการทำงานคือ คุณภาพข่าวยังไม่ได้เนื่องจากขาดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลที่ดี เนื่องจากขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพนักงานแต่ละคน

2. ผลการพัฒนารูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

ในการพัฒนารูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยใน 2 ประเด็น คือ ผลการออกแบบรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย และรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการออกแบบรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่อ งานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว:

กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย ไปทดลองใช้กับ
นักข่าวของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี และพนักงานฝ่ายสนับสนุนงานข่าว ซึ่งการทดลองดำเนินไปได้
ด้วยดี นักข่าวและพนักงานให้ความร่วมมือ และผู้วิจัยได้ทำการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบ
กิจกรรม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขจนได้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social
Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย
ที่เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอเป็น 3 ประเด็น คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการใช้งานเว็บไซต์
สังคมออนไลน์ Facebook เพื่องานข่าวสำหรับสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี, ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้รูปแบบ
การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว และองค์ประกอบของรูปแบบการใช้
เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าว
วิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการใช้งานเว็บไซต์สังคมออนไลน์ Facebook

เพื่องานข่าวสำหรับสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี มีรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social
Network) เพื่องานข่าว มุ่งพัฒนาเพื่อให้การทำงานข่าวมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อส่งเสริมงานข่าวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2) เพื่อเพิ่มการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- 3) เพื่อเพิ่มการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน
- 4) เพื่อพัฒนาทักษะในการใช้สื่อสมัยใหม่ให้เข้ากับงานข่าวมากขึ้น
- 5) เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล และการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

2.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social

Network) เพื่องานข่าว มีปัจจัยที่มีผลต่อการใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social
Network) เพื่องานข่าว คือ ปัจจัยต่างๆ ที่ผู้วิจัยนำมาเป็นหลักในการพัฒนารูปแบบการใช้เครือข่าย
สังคมออนไลน์เพื่องานข่าวในครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) นักข่าว

มีหน้าที่นำสารจากแหล่งข่าว รวบรวมข้อมูล ความจริง ความคิดเห็น บรรยายภาค
ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม จัดเรียงเพื่อให้สามารถเข้าใจง่าย และนำเสนอเพื่อให้ผู้ฟังรับรู้ รับทราบ
สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

- 2) เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว
มีหน้าที่ประสานงาน และอำนวยความสะดวกในสำนักงานข่าว เพื่อให้การทำงานข่าวเป็นไปอย่างราบรื่น
- 3) แหล่งข่าว
เป็นคน สถานที่ เหตุการณ์ สถานการณ์ สภาพ ที่เกิดขึ้นจริง โดยนักข่าวมีหน้าที่รับฟัง สังเกต ตั้งคำถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อนำเสนอให้แก่ผู้ฟัง
- 4) แหล่งข้อมูล
เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ที่นักข่าวใช้เสริมในเนื้อหาข่าว เพื่อให้ข่าวมีความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้ฟังมีความเข้าใจมากขึ้น อาจเป็นความเป็นมาของข่าวในอดีต ประวัติศาสตร์ หรือสถิติ ซึ่งนักข่าวไม่ได้ติดต่อ หรือสัมภาษณ์โดยตรงจากแหล่งข่าว โดยข้อมูลเหล่านี้ได้มาในรูปแบบของเอกสาร ภาพ เสียง หรือวิดีโอก็ได้
- 5) อุปกรณ์
สิ่งจำเป็นและสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำข่าว เช่น กล้อง เครื่องอัดเสียง โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น โดยอุปกรณ์เหล่านี้มีความสำคัญที่ช่วยทำให้ข่าวสมบูรณ์มากที่สุด
- 6) รูปแบบการทำงานข่าว
กระบวนการทำงานที่สำนักงานข่าวได้กำหนดเพื่อการทำข่าว และเพื่อนำเสนอข่าวได้ตามตาราง โดยนักข่าวทุกคนต้องปฏิบัติตาม อาจมีการยืดหยุ่นได้บ้าง ตามแต่การตกลง

2.1.3 องค์ประกอบของรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network)

เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

องค์ประกอบของรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย คือส่วนสำคัญของการใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าวที่ทำให้รูปแบบการทำงานในลักษณะนี้แตกต่างจากการทำงานแบบเดิม

- 1) การค้นหาประเด็นข่าวที่ตนเองถนัดและสนใจ
การค้นหาประเด็นข่าวที่ตนเองถนัดและสนใจ เป็นขั้นตอนแรกของการทำข่าว ซึ่งมีลำดับการดำเนินการดังนี้
 - 1.1 อ่านข่าวของแต่ละสำนักข่าว เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบัน
 - 1.2 นำข่าวที่อ่านมาแยกแยะประเด็นที่น่าสนใจ ประเด็นที่ถนัด
 - 1.3 สรุปประเด็นที่ได้จากการอ่านข่าว

- 1.4 สังเคราะห์ประเด็นที่ได้จากข่าวเป็นหัวข้อข่าวที่คิดว่าตัวเองจะทำ
- 1.5 หาข้อมูลเพิ่มเติมให้ตรงกับประเด็นที่ต้องการทำ

2) การแลกเปลี่ยนข้อมูล

การแลกเปลี่ยนข้อมูล เป็นขั้นตอนสำคัญของการทำข่าว เพราะข่าวต้องยืนอยู่บนข้อมูลเป็นหลัก ซึ่งมีลำดับการดำเนินการดังนี้

- 2.1 นำเสนอหัวข้อที่ตนเองต้องการจะทำต่อที่ประชุม
- 2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการหาข้อมูลเพิ่มเติมมาเสนอต่อที่ประชุม
- 2.3 ดูประเด็นที่ผู้ร่วมประชุมคนอื่นเสนอ
- 2.4 ช่วยคนหาข้อมูลในประเด็นของผู้ร่วมประชุมคนอื่น แล้วนำมานำเสนอ

เพิ่มเติม

3) การถกเถียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

การถกเถียงแลกเปลี่ยนเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ประเด็นข่าวมีมิติน่าสนใจมากขึ้น เนื่องจากจะได้มุมมองของนักข่าวแต่ละคนช่วยแตกประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งมีลำดับการดำเนินการดังนี้

- 3.1 ทำความเข้าใจหัวข้อข่าวทั้งหมดที่ถูกเสนอในที่ประชุม
- 3.2 อ่านข้อมูลเพิ่มเติมที่มีการเสนอในที่ประชุม
- 3.3 นำข้อมูลนั้นๆ มาแลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็นประกอบที่ละหัวข้อ

4) การนำสิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนไปเขียนข่าว

การนำสิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนไปเขียนข่าว เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลดิบ และมุมมองที่ได้จากการแลกเปลี่ยนไปเป็นข่าว ซึ่งมีลำดับการดำเนินการดังนี้

- 4.1 นำข้อมูลและความคิดเห็นทั้งหมดมา สังเคราะห์เป็นหัวข้อข่าวที่เหมาะสม
- 4.2 ตั้งคำถามจากหัวข้อข่าวที่ได้ เพื่อนำไปสัมภาษณ์แหล่งข่าว
- 4.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามคำถาม และข้อมูลที่มี
- 4.4 นำข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าว และข้อมูลจากการแลกเปลี่ยนมาสังเคราะห์อีกครั้ง

เพื่อเขียนเป็นข่าว

5) การประเมินผล

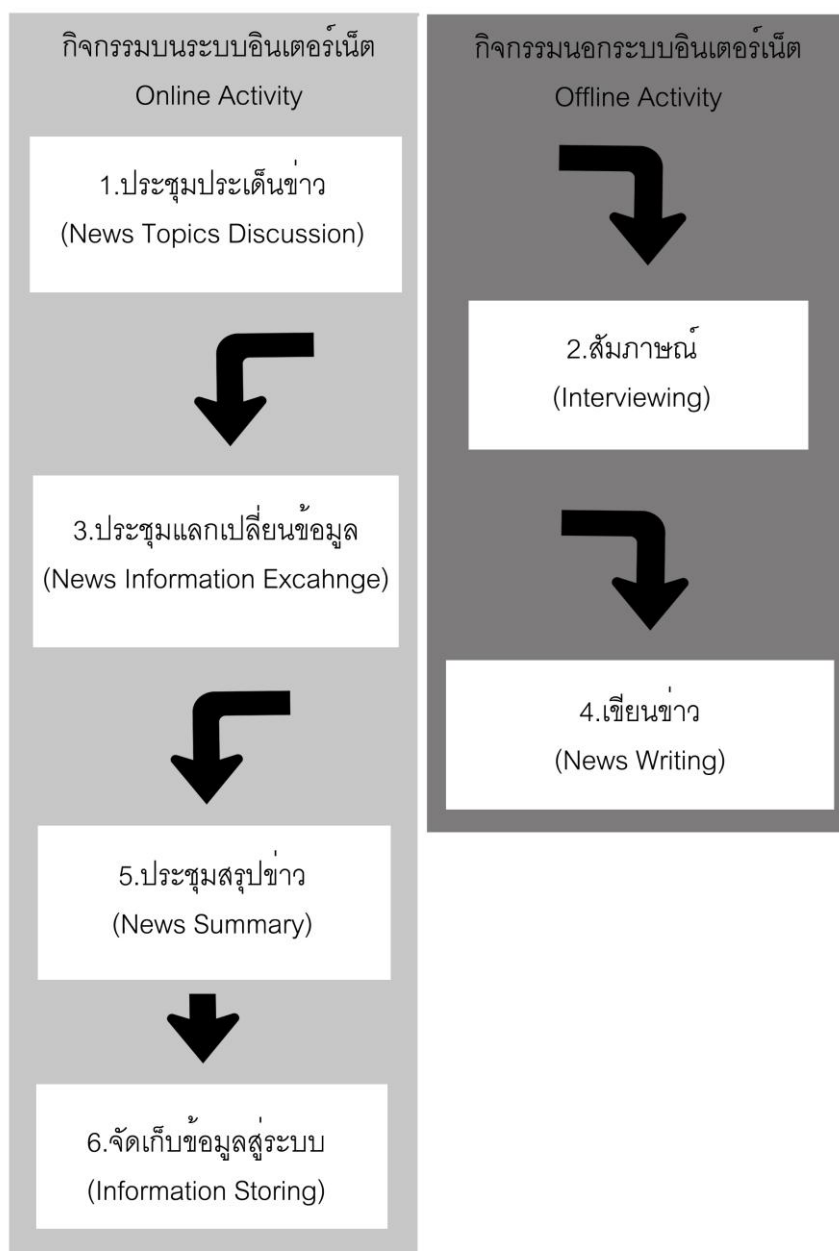
การประเมินผล เป็นการนำข่าวที่เขียนเสร็จมาประเมิน เพื่อความเข้าใจ และการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพข่าวในอนาคต ซึ่งมีลำดับการดำเนินการดังนี้

- 5.1 หลังจากเขียนข่าวเสร็จ นำข่าวนั้นมาอภิปรายกันอีกครั้ง
- 5.2 เสนอแนะความคิดเห็น เพื่อปรับปรุงการทำข่าวให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป

2.2 รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

หลังจากผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ทดลองใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเปลี่ยนจนพัฒนามาเป็นรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย ซึ่งมี 6 ขั้นตอนอันมีลักษณะดังต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 4 รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว

1. ประชุมประเด็นข่าว (News Topics Discussion) คือ ช่วงเวลาการระดมสมองของนักข่าว และฝ่ายสนับสนุนงานข่าวทุกคนถึงประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาเสนอเป็นข่าวในแต่ละวัน

โดยแต่ละคนจะต้องมีหัวข้อของตัวเองเพื่อมานำเสนอในที่ประชุม และให้สมาชิกแต่ละคน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนั้นๆ มีข้อตกลงกำหนดให้กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมบนอินเทอร์เน็ต การประชุมประเด็นข่าวมีขั้นตอนคือ เริ่มกิจกรรมในเวลา 09.00 น. ของทุกวัน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย

จะประชุมร่วมกันก่อนเริ่มงานอื่น ซึ่งในการประชุมประเด็นข่าวนี้ จะมีกิจกรรมย่อย ที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยต้องทำหลายข้อ โดยจะแบ่งเป็นกิจกรรมของนักข่าว และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมของนักข่าว

- 1) โฟสต์รายการข่าวของแผนกภาษาลาว สำนักข่าวเอเซียเสรี ในวันที่ผ่านมา เพื่อให้รู้ข่าวข่าวใดออกอากาศไปแล้วบ้าง เพื่อป้องกันปัญหาการเขียนข่าวซ้ำประเด็นเก่า
- 2) โฟสต์ประเด็นข่าวที่คิดว่า ตัวเองสนใจจะทำ เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยคนที่เหลือช่วยกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนแหล่งข่าว ซึ่งขั้นตอนนี้คล้ายกับเป็นการจองหัวข้อข่าวเพื่อลดปัญหาการเขียนข่าวซ้ำกัน

กิจกรรมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

- 1) โฟสต์แจ้งจดหมายข่าวที่ถูกส่งเข้ามาที่สำนักงาน
- 2) โฟสต์แจ้งเตือนกำหนดการประชุมหรือสัมมนาออกสถานที่
- 3) โฟสต์แจ้งเรื่องเกี่ยวกับการเงิน เช่น ลงตารางเวลาทำงาน เบิกค่าเดินทาง เบิกค่าอุปกรณ์ เป็นต้น

- 4) โฟสต์แจ้งวันหยุด การลา หากมีพนักงานลาหยุด

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

- 1) โฟสต์แจ้งสภาพอุปกรณ์ หรือแจ้งเตือนการใช้งานอุปกรณ์ที่ชำรุด
- 2) โฟสต์แจ้งการยืม-คืนอุปกรณ์
- 3) โฟสต์แจ้งปัญหา และเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับอุปกรณ์ หรือระบบเน็ตเวิร์ก

2. สัมภาษณ์ (Interviewing) คือ ช่วงที่นักข่าวแต่ละคนนำประเด็นที่ได้จากการประชุมประเด็นข่าวเข้าห้องอัดเพื่อโทรศัพท์ไปสัมภาษณ์แหล่งข่าวเกี่ยวกับรายละเอียดของประเด็นข่าวนั้นๆ

โดยกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมนอกระบบอินเทอร์เน็ต ที่ทำหลังจากการประชุมประเด็นข่าว การสัมภาษณ์มีขั้นตอน คือ เริ่มกิจกรรมนี้ในเวลา 09.30 น. ของทุกวัน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จะนำประเด็นจากการประชุมมาใช้สัมภาษณ์ ขณะที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าวจะทำกิจกรรมอย่างอื่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมของนักข่าว

- 1) สัมภาษณ์แหล่งข่าว โดยใช้ประเด็นที่ได้จากการประชุมประเด็นข่าว
- 2) หาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับข่าวที่จะเขียน

กิจกรรมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

- 1) จัดการบัญชี และรายการการเงินต่างๆ
- 2) ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

ตรวจสอบความเรียบร้อยของอุปกรณ์สำนักงานทั้ง ฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์

3. ประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูล (News Information Exchange) คือ ช่วงเวลาที่นักข่าวและผ่านสนับสนุนงานข่าวมาระดมสมองกันอีกครั้ง พร้อมกับนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้จากการค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล เพื่อประชุมแลกเปลี่ยนทิศทางในการเขียนข่าว

โดยเป็นกิจกรรมบนระบบอินเทอร์เน็ตหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น เริ่มกิจกรรมนี้ในเวลา 10.30 น. ของทุกวัน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะร่วมกันประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเพิ่มเติม และความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวที่จะเขียนการลงมือเขียนข่าวจริง โดยมีรายละเอียดการทำกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมของนักข่าว

- 1) นำหัวข้อข่าวที่ได้หลังจากการสัมภาษณ์มาร่วมอภิปราย โดยให้พนักงานคนอื่นๆ แลกเปลี่ยนข้อมูลที่มี เพื่อให้การเขียนข่าวสมบูรณ์ที่สุด
- 2) เจ้าของหัวข้อข่าวเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนไปเขียนข่าว

กิจกรรมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

- 1) ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นกับนักข่าว
- 2) แจกข่าวจากหมายข่าว แหล่งข่าวภายนอก และสายข่าว (ถ้ามีการติดต่อเข้ามา

เพิ่มจากช่วงเช้า)

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

- 1) ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นกับนักข่าว
- 2) แจกการชำรุด หรือขัดข้องของอุปกรณ์ (ถ้ามี)

4. เขียนข่าว (News Writing) คือ ช่วงเวลาที่นักข่าวแต่ละคนแยกย้ายไปเขียนข่าวจากข้อมูลที่ได้ในการสัมภาษณ์ การแลกเปลี่ยน และการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

โดยเป็นกิจกรรมหลักของแต่ละวันที่ทำนอกระบบอินเทอร์เน็ต หลังจากเสร็จสิ้นการประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูล เริ่มกิจกรรมนี้ในเวลา 10.45 น. ของทุกวัน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจะแยกย้ายไปทำงานในส่วนของตัวเอง โดยกิจกรรมมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมของนักข่าว

- 1) เขียนข่าวจากข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งข่าว และความคิดเห็น และข้อมูลที่ได้จากการประชุมร่วมกับพนักงานทั้งหมด
- 2) ตัดต่อเสียงสัมภาษณ์ให้พร้อมออกอากาศ
- 3) เมื่อเขียนข่าวเสร็จ ทำการส่งอีเมล และเสียงสัมภาษณ์ที่ตัดเสร็จแล้วเข้าระบบเซิร์ฟเวอร์ของสำนักงาน

กิจกรรมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

- 1) ทำกิจกรรมการเงิน และประสานงานผู้ติดต่อ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

- 1) ตรวจสอบการใช้งานระบบเครือข่าย
- 2) ตรวจสอบข้อมูลเสียงสัมภาษณ์ว่าเข้าถึงระบบเซิร์ฟเวอร์ของสำนักงานหรือไม่
- 3) แก้ไข และแนะนำวิธีแก้ไข หากมีข้อผิดพลาดเกี่ยวกับระบบ

5. ประชุมสรุปข่าว (News Summary) คือ ช่วงเวลาที่นักข่าวแต่ละคนนำข่าวที่เขียนเสร็จแล้วมานำเสนอให้สมาชิกคนอื่นๆ แสดงความคิดเห็น เพื่อเก็บเป็นประเด็นใช้เพิ่มเติมในการเขียนข่าวครั้งต่อไป หรือปรับปรุงการทำข่าวหัวข้อนี้ให้ดีขึ้นในโอกาสหน้า

โดยเป็นกิจกรรมหลังจากนักข่าวเขียนข่าว ส่งข่าว และส่งเสียงสัมภาษณ์เสร็จ เริ่มกิจกรรมนี้ในเวลา 14.00 น. ของทุกวัน โดยผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยจะร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อเก็บไว้ปรับปรุงในการเขียนข่าวครั้งต่อไป กิจกรรมมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมของนักข่าว

- 1) โปสต์ข่าวที่ตัวเองเขียน เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยคนอื่นๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- 2) นักข่าวเก็บเอาความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นข้อมูล และปรับปรุงในการเขียนข่าวหัวข้อนี้ ในครั้งต่อไป

กิจกรรมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

- 1) ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าว
- 2) แจ้งข่าวจากภายนอก (ถ้ามี)
- 3) สรุปเรื่องค่าใช้จ่ายสำนักงานต่างๆ (ถ้ามี)

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

- 1) ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าว
- 2) แจ้งปัญหาระบบและวิธีแก้ไขหากเกิดขึ้นในครั้งต่อไป (ถ้ามี)

6. จัดเก็บข้อมูลสู่ระบบ (Information Storing) คือ ช่วงเวลาที่นักข่าวแต่ละคนนำข่าวที่เขียนเสร็จ และเสียงสัมภาษณ์ที่พร้อมออกอากาศ อัปโหลดขึ้นไว้บนระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อให้สมาชิกทุกคนสามารถดึงข้อมูลเหล่านี้กลับมาอ่านภายหลังได้ โดยเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการทำงานของวัน

โดยทุกคนสรุปงานที่ตัวเองรับผิดชอบขึ้นสู่ระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นคลังข้อมูลในการสืบค้น กำหนดเริ่มกิจกรรมนี้ในเวลา 16.00 น. ของทุกวัน โดยกิจกรรมมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมของนักข่าว

- 1) โฟสต์ไฟล์ข่าว และไฟล์เสียง เข้าสู่เครือข่ายสังคมออนไลน์
- 2) โฟสต์ข้อมูลอ้างอิงที่เกี่ยวกับข่าวนั้นๆ เข้าสู่เครือข่ายสังคมออนไลน์

กิจกรรมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

- 1) โฟสต์สรุปข่าวที่ได้รับแจ้งจ่างภายนอก (ถ้ามี)
- 2) แจ้งเตือนการลาล่วงหน้าของวันรุ่งขึ้น (ถ้ามี)

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

- 1) ดูแลความเรียบร้อยของอุปกรณ์ในห้องสัมภาษณ์ ปิดห้องสัมภาษณ์ และปิดระบบเซิร์ฟเวอร์
- 2) แจ้งการซ่อมแซมอุปกรณ์ล่วงหน้าในของวันรุ่งขึ้น (ถ้ามี)

2.3 ผลการทดลองการใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network)

เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย ไปทดลองใช้กับสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานกรุงเทพ ทั้งกับนักข่าว และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว ซึ่งผู้วิจัยจะได้สรุปผลการวิจัย แบ่งเป็น 2 หัวข้อ คือ ผลของการทดลองกับนักข่าว และผลของการทดลองกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ผลของการทดลองกับนักข่าว

นักข่าวคนที่ 1

ประโยชน์

- 1) “ทำให้ได้สื่อสารกันมากขึ้นกว่าเดิม” คือ การนำรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าวมีช่องทางติดต่อระหว่างพนักงานมากขึ้น ทำให้สามารถปรึกษาปัญหาที่ไม่สามารถปรึกษากับหัวหน้างานได้
- 2) “ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลมากขึ้น” คือ เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารมากขึ้น ซึ่งปกติส่วนตัวแล้วตามข่าวน้อยมาก พอมีคนมาช่วยกันแลกเปลี่ยนก็ทำได้ตามข่าวจากหลายแหล่งมากขึ้น
- 3) “ย้อนอ่านงานเก่าได้ง่ายขึ้น” คือ นักข่าวสามารถกลับไปอ่านรายการข่าวที่ออกอากาศ และข่าวเก่าๆ ทำได้ง่ายขึ้น ไม่ต้องเข้าระบบอีเมลล์ของสำนักงานที่อยู่ยากกว่า หากเข้าระบบอีเมลล์จากภายนอกสำนักงาน
- 4) “รู้วันลาตรงกัน” คือ นักข่าวแต่ละคนเห็นตารางการลาหยุดงานพร้อมๆกัน เข้าใจตรงกัน ทำให้วางแผนการหยุดของตัวเองได้ง่ายขึ้น

ปัญหาและอุปสรรค

- 1) “บางครั้งก็รู้สึกว่ามันเป็นระบบเกินไป ทำอะไรไม่ค่อยทัน” คือ นักข่าวรู้สึกว่าการกำหนดเวลาตายตัวทำให้ในบางครั้งการใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าวทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด
- 2) “บางครั้งหาอินเทอร์เน็ตใช้ไม่ได้ก็ถูกตัดขาดจากกิจกรรม” คือ นักข่าวเกิดอุปสรรคเมื่อต้องออกไปทำงานในที่ที่อยู่นอกเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไม่สามารถร่วมกิจกรรมได้

นักข่าวคนที่ 2

ประโยชน์

- 1) “อ่านข่าวเก่าง่ายขึ้น ค้นหาข่าวเก่าได้สะดวกขึ้น ดาวน์โหลดมาอ่านได้เลยไม่ต้องเข้าอีเมลเหมือนเมื่อก่อน” คือ นักข่าวสามารถย้อนกลับมาอ่านข่าวที่เคยออกอากาศไปแล้วง่ายขึ้นกว่าในอดีตที่อ่านผ่านการเข้าระบบอีเมล
- 2) “ทำงานง่ายขึ้น มีคนช่วยมากขึ้น เร็วขึ้น โดยเฉพาะเรื่องภาษาอังกฤษ” คือ เกิดการแลกเปลี่ยนบนระบบทำให้มีคนช่วยอ่านและแปลข่าวภาษาอังกฤษเร็วกว่าปกติที่แปลเอง
- 3) “เรื่องยืม เรื่องเบิกก็ง่ายขึ้น” คือ นักข่าวสามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานคนอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น ทั้งเรื่องการเบิกค่าเดินทาง การแจ้งวันลา และการยืมอุปกรณ์
- 4) “เจอแหล่งข่าวใหม่ๆ แปลกๆ เยอะขึ้น หลังจากแชร์กันไปแล้ว” คือ นักข่าวค้นพบแหล่งข่าวใหม่ๆ ที่ไม่เคยรู้มาก่อน ซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ปกติแล้วเห็นข่าวที่แลกเปลี่ยนกันเป็นกระดาษ แต่เมื่อแลกเปลี่ยนผ่านเว็บไซต์ทำให้รู้ที่มาของข่าวนั้นๆ สามารถตามไปอ่านข่าวอื่นๆ ได้
- 5) “ใช้สะดวกกว่าใช้อีเมลล์ ติดต่อกันง่ายกว่าเพราะปกติใช้ facebook อยู่แล้ว” คือ ปกติแล้ว นักข่าวแต่ละคนจะได้ใช้อีเมลล์เฉพาะเวลาอยู่สำนักงานเท่านั้น ซึ่งทำให้หลังจากเลิกงานกลับบ้านแล้วไม่ได้ย้อนไปดูข่าวเก่า หรือไม่ได้ติดต่อกัน แต่การโพสต์ข่าว และรายการข่าวใน Facebook ทำให้สามารถดูข่าวย้อนหลัง และรายการข่าวได้ที่บ้าน

ปัญหาและอุปสรรค

- 1) “บางครั้งก็คิดเรื่องที่จะแลกเปลี่ยนไม่ออก” คือ หลายครั้งนักข่าวที่คิดประเด็นที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นไม่ได้
- 2) “บางวันก็รู้สึกเหนื่อย ไม่อยากกระตือรือร้น ไม่อยากขยับตัว” คือ การทำงานในบางครั้งทำให้รู้สึกว่าในแต่ละวันต้องกระตือรือร้นมากขึ้น ซึ่งในบางครั้งรู้สึกไม่อยาก ตื่นตัว หรือเร่งรีบ

นักข่าวคนที่ 3

ประโยชน์

- 1) “อ่านข้อมูลง่าย มีคนเอามาเรียงกันให้” คือ มีการรวบรวมข้อมูลมาไว้ในแหล่งเดียว ทำให้ค้นข้อมูลได้ง่ายขึ้น
- 2) “ใช้ facebook ติดต่อกันสะดวกกว่าใช้อีเมลล์” คือ นักข่าวแต่ละคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายกว่าเข้าจากระบบอีเมลล์อย่างที่เคยทำมาในอดีต

3) “ยังมีสมาร์ทโฟนยิ่งง่ายกว่าเดิม เอาเข้าห้องอัดด้วยก็ได้ เข้าห้องน้ำด้วยก็ได้”

นักข่าวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้ในสมาร์ทโฟน สามารถทำได้ในหลายๆ ที่ โดยเฉพาะที่ที่ไม่สามารถเอาคอมพิวเตอร์ไปได้

ปัญหาและอุปสรรค

- 1) “รู้สึกเหมือนโดนกดดัน” นักข่าวรู้สึกว่าการกำหนดเวลาการทำกิจกรรมตายตัว ทำให้รู้สึกว่าโดนกดดัน และอึดอัด
- 2) “บางครั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเดียวไม่พอ ต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลด้วย ซึ่งบางครั้งก็แลกเปลี่ยนข้อมูลก็น้อยเกินไป” คือ บางครั้งการแลกเปลี่ยนก็ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ซึ่งทำให้การเขียนข่าวทำได้ยาก

2.3.2 ผลของการทดลองกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานข่าว

เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

ประโยชน์

- 1) “ดูเรื่องการหยุดการลง่ายขึ้น ไม่ต้องจดเอง เพราะจดเดี่ยวก็หาที่จดไม่เจอ” คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลบน facebook ทำให้การตรวจสอบการลา โควต้าลาพักผ่อน ลากิจ และลาป่วยของแต่ละคนทำได้ง่ายขึ้น มีการแจ้งล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถนำมายืนยันได้ง่าย
- 2) “แจ้งข่าวง่ายขึ้นไม่ต้องเมื่อยปาก” คือ การโพสต์ช่วยให้การแจ้งข่าวง่ายขึ้น เพราะสามารถแนบไฟล์ได้ทันที และแนบไฟล์ที่มีขนาดใหญ่ได้มากกว่าระบบอีเมลของสำนักงาน
- 3) “เห็นรูปแบบการทำงานข่าวชัดเจนมากขึ้น เข้าใจมากขึ้น” คือ ในอดีตฝ่ายสนับสนุนอาจจะไม่ค่อยเข้าใจว่างานข่าวทำอะไรบ้าง แต่เมื่อมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่าน facebook ซึ่งมีสื่อหลายประเภททำให้เห็นภาพมากขึ้น เข้าใจมากขึ้นเนื่องจากมีทั้งการแลกเปลี่ยนภาพ และไฟล์วิดีโอ

ปัญหาและอุปสรรค

- 1) “ไม่คุ้นกับความตายตัว ความเป๊ะๆ” คือ ในอดีตการทำงานไม่มีการกำหนดเวลาตายตัว ทำให้เมื่อมีกำหนดเวลาตายตัวเกิดความไม่คุ้นเคย
- 2) “บางครั้งก็ไม่รู้จะแลกเปลี่ยนอะไร ไม่มีข้อมูล ไม่มีความคิดเห็น” คือ ในหลายสถานการณ์ ฝ่ายธุรการไม่สามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ตามที่ได้ตกลงกันไว้

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค

ประโยชน์

1) “ยืมคืนเป็นระบบ การเก็บอุปกรณ์ก็เป็นระเบียบ” คือ การใช้ facebook ช่วยให้การยืม คืน อุปกรณ์เป็นระบบมากขึ้น สามารถทวงได้ง่ายขึ้นกว่าแบบเดิมที่ไม่ค่อยมีระบบ ระเบียบเท่าใดนัก

2) “อุปกรณ์เสียก็รู้ทันที เร็วดี เข้าใจง่าย และตรงกันดี” คือ การแจ้งอุปกรณ์หรือสตูดิโอชำรุด ทำได้ง่ายขึ้น สามารถทำให้นักข่าวได้วางแผน เฉพาะหน้าหากไม่สามารถใช้อุปกรณ์ได้

ปัญหาและอุปสรรค

1) “ไม่คุ้นเคยกับการกำหนดเวลาตายตัว” คือ การเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้มีกำหนดเวลาทำให้เกิดความไม่คุ้นชินในการทำงาน

2) “หลายครั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยไม่ได้” คือ ในบางครั้งฝ่ายเทคนิคซึ่งไม่ได้รู้รายละเอียดเกี่ยวกับข่าว ทำให้ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นในบางประเด็นที่ไม่มีความเข้าใจได้

จากการใช้งานรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็นคือ ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งานรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว และปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้งานรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว ซึ่งผู้วิจัยจะดังนี้

ประโยชน์

1. ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
2. ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล
3. ช่วยประหยัดเวลาในการทำงาน
4. ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกันของแต่ละฝ่าย

ปัญหาและอุปสรรค

ความไม่คุ้นเคยในการใช้งานระบบ

ซึ่งโดยสรุปแบบพบว่า การใช้งานรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย มีประโยชน์มากกว่ามีปัญหาและอุปสรรค พบว่า ประโยชน์ต่างๆช่วยให้งานข่าวมีคุณภาพมากขึ้น เนื่องจากการแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นที่มากขึ้น ขณะเดียวกันก็ทำให้การทำงาน สะดวกสบายมากขึ้น เนื่องจากการจัดระบบข้อมูลที่มากขึ้น ประหยัดเวลาในการทำงาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา และพัฒนารูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย ตามระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจวิธีการทำงานข่าวของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี
2. เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

ขอบเขตวิจัย

ขอบเขตพื้นที่วิจัย

พื้นที่ในการวิจัย คือ สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานกรุงเทพ

ขอบเขตประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักข่าว และพนักงานคนไทย ของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีจำนวน 5 คน

เวลาในการทำวิจัย

5 ธันวาคม 2555 – 14 มิถุนายน 2556

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสังเกต โดยเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยสังเกต 2 แบบ คือ
 - 1.1 สังเกตและตรวจสอบเอกสาร
 - 1.2 สังเกตสภาพการทำงาน
2. แบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์ 2 แบบ คือ
 - 2.1 สัมภาษณ์แบบเชิงลึก ตัวต่อตัว
 - 2.2 สัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม ในที่ประชุม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย เป็นการศึกษาด้วยระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพแบบ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาการทำงาน ความคิดเห็น และการพัฒนาการใช้เว็บไซต์สังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าวสำหรับสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เว็บไซต์สังคมออนไลน์
2. กำหนดแนวทางในการศึกษา เพื่อสร้างประเด็นสังเกต สำหรับการเก็บข้อมูลวิจัย
3. สัมภาษณ์นักข่าว และพนักงาน เพื่อเก็บข้อมูลการทำงานจากสภาพจริง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์
4. พัฒนารูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ประกอบกับการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบการศึกษาเฉพาะกรณี ซึ่งผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดำเนินการ 10 ขั้นตอนดังนี้ (วิโรจน์ สารรัตน์. 2550: 3-22)

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ (Preparation)

ขั้นที่ 2 การวางแผน (Planning)

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Acting)

ขั้นที่ 4 การสังเกตผล (Observing)

ขั้นที่ 5 การสะท้อนผล (Reflecting)

ขั้นที่ 6 การวางแผนใหม่ (Re-Planning)

ขั้นที่ 7 การปฏิบัติใหม่ (Re-Acting)

ขั้นที่ 8 การสังเกตผลใหม่ (Re-Observing)

ขั้นที่ 9 การสะท้อนผลใหม่ (Re-Reflection)

ขั้นที่ 10 การสรุปผล (Conclusion)

5. สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยได้เป็น

1.1 วิธีและปัญหาในการทำงาน

วิธีการทำงานของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีแบบดั้งเดิมนั้น นักข่าวและฝ่ายสนับสนุนงานข่าวจะมีลักษณะการทำงานในลักษณะตัวใครตัวมัน ทำข่าวของแต่ละคน โดยมีการยุ่งเกี่ยว สัมพันธ์กันค่อนข้างน้อย

จากสภาพดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในงาน คือ ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยการประชุม และขาดการจัดการเอกสาร และอุปกรณ์ที่เป็นระเบียบ ซึ่งปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพข่าว ทำให้คุณภาพข่าวด้อยลงกว่าที่ควรจะเป็น

ซึ่งงานข่าวที่ดีควรมีองค์ประกอบที่ครบถ้วน ดังนี้ (คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ม.ป.ป.: ออนไลน์) มีความเที่ยงตรง (Accuracy) เขียนข่าวโดยปราศจากอคติ ความลำเอียง หรือ ใส่ความคิดเห็น, ใช้สำนวนและถ้อยคำที่เข้าใจง่าย เขียนเหมือนกับพูดคุยกับคนฟัง (Simplicity), การดำเนินเรื่องและข้อความกะทัดรัด (Brevity), ดำเนินเรื่องตรงไปตรงมา (Directness), การเพิ่มสีสันของเรื่อง (Color), การรักษาข้อเท็จจริง (Objectivity), ความยุติธรรม (Fairness) และ รสนิยมดี (Good Taste) ซึ่งพบว่า ในงานข่าวของสำนักข่าววิทยุเอเชียเสรีนั้นยังขาดในหลายๆข้อ และต้องแก้ไข

1.2 รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

หลังจากทำการวิจัย 10 ขั้นตอนตามแบบวิธีโรจนะ สารัตนะ (2550: 3-22) ทำให้ได้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทยที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งมี 6 ขั้นตอนอันประกอบด้วย การประชุมประเด็นข่าว (News Topics Discussion), การสัมภาษณ์ (Interviewing), การประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูล (News Information Exchange), การเขียนข่าว (News Writing), การประชุมสรุปข่าว (News Summary) และ การจัดเก็บข้อมูลสู่ระบบ (Information Storing)

ซึ่งเมื่อใช้งานรูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย มีประโยชน์มากกว่ามี

ปัญหาและอุปสรรค พบว่า ประโยชน์ต่างๆ ช่วยให้งานข่าวมีคุณภาพมากขึ้น เนื่องจากมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นที่มากขึ้น ขณะเดียวกันก็ทำให้การทำงานสะดวกสบายมากขึ้น เนื่องจากมีการจัดระบบข้อมูลที่มากขึ้น ประหยัดเวลา

ซึ่งส่งผลให้คุณภาพข่าวดีขึ้นสอดคล้องกับประโยชน์ และข้อดีของ Facebook (สุภาพร เทพยสุวรรณ. 2553: ออนไลน์); (อิงค์วิดี. 2553: ออนไลน์) ซึ่งมีนักวิชาการ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสารมวลชน และผู้เชี่ยวชาญด้านระบบอินเทอร์เน็ต ได้รวบรวมเอาไว้คือ สร้างระบบสังคมได้ง่าย และไม่ต้องจ่ายเงิน, สามารถเฝ้ามองพฤติกรรมของผู้ใช้บริการรายอื่นๆ ได้, มีเครื่องมือวัดผลที่แม่นยำ, เก็บข้อมูลสมาชิกผู้ใช้งานหน้าเพจนั้นๆ ได้, มีการสร้างเครือข่าย และจุดประกายด้านการศึกษาที่ดี, มีผู้ใช้จำนวนมาก และสุดท้ายทำให้ไม่ตกข่าว

1.3 การเปลี่ยนแปลงหลังจากใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว: กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย

ด้วยวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มีคุณลักษณะหลายประการแตกต่างไปจากการวิจัยแบบปกติทั่วไป เช่น กระบวนการที่ใช้สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ มีพันธะกรณีระหว่างนักวิจัยกับชุมชน กรอบของการดำเนินงานกำหนดขึ้นโดยกลุ่มคนในพื้นที่วิจัย จุดเน้นของการวิจัยเริ่มที่คนเป็นหลัก โดยทำให้คนมีคุณค่า มีความภูมิใจในการกระทำ เป้าหมายของการวิจัยสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของกลุ่มคนในพื้นที่ตามเงื่อนไขที่เหมาะสมและตามความจำเป็น เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ถึงแม้ว่าแต่ละคนจะแตกต่างกันในด้านพื้นฐาน ทักษะและโครงสร้างทางสังคม แต่นักวิจัยเชื่อมั่นในความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ของคน จึงต้องการให้คนเหล่านั้นมีส่วนร่วม โดยนักวิจัยจะไม่กำหนดกรอบที่ตายตัว แต่ผ่อนสั้นผ่อนยาวตามลักษณะของชุมชน ใช้วิธีการดำเนินการที่เรียบง่ายซึ่งคนในชุมชนรู้จักคุ้นเคยและมีทางเลือกหลากหลาย (สิทธิณัฐ ประพุทธินิติสาร. 2545: 23) จึงทำให้การวิจัยครั้งนี้เกิดการมีส่วนร่วมที่น่าพาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็น 2 หัวข้อคือ การเปลี่ยนแปลงตามความคาดหวัง และการเปลี่ยนนอกเหนือความคาดหวัง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 การเปลี่ยนแปลงตามความคาดหวัง

1) การส่งข่าวมีความตรงเวลามากขึ้น ทุกคนสามารถรักษาเวลา เนื่องจากกากรดำเนินกิจกรรมตามข้อตกลงกลายเป็นเงื่อนไขที่ทุกคนปฏิบัติตาม แม้มีเหตุสุดวิสัยให้ส่งข่าวช้าบ้างมาถึงที่ทำงานช้าบ้าง แต่ถือว่ามีเปลี่ยนแปลงเรื่องเวลามากกว่าปกติ

2) มีการแลกเปลี่ยนหัวข้อข่าวมากขึ้นหลังจากใช้การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว

3) นักข่าวไม่เขียนข่าวซ้ำกัน นักข่าวไม่เขียนข่าวซ้ำข่าวเก่าๆ ที่เคยออก ส่วนนี้เป็นส่วนที่ชัดเจนที่สุด โดยตลอดระยะเวลาที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว ไม่มีนักข่าวเขียนข่าวซ้ำกัน หรือซ้ำข่าวเก่าที่เคยออก ทั้งยังช่วยให้สามารถติดตามความคืบหน้าของแต่ละหัวข้อข่าวได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น

4) สามารถพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว ของสำนักงานในการเป็นฐานข้อมูลสำหรับเขียนข่าว ดาวน์โหลดข่าวเก่ามาอ่าน และอ่านข้อมูลข่าวสำนักข่าวอื่นย้อนหลัง

1.3.2 การเปลี่ยนแปลงนอกเหนือความคาดหวัง

1) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่หลากหลาย ซึ่งนำไปสู่การเขียนข่าวในหัวข้อแปลกใหม่กว่าที่เคยเป็นมาในอดีต

2) การแก้ปัญหาข่าวนอกสถานที่และการติดต่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำได้ง่ายขึ้น ยกตัวอย่างเช่น มีนักข่าวออกไปทำข่าวนอกสถานที่ และฝากข่าวนักข่าวที่อยู่ในสำนักงานส่ง สามารถส่งข่าว ภาพถ่าย และวิดีโอ โดยการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว ได้เพิ่มความสะดวกรวดเร็วกว่าเก่า มีความรวดเร็วกว่าการส่งอีเมลล์ของสำนักงาน ซึ่งมีการจำกัดขนาดของไฟล์ที่ส่ง

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

2.1.1 ก่อนที่จะลงมือใช้งานระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่องานข่าวจริง ควรให้เวลาผู้ร่วมวิจัยสร้างความคุ้นเคยกับรูปแบบ ระบบ และข้อตกลงต่างๆก่อน เพราะเมื่อเกิดความคุ้นเคยแล้วผู้ร่วมวิจัยจะสามารถร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล และใช้งานแบบต่างๆ ได้เต็มที่

2.1.2 สำหรับการใช้นอกสถานที่ พยายามหาวิธีให้สมาชิกแต่ละคนสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ เพื่อแก้ปัญหาขาดการติดต่อกับกลุ่ม

2.1.3 ควรทำสำเนาข้อมูลดิจิทัลเป็นระยะ เนื่องจากแม้ว่าปัจจุบันการเก็บข้อมูลด้วยระบบดิจิทัลทำให้การเก็บข้อมูลง่ายขึ้นกว่าในอดีตที่เก็บเป็นเอกสาร แต่ในการใช้ระบบดิจิทัลรวบรวมข้อมูลก็ต้องมีข้อควรคำนึงถึงคือ การเก็บข้อมูล และเนื้อหาต่างๆ ควรมีการพิมพ์ออกมาเป็นเอกสารจริงเป็นระยะๆ เพื่อป้องกันปัญหา ข้อมูลที่จัดเก็บสูญหายจากปัญหาของเครื่องคอมพิวเตอร์

2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการวิจัยในกลุ่มพนักงานขนาดเล็ก ซึ่งไม่ใช่พนักงานทั้งหมดของสำนักงาน การวิจัยครั้งต่อไปถ้าต้องการให้ครอบคลุมและเกิดผลมากที่สุด ควรทำการศึกษาให้ครบทุกส่วนของสำนักงาน

2.2.2 การวิจัยอาจสามารถปรับเปลี่ยนไปทดลองกับสาขาอาชีพอื่นได้ โดยยึดหลักการสร้างรูปแบบเดียวกันกับการวิจัยครั้งนี้ แต่มีการปรับเปลี่ยนรายละเอียดกระบวนการ ระยะเวลาการทำวิจัย รวมถึงการเก็บข้อมูล

2.2.3 การวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรศึกษาระบบสังคมออนไลน์ในขณะนั้นว่า ระบบใดเหมาะสมกับสำนักงาน หรือสถานการณ์ ผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องยึดติดอยู่กับ Facebook ถ้าหากมีระบบสังคมออนไลน์อื่นๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของสำนักงาน หรือมีความเหมาะสมกับพนักงานมากกว่าได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2532). การทำงานพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน: คืออะไรและทำอย่างไร.
วารสารสังคมพัฒนา. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- (2548). การวิจัย: จากจุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้าย. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซีโน ดีไซน์.
- ก่อ สวัสดิ์พานิชย์. (2534, มีนาคม). การใช้สื่อสารมวลชนเพื่อการศึกษา(1). มติชนสุดสัปดาห์
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (ม.ป.ป.). การเขียนบทวิทยุและโทรทัศน์.
สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2555, จาก
www.huso.kku.ac.th/thai/radio&television/homepage2/doc2_4.html.
- จารุวัจน์ สองเมือง. (2554). เครือข่ายสังคมออนไลน์กับห้องเรียน. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2555,
จาก <http://www.muallimthai.com>
- จักรกฤษ เพิ่มพูล. (ม.ป.ป.). จริยธรรมสื่อ. สืบค้นเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2557, จาก
http://www.thaimedialaw.org/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=8&Itemid=15
- ชาย โปธิสิตา. (2549). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งฯ.
- นางลักษณ์ วิรัชชัย; และสุวิมล ว่องวานิช. (2545). การวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.
เอกสารเผยแพร่ในโครงการ วพร ลำดับที่ 102. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาศล เพ็ญแสง. (2554). การศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนผ่านเว็บแบบร่วมมือโดยใช้
ปฏิสัมพันธ์ทางเครือข่าย เรื่อง พื้นฐานการสร้างภาพเคลื่อนไหว สำหรับนักศึกษา
ปริญญาตรี. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิชดา เตรียมชัยศรี. (2542). การเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ในการสื่อสารผ่าน
ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวทย์ ประเวสไพโรสนธิ. (2556). การใช้บริการสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีความสัมพันธ์กับ
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และพฤติกรรมการทำงานของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประพิณ วัฒนกิจ. บรรณานุกรม (2542). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ใน ระเบียบวิธีวิจัย
: วิจัยสังคมศาสตร์. กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข.

- พันธุ์ทิพย์ งามสูตร. (ม.ป.ป.). *การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาการ
 สาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัชรี เชยจรรยา; เมตตา วิวัฒน์านุกูล; และ ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2541). *แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์*.
 พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เอลโล่การพิมพ์.
- พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช; และคณะ. (2539). *การรายงานข่าวชั้นสูง*. กรุงเทพฯ: สามัคคีสาร.
 ----- (2546, มกราคม-มิถุนายน). *วิ่งไปกับข่าว ก้าวไปกับโลก*.
มนุษยศาสตร์สาร. 4(1): 53.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2548). *ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญานิเทศศาสตร์และทฤษฎี
 การสื่อสาร หน่วยที่ 1 – 7*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มานะ ตีรยาภิวัฒน์. (2554). *นักข่าวกับ Social media. สื่อมวลชน*. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2555,
 จาก http://www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1683%3A-social-media-&catid=46%3Academic&Itemid=7
- วณิชชา แม่นยำ; วิลาวัลย์ สมยาโรน; ศรัญญา หมั่นเดช; และชไมพร ศรีสุราช. (2555). *ศึกษาพฤติกรรม
 การใช้เฟสบุ๊คของผู้ใช้ที่มีอายุและเพศต่างกัน*. พิษณุโลก: สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสาร
 การศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2549). *กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเพื่อการจัดการความรู้ในองค์การทางการศึกษา*.
วารสารบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- (2550). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรอบแนวคิดหนึ่งของการวิจัยเพื่อ
 การเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้*. บริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิยะดา ลีติมขนิมา. (2553). *เครือข่ายสังคมออนไลน์: แนวโน้ม ปรัชญาการณ และจริยธรรม*.
 สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2555, จาก [http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_](http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/oct_dec_10/pdf/aw22.pdf)
[journal/oct_dec_10/pdf/aw22.pdf](http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/oct_dec_10/pdf/aw22.pdf)
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2536). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2545). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิณัฐ ประพุทธนิตสาร. (2545). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: แนวคิดและ
 แนวปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร เทพยสุวรรณ. (2553). *ข้อดีและข้อเสียของ Facebook กับลูกในช่วงวัยรุ่น*. สืบค้นเมื่อ 24

ตุลาคม 2555, จาก <http://www.manager.co.th/Family/ViewNews.aspx?NewsID=9530000133569>

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2554). *ทฤษฎีบทบาทสื่อมวลชนกำลังถูกท้าทายโดยสื่อใหม่*. สืบค้นเมื่อ 16

มกราคม 2555, จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1306317620&grpid&catid=02&subcatid=0200

สุวิมล ว่องวานิช. (2549). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลำเจียร บุญเรืองรัตน์. (2529). *ทฤษฎีการวัดและประเมินผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:

สยามศึกษา.

อมรวิชัย นาคธรรพ; และดวงแก้ว จันทร์สระแก้ว. (2541). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมี*

ส่วนร่วม: ข้อคิด แนวทางและประสบการณ์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิศรา

ชูชาติ. *บทความประกอบการประชุมปฏิบัติการเรื่อง "การวิจัยเชิงปฏิบัติการ*

อย่างมีส่วนร่วม". กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อศินา พรพศิน. (2553). *กรอบจริยธรรมการใช้ Social Media ของสื่อมวลชน*. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม

2555, จาก <http://www.itpc.or.th/?p=749>

อิงค์ควิตี้ . (2253). *10 ข้อดี facebook Fanpage ต่อธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2555, จาก

<http://incquity.com/articles/tech/10-ways-facebook-fan-page-help-business>.

อุเทน ลิ้มปิศิริสันต์. (2542). *การสร้างกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทางด้านความสามารถในการสื่อสาร*

ระดับองค์กร. วิทยานิพนธ์. นท.ม.(นิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (2553). *วารสารศาสตร์แห่งอนาคต" จุดเปลี่ยน – ความท้าทายในสื่อยุค*

ใหม่ที่ นศ.ไทยควรรู้. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2555, จาก

[http://www2.manager.co.th/Campus/ViewNews.aspx?NewsID=95300000173](http://www2.manager.co.th/Campus/ViewNews.aspx?NewsID=9530000017381&TabID=2&)

[81&TabID=2&](http://www2.manager.co.th/Campus/ViewNews.aspx?NewsID=9530000017381&TabID=2&).

- Charnley, Mitchell V. (1978). *Reporting*. New York: Halt Rinehart and Winston.
- Creswell, J. W. (2002). *Educational research : Planning, conducting, and evaluating quantitative and Qualitative research*. Upper Saddle River, New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Facebook. (2012). *About*. Retrieved October 24 2012, from <https://www.facebook.com/facebook>
- Greenwood, D; & Levin,M.(2002). *Introduction to Action Research for Social Change*. Thousand Oaks CA: Sage.
- Lincoln; & Guba. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage Publications,Inc.
- Seymour,K; & Hughes,I. (2000). *Participatory Action Research: Getting the Job Done*. Retrieved March 29 2004, from <http://www.fsh.usyd.edu.au/arow/arer/004.htm>.
- Stake. (2000). *Case studies*. In Norman K. Denzin & Yvonna S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (pp.435-453). Thousand Oaks: Sage.
- Stoner, J.A.F.; & Freeman, R.E. (1992). *Management*. 5th edition. New Jersey: Prentice-Hall, Englewood Cliffs.

ภาคผนวก

บันทึกผลการใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว:
กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย
(ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติ: 2 ม.ค.-28 ก.พ. 2556)

วัน/เดือน/ปี	ผลที่ได้จากการสนทนา/สัมภาษณ์/สังเกต
2 มกราคม 2556	วันแรกทุกคนยังไม่คุ้นชินกับการต้องใช้ Facebook ในการทำงาน ผู้วิจัยจึงต้องคอยกระตุ้นให้ทุกคนทำตามตาราง โดยตอนเช้าเริ่มโพสต์ข้อความถามหัวข้อข่าวที่จะทำวันนี้ของแต่ละคน ต้องเรียกประชุม ทุกกิจกรรมต้องใช้คำพูดในการกระตุ้นก่อนเสมอ เพราะทุกคนยังไม่ชินกับระบบที่สร้างขึ้นใหม่มีการนำวิดีโอมาแลกเปลี่ยนในประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจ
3 มกราคม 2556	ยังคงต้องคอยเตือนด้วยคำพูดในการกระตุ้นให้ทุกคนทำกิจกรรมตามตารางกิจกรรมโดยวันนี้นอกจากจะใช้ Facebook ในการแลกเปลี่ยนประเด็นข่าวกันแล้ว ยังใช้ในการนัดหมายสถานที่กินเลี้ยงปีใหม่ของสำนักงานอีกด้วย โดยมีการแลกเปลี่ยน สถานที่ที่ตนเองรู้จัก และออกความคิดเห็น
4 มกราคม 2556	ผู้วิจัยยังคงต้องเป็นคนนำประเด็นในกาทำกิจกรรม ทั้งคอยกระตุ้นเตือนให้ทำตามตารางเวลา เป็นคนจุดประเด็นตั้งกระทู้ถามต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วันนี้มีการใช้ Facebook ในการแจ้งวัดลาป่วยของพนักงานและแจ้งการซ่อมคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง
7 มกราคม 2556	ผู้วิจัยยังคงเป็นคนเปิดประเด็นสนทนาหลักในแต่ละวัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรื่องหัวข้อข่าว และความคิดเห็น ขณะที่นักข่าวคนอื่นๆ และสมาชิกคนอื่นๆ เริ่มเข้าใจตารางกิจกรรมมากขึ้น วันนี้มี นักข่าวลาป่วยหนึ่งคน โดยมีการแจ้งการลาผ่าน Facebook ตั้งแต่ตอนเช้า
8 มกราคม 2556	วันนี้ สมาชิกแต่ละคนเริ่มต้นกิจกรรมด้วยตัวเองโดยไม่ต้องเตือนแล้ว วันนี้มีการใช้ Facebook ในการส่งแบบฟอร์มร่วมงานนอกสถานที่ผ่าน Facebook ด้วย ซึ่งพบว่า การดาวน์โหลดจาก Facebook ในรูปแบบไฟล์ Word สามารถทำได้รวดเร็วกว่าการใช้ MS Outlook
9 มกราคม 2556	ผู้ร่วมวิจัยทุกคนเริ่มชินกับตารางกิจกรรม สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้โดยไม่ต้องมีการเตือนแล้ว แต่ถือว่าการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันยังมีน้อยอยู่ มีเพียงการแลกเปลี่ยนหัวข้อข่าวและแสดงความคิดเห็นเล็กน้อยเท่านั้น

10 มกราคม 2556	มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตามปกติ โดยผู้วิจัย ได้พยายามกระตุ้นให้ผู้ร่วมวิจัยคนอื่นพยายามแสดงความคิดเห็นและปฏิสัมพันธ์ให้มากขึ้น ซึ่งผู้ร่วมวิจัยให้เหตุผลว่า ไม่รู้จะเสนอแนะอะไร
11 มกราคม 2556	กิจกรรมต่างๆ ถือว่าดำเนินไปตามปกติ ทุกคนเข้าใจตารางกิจกรรมดีแล้ว ผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องเตือนให้ทำตามตารางแต่อย่างใด วันนี้มีกิจกรรมที่เพิ่มจากปกติคือ การนัดหมายเพื่อเดินทางออกไปงานเลี้ยงขอบคุณของบริษัท CAT ในตอนเลิกงาน
14 มกราคม 2556	วันนี้ ฝ่ายเทคนิค แจ้งว่า ได้ให้ SD Card และเครื่องอัดเสียงของส่วนกลางให้นักข่าวต่างชาติ ยืม หลังจากมีการประชุมย่อยครั้งที่ 2 แต่ละคนพยายามเสนอความคิดเห็นมากขึ้น
15 มกราคม 2556	วันนี้ มีการแจ้งลาหยุดของนักข่าว 1 คน แต่กิจกรรมยังคงสามารถเดินไปได้ตามปกติ นักข่าวคนที่ไม่ได้มาทำงานก็ยังสามารถเสนอแนะเกี่ยวกับข่าวได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้แม้ไม่ได้อยู่ในสำนักงาน
16 มกราคม 2556	นักข่าวคนเดิมยังลาอยู่ แต่กิจกรรมยังคงทำงานได้เหมือนเดิม มีการเสนอแนะหัวข้อข่าวเหมือนเดิม โดยฝ่ายสนับสนุน ได้แสดงความคิดเห็นมากขึ้น ในส่วนของข่าวที่พวกเขาพบเห็นตามสื่อต่างๆ
17 มกราคม 2556	นักข่าวคนที่ลากลับมาทำงานปกติ การสัมภาษณ์ การทำข่าวในปัจจุบัน ถือว่าสามารถทำได้ตามตารางกิจกรรม แต่สังเกตว่าจะมีปัญหาการลืมตารางกิจกรรม สำหรับคนที่หยุดพักไปนาน ต้องใช้การเตือนด้วยวาจาจากกลับมาอีกครั้ง แต่ทุกอย่างถือว่าเดินไปได้ตามปกติ
18 มกราคม 2556	มีนักข่าวออกไปตามข่าวการสัมภาษณ์นอกระยะที่มีการใช้ Facebook เพื่อแบ่งปันภาพข่าว บอกประเด็นหัวข้อข่าวที่จะเขียน และยังสามารถปรึกษากันระหว่างนักข่าว เพื่อให้แจ้งประเด็นกับบรรณาธิการข่าวได้ ถือว่าเป็นประโยชน์อีกอย่างที่เพิ่มขึ้นมาจากตารางเวลาปกติ

21 มกราคม 2556	ความเคยชินในการทำตามตารางเวลาเกิดขึ้น ขณะที่ความเคยชินในการไม่แลกเปลี่ยนข้อมูลก็ตามมาเช่นกัน การสนทนาและแลกเปลี่ยนจึงน้อยมากในแต่ละวัน เช่นวันนี้ ที่มีการปฏิสัมพันธ์กันเพียงการแจ้งหัวข้อข่าวและแนบไฟล์ข่าวเท่านั้น
22 มกราคม 2556	การปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นยังเป็นปัญหา แต่ละคนต่างตั้งหน้าตั้งตาทำงานของตัวเองจนแม้แต่ผู้วิจัยก็ไม่กล้ากระตุ้น จึงเป็นอีกหนึ่งวันที่ทำให้ขาดการแลกเปลี่ยน
23 มกราคม 2556	มีการเปลี่ยนแปลงระบบทำงานใหม่แบบไม่เป็นทางการภายในแผนกข่าวภาษาลาว ทำให้เวลาการทำงานต้องมีการเปลี่ยนแปลง แต่สำหรับการดำเนินกิจกรรมใน Facebook นั้นจากการปรึกษานักข่าวทุกคน เชื่อว่ายังสามารถใช้ตารางเวลาเดิมได้
24 มกราคม 2556	ระบบทำงานใหม่ของแผนกข่าวภาษาลาวยังอยู่ในช่วงทดลองใช้ ขณะที่ตารางกิจกรรม Facebook ยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงตาม เนื่องจากพนักงานแต่ละคนเชื่อว่า ตารางกิจกรรมถูกสร้างขึ้นมาอย่างหลวมๆ จึงสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับระบบการทำงานใหม่ได้ โดยไม่ต้องแก้ไขตารางเวลาให้ชัดเจนนัก วันนี้จึงยังดำเนินกิจกรรมไปแบบเดิม แต่ปัญหาการแลกเปลี่ยนที่น้อยเกินไปยังคงอยู่
25 มกราคม 2556	การแก้ปัญหา การขาดการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนนั้น ผู้วิจัยพยายามใช้การกระตุ้นปากเปล่า แต่อุปสรรคในการดำเนินวิจัยยังมีอยู่เนื่องจาก มีความเกรงใจเมื่อเห็นผู้ร่วมวิจัยคนอื่น กำลังทำงานอยู่ขมุกขมน และต้องปรึกษางานกับบรรณาธิการมากขึ้นกว่าระบบงานเก่า
28 มกราคม 2556	ยังไม่สามารถหาวิธีแก้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนการแลกเปลี่ยน และการปฏิสัมพันธ์ได้ นอกจากการใช้ปากเปล่าในการกระตุ้นให้ทุกคนช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหน่อย เรียกได้ว่า ยังคงเป็นการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเพื่อเก็บข้อมูลอยู่ ยังไม่ถูกใช้งานเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจริงๆ
29 มกราคม 2556	ความเกรงใจเป็นปัจจัยปัญหาสำคัญสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ การเก็บข้อมูลด้วยปากเปล่า การแลกเปลี่ยนบนหน้า Facebook สามารถทำได้น้อยมากกว่าที่คาดเอาไว้ในครั้งแรกก่อนทำการวิจัย ซึ่งถือว่า ยังไม่สามารถแก้ปัญหาตรงนี้ได้

30 มกราคม 2556	ปัญหาการไม่แลกเปลี่ยนยังคงสะสมอยู่ ผู้วิจัยยังไม่สามารถหาวิธีที่ดีในการแก้ไขจุดนี้ได้ จึงต้องปล่อยปัญหาทิ้งเอาไว้ เพื่อเก็บไว้ประชุมและปรับปรุงตารางกิจกรรม รวมถึงรูปแบบกิจกรรมหลังจากเก็บข้อมูลครบ 1 เดือน
31 มกราคม 2556	การนำภาพที่ได้ไปถ่ายมาจากการทำงานนอกสถานที่ สามารถเพิ่มประเด็นแลกเปลี่ยนในการทำงานได้ โดย ในกรณีสำหรับวันนี้ พบว่าภาพข่าวของนักข่าวที่ออกไปทำข่าวงานสัมมนานั้น ตีตกภาพ ผู้เชี่ยวชาญด้านแม่น้ำโขงและอาเซียนคนหนึ่ง ซึ่งในงานนั้นเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์เท่านั้น ทำให้ผู้เชี่ยวชาญคนนี้ก็กลายเป็นประเด็นแลกเปลี่ยน และต่อยอดให้เกิดการค้นหาข้อมูล และผลงานเขียนของผู้เชี่ยวชาญท่านนี้มากขึ้น
1 กุมภาพันธ์ 2556	ยังคงมีการแลกเปลี่ยน หัวข้อ และข่าวกันตามปกติ ในส่วนของการปฏิสัมพันธ์ถือว่า มีน้อยเช่นเดิม
4 กุมภาพันธ์ 2556	<p>แต่หลังจากที่ได้มีการปรับเปลี่ยนระบบทำให้ ผู้วิจัยต้องใช้การกระตุ้นด้วยวาจา เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัย ได้ทำกิจกรรมตามเวลาวันนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เปิดประเด็นแลกเปลี่ยนในเวลา 9.00 น. เพื่อให้ให้นักข่าวเสนอหัวข้อที่จะทำให้ออนเซ็น รวมทั้งแจ้งระบบงานที่ถูกเพิ่มเติมเข้ามาคือ บรรณาธิการ (คนลาว) จะขอประชุมรายบุคคลในตอนเช้าของทุกวันเพื่อเสนอแนะหัวข้อข่าว ซึ่งหลังจากที่ได้มีการเสนอหัวข้อข่าวเพื่อให้แลกเปลี่ยนกันนั้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนกันมากกว่าการทำกิจกรรมในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา มีการแนะนำแหล่งข่าวเพิ่มเติมซึ่งกันและกันขณะที่การแลกเปลี่ยนของฝ่ายสลับสนุนนั้นถือว่ายังมีอยู่น้อยมาก</p> <p>* มีนักข่าวลา 1 คน (การลาป่วยถูกแจ้งในเวลา 9.53 น.)</p>
5 กุมภาพันธ์ 2556	เริ่มการทำกิจกรรมในเวลา 8.46 น. โดยผู้วิจัย วันนี้ถือว่า เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันน้อย มีเพียงการเสนอหัวข้อข่าว และโพสต์ข่าวตามเวลาเท่านั้น ถือว่าการเปลี่ยนตารางกิจกรรมใหม่ยังไม่เกิดความเคยชินเท่าใดนัก แม้กระทั่งตัวผู้วิจัยเองก็ยังลืมตารางเวลาในบางครั้ง ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขให้ได้

6 กุมภาพันธ์ 2556	8.53 น. เริ่มแลกเปลี่ยนประเด็นในการทำข่าว โดยผู้วิจัย เสนอหัวข้อข่าวของตัวเอง ทุกคนสามารถทำตามตารางเวลาที่กำหนดได้ โดยส่งข่าวได้ภายในเวลา 12.00 น. ตามเวลาที่ปรับใหม่ แต่ปัญหาคือ การแสดงความคิดเห็นยังมีอยู่น้อยมาก
7 กุมภาพันธ์ 2556	วันนี้ เริ่มการทำกิจกรรมได้ช้ากว่าตารางเวลา โดยผู้วิจัยได้โพสต์ รายชื่อข่าวที่ออกอากาศของวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2556 เมื่อเวลา 9.37 น. รวมทั้งวันนี้ ได้โพสต์ ระเบียบและข้อเสนอแนะในการทำงานระบบใหม่เพิ่มเติมด้วย วันนี้มีกิจกรรมแทรกเข้ามามาก ปัญหาเดิมยังคงอยู่คือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นยังมีน้อยมากเช่นเดิม * มีนักข่าวลา 1 คน (แจ้งผ่านทางโทรศัพท์ ผู้วิจัยแจ้งอีกครั้งใน Facebook)
8 กุมภาพันธ์ 2556	วันนี้ผู้วิจัยได้เริ่มต้นกิจกรรมเวลา 9.05 น. โดยการโพสต์รายการข่าวที่ออกอากาศในวันก่อนหน้า และเริ่มเปิดประเด็นในการพูดคุยประจำวัน แต่วันนี้มีนักข่าวออกไปทำข่าวนอกสถานที่ 1 คน ใช้การส่งข่าวผ่าน Facebook และส่งรูปภาพเข้ามา การแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นยังมีไม่มากนัก
11 – 13 กุมภาพันธ์ 2556	ช่วงนี้ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันเลยบน Facebook เรียกได้ว่า มีเพียงการโพสต์หัวข้อข่าว และข่าวที่เขียนเสร็จแล้วเท่านั้น เนื่องจากใกล้ถึงวันประเมินผล ทุกคนต่างยุ่งกับงานของตัวเองจนลืมที่จะโพสต์หรือแสดงความคิดเห็น * วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2556 มีนักข่าวลาหยุด 1 คน แจ้งผ่าน Facebook
14 กุมภาพันธ์ 2556	เปิดประเด็นการแลกเปลี่ยนในเวลา 9.25 น. สบายกว่าตารางที่กำหนด แต่ถือว่าสามารถกลับมาสนทนากันได้เหมือนเดิม มีการแลกเปลี่ยนในประเด็นข่าวมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนข่าวที่สนใจจากหนังสือพิมพ์
15 กุมภาพันธ์ 2556	9.07 น. เริ่มโพสต์ รายการข่าวที่ออกอากาศในวันที่ผ่านมา มีการแลกเปลี่ยนประเด็นข่าวกันเล็กน้อย ก่อนลงมือทำ ทุกคนยังสนใจงานของตัวเองมากกว่าการสนทนาใน Facebook

18 กุมภาพันธ์ 2556	เริ่มต้นแลกเปลี่ยนในเวลา 9.33 น. โดยผู้วิจัยเอง โพสต์รายการข่าวที่ออกในวันที่ผ่านมา ช่วงสุดสัปดาห์ที่ผ่านมา รวมถึงโพสต์อีเมลล์จากผู้อำนวยการสำนักข่าวถึงสถานการณ์การเงินของสำนักข่าว ซึ่งถือว่าสร้างความกังวลสูงในอนาคตการทำงานอยู่ไม่น้อย การแลกเปลี่ยนจึงเป็นประเด็นอีเมลล์เสียมากกว่าการแลกเปลี่ยนในประเด็นข่าว
19 กุมภาพันธ์ 2556	แต่ละคนเริ่มไม่มีสมาธิในการทำกิจกรรม ผู้วิจัยก็ไม่กล้าที่จะกระตุ้นให้พวกเขามีส่วนร่วมเท่าใดนัก เนื่องจากเข้าใจดีที่ภาระหน้าที่ในการทำงานแต่ละวันที่จำเป็นต้องเอาใจใส่ในงานข่าวส่วนตัวมากขึ้น การปฏิสัมพันธ์ใน Facebook จึงเป็นไปค่อนข้างลำบาก
20 – 22 กุมภาพันธ์ 2556	ฝ่ายสนับสนุนงานข่าวค่อนข้างมีบทบาทน้อยในกลุ่ม Facebook ที่ตั้งขึ้นขณะที่นักข่าวก็เกิดความเคยชินกับการทำเพียงแค่อีเมลล์ข่าวที่ทำในแต่ละวัน ความเกรงใจ และรูปแบบการทำงานกับบรรณาธิการคนใหม่ ถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้
25 – 28 กุมภาพันธ์ 2556	มีความล้มเหลวอย่างมากในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยไม่สามารถจัดการกับตารางข้อตกลงที่สร้างขึ้นได้ ปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกจึงมีเพียงการโพสต์หัวข้อข่าวและข่าวที่เขียนเสร็จแล้วเท่านั้น

บันทึกผลการใช้รูปแบบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว:
กรณีศึกษาแผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย
(ขั้นตอนที่ 7 การปฏิบัติใหม่: 15 พ.ค.-15 มิ.ย. 2556)

วัน/เดือน/ปี	ผลที่ได้จากการสนทนา/สัมภาษณ์/สังเกต
15 พฤษภาคม 2556	วันแรกในการใช้รูปแบบใหม่ของระบบการใช้ facebook เพื่อพัฒนางานข่าว ผู้ร่วมวิจัยทุกคนให้ความสนใจดี มีส่วนร่วมพอสมควร ไม่ได้มีการแสดงความคิดเห็นมากนัก แต่ในการพูดคุย พบว่า รูปแบบใหม่มีความสะดวกกว่ารูปแบบเก่า
17 พฤษภาคม 2556	พี่หวาน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ เล่าว่า ปัญหาในการทดลองช่วงแรก คือผู้ร่วมวิจัยที่ไม่ใช่พนักงานไม่รู้ว่าตัวเองควรทำอะไรบ้าง มีส่วนร่วมอย่างไร แต่พบว่า รูปแบบใหม่ช่วยให้รู้ว่า ผู้ร่วมวิจัยซึ่งไม่ใช่พนักงานจะมีส่วนร่วมได้

	อย่างไร
20 พฤษภาคม 2556	หลังจากผ่านสัปดาห์แรกในการทดลอง ในสัปดาห์ใหม่นี้ ยังต้องใช้การ ตักเตือนตารางกิจกรรมโดยปากเปล่าอยู่บ้าง เนื่องจากการหยุด เสาร์-อาทิตย์ ทำให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคนหลงลืมตารางเวลา แต่ถือว่ายังคงทำ ตามตารางได้ดี ครบถ้วนตามข้อตกลง
21 พฤษภาคม 2556	ปัญหาเรื่องการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น นอกจากตารางกิจกรรม ประจำวันนั้นยังคงมีอยู่สอบถามผู้ร่วมวิจัยได้รับคำตอบว่า ไม่รู้จะแสดง ความคิดเห็นอะไร แต่รับปากว่าจะพยายามมีส่วนร่วมให้มากขึ้น
22 พฤษภาคม 2556	ใช้การกระตุ้นปากเปล่าในการเตือนเพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยทำกิจกรรม การกระตุ้นยังมีความจำเป็น เพราะร่วมวิจัยยืนยันว่า ถ้าลืมทำ ต้องเตือน
23 พฤษภาคม 2556	ประโยชน์ของรูปแบบการใช้ Facebook สำหรับงานข่าวเริ่มเห็นผล บาง ข่าวถูกนำมาต่อยอดจากระบบนี้ ผู้ร่วมวิจัยให้ข้อมูลว่า ถือว่ามีประโยชน์ มากขึ้นกว่าช่วงแรก
24 พฤษภาคม 2556	วันนี้มีพนักงานหยุด 1 คน Facebook สามารถใช้เป็นที่ฝากข่าวส่งได้ เป็น ประโยชน์ที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากความคาดหวังเดิม ในอดีตเคยใช้การ ส่งอีเมล แต่ถือว่า การส่งผ่าน Facebook สะดวกกว่า
27 พฤษภาคม 2556	เริ่มเกิดความเคยชินในการใช้ Facebook สำหรับงานข่าวแล้ว โดย ผู้ร่วม วิจัยแสดงความคิดเห็นว่า สะดวกขึ้นกว่าการพูดปากเปล่า รวมทั้งการแจ้ง เตือนอัตโนมัติของ Facebook เองก็ช่วยเตือนให้ผู้ร่วมวิจัยคนอื่นๆ ไม่ลืม ที่จะปฏิบัติตามตาราง
28 พฤษภาคม 2556	ผู้ร่วมวิจัยเห็นว่า ส่วนของ Technician เป็นส่วนที่มีการใช้งานน้อยที่สุด ด้วยเหตุผลว่า อุปกรณ์สำนักงาน ไม่มีการชำรุดเกิดขึ้น แต่ถือว่าเป็น ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ การที่อุปกรณ์ไม่ชำรุดถือว่าเป็นเรื่องที่ดี ซึ่ง ฝ่าย Technician ก็จะไม่มึ้งงานจนกว่าจะมีอุปกรณ์ชำรุด
29 พฤษภาคม 2556	เวลาทำงาน และประเด็นแลกเปลี่ยน ยังมีส่วนสำคัญกับการมีส่วนร่วมอยู่ การมีส่วนร่วมถือว่ายังน้อยกว่าที่ตั้งใจไว้แต่แรก แต่ผู้ร่วมวิจัยสามารถมี ส่วนร่วมได้มากกว่าการทดลองใช้ Facebook ในช่วงแรก

30 พฤษภาคม 2556	การแลกเปลี่ยนประเด็นข่าวมีมากขึ้น หลังจากผู้ร่วมวิจัยเข้าใจถึงจุดประสงค์ในการเสนอหัวข้อ โดยเฉพาะในกระทู้ หัวข้อข่าวสำนักข่าวอื่นที่มีการนำข่าวจากสำนักข่าวอื่นๆ มาแลกเปลี่ยนและเสนอซึ่งกันและกันมากขึ้นกว่าช่วงเริ่มต้น
31 พฤษภาคม 2556	ถือว่านักข่าวมีโอกาสไปทำข่าวนอกสถานที่มากขึ้น จากการใช้ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวผ่าน Facebook ทันสถานการณ์มากขึ้น แต่ปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตนอกสำนักงานยังเป็นอุปสรรคในการส่งข่าวแบบปัจจุบันทันด่วน
3 มิถุนายน 2556	การแลกเปลี่ยนข้อมูลใน Facebook ในเรื่องของแต่ละคนสนใจ ทำให้เกิดการค้นพบแหล่งข้อมูลใหม่มากมาย ซึ่งเป็นเว็บไซต์ข่าวท้องถิ่นในประเทศไทย ถือเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้วางแผนเอาไว้
4 มิถุนายน 2556	บางครั้งการแลกเปลี่ยน ทำให้เราได้ข่าวที่เราไม่ต้องสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง แต่ใช้การต่อยอดจากข่าวที่สำนักข่าวอื่นทำ ได้เสียงสัมภาษณ์จากสารคดีขนาดยาว ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ได้มากกว่าที่คาดหวังเอาไว้ในตอนแรก
5 มิถุนายน 2556	นอกจากการแลกเปลี่ยนปกติแล้ว ประโยชน์ที่ได้จากรูปแบบการใช้ Facebook เพื่อพัฒนางานข่าวคือ สามารถช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ เช่น วันนี้คอมพิวเตอร์ของนักข่าวคนหนึ่งเสีย เสียงสัมภาษณ์ทั้งหมดไม่สามารถดึงออกมาใช้ได้ นักข่าวอีกคนจึงแนะนำหัวข้อข่าว และช่วยให้เสียงสัมภาษณ์ข่าวผ่าน Facebook ซึ่งช่วยแก้ปัญหาไปได้
6 มิถุนายน 2556	บรรณาธิการมีส่วนร่วมในการแนะนำหัวข้อ ผ่านการใช้ Facebook แต่ผ่านเป็นการแนะนำผ่านนักข่าวอีกที โดยให้นักข่าวโพสต์แทน ที่เหลือสมาชิกร่วมกันแสดงความคิดเห็นและเพิ่มเติมข้อมูล
7 มิถุนายน 2556	ผู้ร่วมวิจัยบอกว่า การใช้ Facebook ทำให้สามารถดูหัวข้อข่าวที่ออกอากาศแต่ละวันย้อนหลังได้ ง่ายกว่าการเกิดอีเมล ทั้งยังเรียงลำดับตามวันได้ ต่างกับอีเมล เป็นผลประโยชน์ที่คาดหวังเอาไว้แต่แรกของการวิจัย
10 มิถุนายน 2556	เวลาทำงานยังคงเป็นปัญหา เมื่อทุกคนไม่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้จากมือถือได้ถนัด ข้อจำกัดเรื่องนี้จึงเกิดขึ้น ถือเป็นปัญหาดังเดิมที่พยายามหาวิธีแก้ แต่ยังไม่แก้ได้

11 มิถุนายน 2556	มีการปรึกษาแลกเปลี่ยนหลายๆ เรื่องนอกจากเรื่องข่าว ซึ่งนอกเหนือจากที่วางแผน และคาดหวังเอาไว้ตอนแรก โดยมีแม้กระทั่งปรึกษาเรื่องการเขียนจดหมายลาออกของนักข่าว
12 มิถุนายน 2556	ผู้วิจัยบางคน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นน้อย ร่วมกิจกรรมเพียงตารางกิจกรรมที่กำหนด เป็นปัญหาที่แก้ยาก ทั้งใช้การบอกด้วยวาจา และการสร้างเงื่อนไข แต่ถือว่าไม่สำเร็จเท่าที่ควร
13 มิถุนายน 2556	มีนักข่าวออกไปทำข่าวข้างนอก และใช้การฝากข่าวผ่านระบบ Facebook สะดวกกว่าใช้อีเมลแบบเดิม เพราะเฟซบุ๊ก ส่งได้เร็วกว่า ดาวโหลดได้เร็วกว่า และไม่ต้องเข้าผ่านโปรแกรมอ่านอีเมล
14 มิถุนายน 2556	นอกจากระบบจะใช้แจ้งการลาพักผ่อน หรือลากิจ ยังถือเป็นบันทึกช่วยจำให้ฝ่ายธุรการในการนับโควตาการลาหยุดของแต่ละคนด้วย ซึ่งสะดวกกว่าการบอกปากเปล่าในอดีต

ภาพการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 1 กระบวนการตั้งขึ้นสำหรับการดูรายการข่าวที่ออกอากาศไปแล้ว

ภาพที่ 2 กระตุ้ที่สร้างขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนประเด็นข่าวที่น่าสนใจ

ภาพที่ 3 กระตุ้ที่สร้างขึ้นเพื่อแจ้งหัวข้อข่าวที่นักข่าวแต่ละคนจะเขียนในแต่ละวัน

ภาพที่ 4 กระหู่ที่ตั้งขึ้นเพื่อแจ้งการลา, การเงิน, หมายข่าวจากภาพนอกสำนักงาน และงานธุรการอื่นๆ

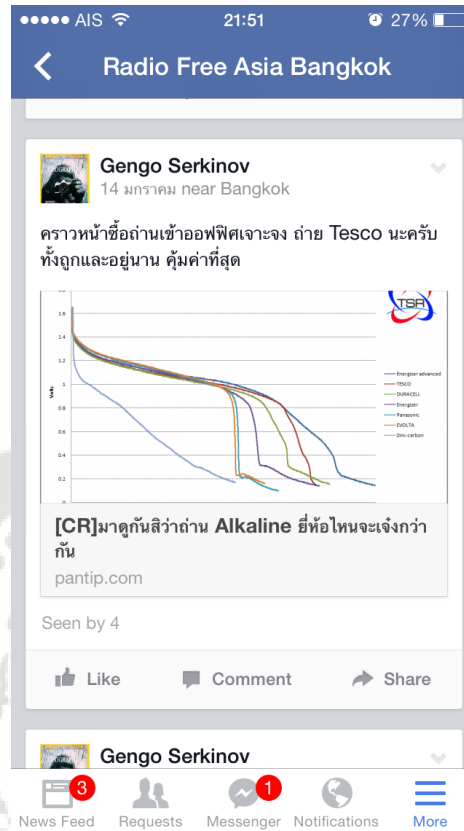
ภาพที่ 5 กระหู่ที่ตั้งขึ้นเพื่อการแจ้งการซ่อมอุปกรณ์ ยืมอุปกรณ์ และงานเทคนิคต่างๆ

ภาพที่ 6 การใช้ส่งภาพเวลาออกไปทำงานนอกสถานที่

ภาพที่ 7 การใช้ส่งภาพเวลาไปทำงานนอกสถานที่

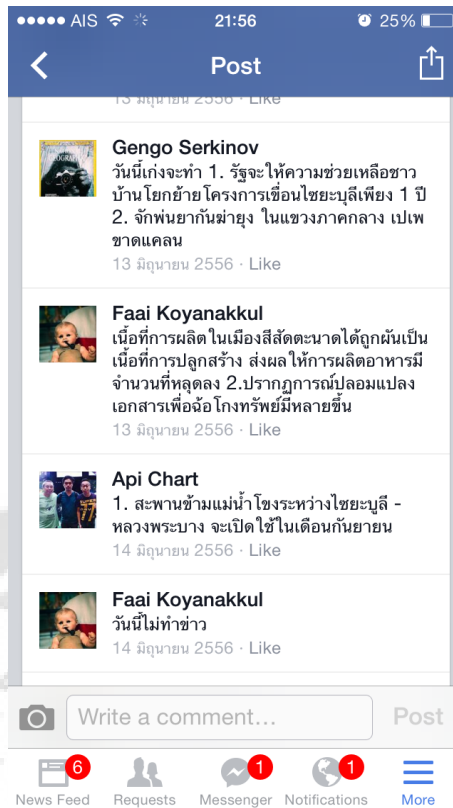
ภาพที่ 8 การใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับงานข่าว แต่เกี่ยวกับอุปกรณ์สำนักงาน

ภาพที่ 9 การส่งข่าวเก็บไว้ในระบบ

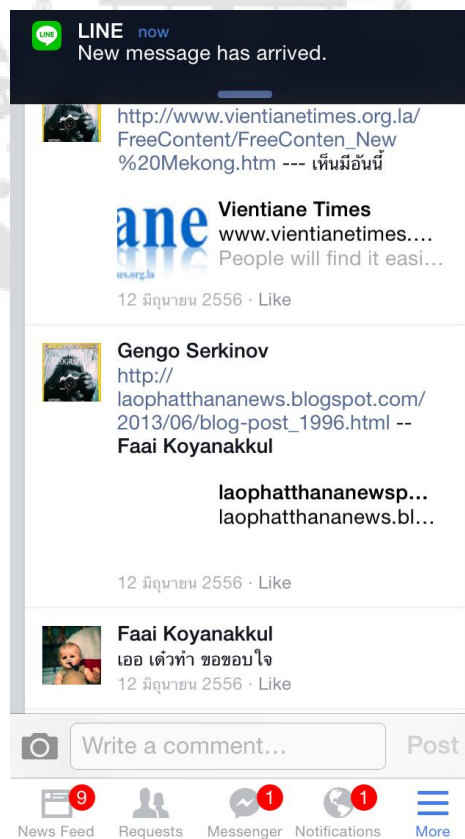
ภาพที่ 10 การส่งเสียงเก็บไว้ในระบบ

ภาพที่ 11 การแจ้งหัวข้อข่าวที่จะทำ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ภาพที่ 12 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูล

ภาพที่ 13 การเสนอหัวข้อข่าวที่น่าสนใจ

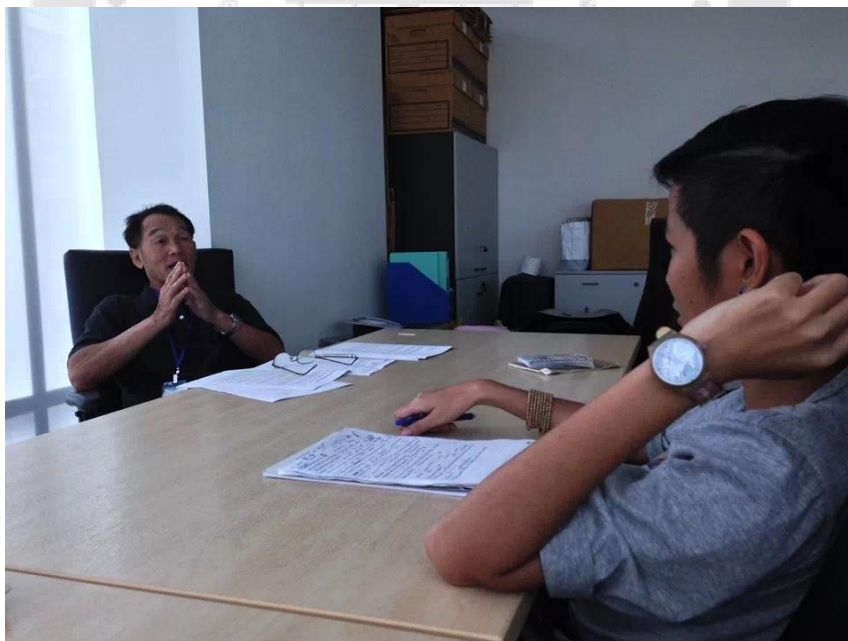
ภาพที่ 14 การแลกเปลี่ยนหัวข้อข่าวที่น่าสนใจ

ภาพที่ 15 การแจ้งรายการข่าวที่ออกอากาศในแต่ละวัน

ภาพที่ 16 บรรยายภาคการประชุม

ภาพที่ 17 บรรยายภาคการประชุม

ภาพที่ 18 บรรยายการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ภาพที่ 19 บรรยายการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ภาพที่ 20 บรรยากาศหลังประชุมเสร็จ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายนนทรัฐ ไม้เจริญ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2527
สถานที่เกิด	จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	257/31 ถ.ศรีจันทร์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้สื่อข่าว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2540	ประถมศึกษา จากโรงเรียนสนามบิน จ.ขอนแก่น
พ.ศ.2546	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จ.ขอนแก่น
พ.ศ.2552	ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จ.นครปฐม
พ.ศ.2557	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ